

Na Faarongoa Diana Bae 'Ana Kekeda Laa Sa Matiu

Sa Matiu ta waa 'ana akwala ma roo waa kwairooi baki sa Disas. Sa Matiu 'e kedaa mai buka nee fuana kwalafaa nia 'i Diu. 'Ita 'uana mai lao Alangaia kwali, na brofet ki daka bae na mai sulia God kai falea mai tii waa kwai faamauri ne kera 'ailia 'ana Kraes, ma ta ruana sata 'ana Mesaea. 'I seeri na Diu ki kera daka kwaimaak-walii na maasia waa nai. Sui boroi 'ana si kada sa Disas nia dao naa, kera daka manata 'ada 'urii, “Nia nao lau na Kraes bae ne, na Mesaea bae ne.” 'Uri nai na Faarisii ki, na Sadiusii ki, ma na toa gwaungai kera toaa Diu ki daka ote kera 'ana sa Disas. Kera da kwaifii 'ada sa na Kraes nai lea nia dao, nia ka dao mai fai ramoa baite uri firu lae fai malimae kera ki ma 'inito lae fuada kera toaa Diu. Kera dasi fiia lau gwada sa nia na Kraes nai ka mae 'ana 'airarafolo 'uri bae nia ilia. Iuka sa Matiu nia kedaa buka nee, nia dooria uri ka 'adomi kera toaa nia uri daka lio filoa sa Disas nia na Kraes ma na waa 'inito mamana kera, nia dao naa. 'Ana si kada 'oro ki lao buka nee, sa Matiu nia bae ka fuutoi si baea ki faasia lao kekeda laa Abu ki 'ua 'i nao ne da bae sulia na Kraes. Ma nia ka faatania ne si baea nai ki da fuli mamana sui naa 'ana si kada sa Disas nia dao mai ka too lao fera ne 'i ano.

Na 'Inifuui Ununue Ki Lao Buka Nee:

Kada sa Disas nia futa 1:1—2:23

Kada sui fatai sa Disas kafi ilia raoa nia 3:1—4:11

Kada sa Disas safali rao naa 'i Galilii 4:12—18:35

Kada sa Disas safali rao naa 'i Diudia 19:1—
20:34

Wiiki 'isi nia sa Disas lao fera 'i Durusalem 21:1
—25:64

Kada sa Disas nia mae 26:1—27:66

Kada sa Disas nia tatae lau faasia maea 28:1-20

*Na isufutaa suli sa Disas na Kraes
(Luk 3:23-38)*

¹ Na isufutaa sulia sa Disas na Kraes nia lea 'urii mai. Nia na waa 'e futa lao kwalafaa sa Defet na waa 'inito bae lao kwalafaa sa 'Abraham.

² Na isufutaa nee, 'e safali 'ana sa 'Abraham.

Sa 'Abraham nia kwalafia sa 'Aesak,
sa 'Aesak ka kwalafia sa Diakab,
sa Diakab ka kwalafia sa Diuda fai toolana ki.

³ Sa Diuda ka adea ni Tama ka kwalafia sa Beres
fai sa Sira.

Sa Beres ka kwalafia sa Hesron,
sa Hesron ka kwalafia sa Ram.

⁴ Sa Ram ka kwalafia sa 'Aminadab,
sa 'Aminadab ka kwalafia sa Naason,
sa Naason ka kwalafia sa Salamon.

⁵ Ma sa Salamon ka adea ni Reehab ka kwalafia sa
Boas.

Sa Boas ka adea ni Rut ka kwalafia sa 'Obet.

Sa 'Obet ka kwalafia sa Deesii.

⁶ Sa Deesii ka kwalafia guu waa 'inito bae sa Defet.
Sa Defet ka adea 'initai sa 'Iuraea 'e mae faasia, ka
kwalafia gu sa Solomon.

⁷ Sa Solomon ka kwalafia sa Rihoboam,
sa Rihoboam ka kwalafia sa 'Abida,
sa 'Abida ka kwalafia sa 'Asa.

⁸ Sa 'Asa ka kwalafia sa Diosafat,
sa Diosafat ka kwalafia sa Dioram,
sa Dioram ka kwalafia sa Iusaea.

⁹ Sa Iusaea ka Kwalafia sa Diotam,
sa Diotam ka kwalafia sa 'Ehas,
sa 'Ehas ka Kwalafia sa Hesikaea.

10 Sa Hesikaea ka kwalafia sa Manase,
sa Manase ka kwalafia sa 'Emon,
sa 'Emon ka kwalafia sa Diosaea.

11 Sa Diosaea ka kwalafia sa Diokonaea fai toolana
ki.

Sa Diokonaea, nia futa sui guu omea 'i Babilon dao
ka laua toaa 'Israel ka ngali kera naa uri
fera 'i Babilon.

12 'I burina kera da ngalia toaa 'i 'Israel lea daka
too naa 'i Babilon,

sa Diokonaea kafi kwalafia sa Sialtiel.
Ma sa Sialtiel ka kwalafia sa Serababel.

13 Sa Serababel ka kwalafia sa 'Abiud,
sa 'Abiud ka kwalafia sa 'Elaeakim,
sa 'Elaeakim ka kwalafia sa 'Aso.

14 Sa 'Aso ka kwalafia sa Sadok,
sa Sadok ka kwalafia sa 'Akim,
sa 'Akim ka kwalafia sa 'Eliud.

15 Sa 'Eliud ka kwalafia sa 'Eliesa,
sa 'Eliesa ka kwalafia sa Matan,
sa Matan ka kwalafia sa Diakab.

16 Sa Diakab ka kwalafia gu sa Diosef arai ni Meri
gaa sa Disas waa ne da 'ailia 'ana Kraes, na
waa filia nia God.

17 'Ita 'ana sa 'Abraham lea mai ka dao 'ana sa
Defet na waa 'inito bae, nia too 'ana tii taafuli uni
wane ma fai uni wane sarenga ki. Ka 'ita 'ana sa
Defet waa 'inito nai lea mai ka dao 'ana kada omea
'i Babilon dao ka alasia fera 'i 'Israel ka lau kera uri
'i Babilon, ka too lau guu 'ana tii taafuli uni wane
ma fai uni wane sarenga ki. Ma ka 'ita 'i seeri lea
mai ka dao 'ana futa lana sa Disas na Kraes, nia ka
too lau guu 'ana tii taafuli uni wane ma ta fai uni
wane sarenga ki.

*Disas na Kraes, nia futa
(Luk 2:1-7)*

¹⁸ Kada sa Disas Kraes nia futa na fuli lana mai 'e 'urii: Ni Meri gaa nia sa Disas, kera alufaafia sui naa fua sa Diosef. Ma si kada keerua nao daru si too kwaimani 'ua guu, ni Meri ka toomatafana naa nia kulua 'ana wele 'ana mamanaa Anoedoo Abu ¹⁹ Ma sa Diosef na waa ne da alufaafi ni Meri fuana, nia ka manata uri sa ka lukasia ni Meri. Ma sui nia, nia waa ade lana 'o'olo, nia ka dooria uri sa kai lukasi aroaro gwana 'ani Meri uri ka nao si faa nonisusualaa lau nia wela keni. ²⁰ Ma sui ta, si kada sa Diosef 'e manata 'ua gwana sulia ili lana si doo nai, nia ka maleubole ka suana 'ensel God dao ka bae 'urii fuana, “Wala Diosef 'ae, 'oe waa nee 'ana kwalafaa sa Defet nee, nao 'osi mau lau 'ana ade lana ni Meri. Suli na mamanaa Anoedoo Abu 'ana ne adea nia ka kulua nee. ²¹ Ni Meri tara nia kai kwalafia tii wela wane ne. Aia, 'oe tara 'oko faa sataa wela nai sa Disas, suli tara nia kai faamauria toaa nia ki faasia abulo ta'aa lae kera ki.”

²² Si doo nai ki sui guu daka fuli naa 'uri nai. Ma 'i seeri si baea nia God ne brofet nia ki God 'i nao da faarongo ai ka mamana naa, ne bae 'urii, ²³ “Totoo tii keni saari kai kulua kai kwalafia tii wela wane ne dai 'ailia 'ana sa 'Immanuel.” ☆ Toolangainia, “God nii fai kolu.”

²⁴ Aia si kada sa Diosef 'e maleu ka ada, nia ka ili na 'ana suli si doo nai 'ensel nia God 'e faarongo nia ki ai. Nia ka adea naa ni Meri. ²⁵ Sui boroi 'ana, keeru nao daru si tio kwaimani guu lelea ka dao fatai 'i burina naa ni Meri nia kwalafia fa wela wane nia nai ka sui naa. Sa Diosef ka 'ailia naa wela nai 'ana sa Disas.

2

Dao lana toa saitoma doo fasi bali tae lana sato

¹ Aia, 'i burina guu sa Disas nia futa lao maefera 'i Betlehem lao Diudia brofens, 'ana si kada sa Herod nia 'inito fuada, toa saitoma doo nai fasi bali tae lana sato daka dao lao maefera baita nai 'i Durusalem. ² Kera daka ledi 'urii, “Nee wala, ma waa 'inito kera bae toaa nee Diu ki bae nia futa sui naa 'e nii fai? Kameli, meli too mai bali tae lana sato meli ka suana sui naa fa bubulu ne faatainia futa lana. Kameli ne kameli lea mai uri meli ka faabaitaa nia 'ameli.”

³ Si kada sa Herod 'e rongoa si baea nai, na manata lana ka isifufuli 'asia naa. Ma na toaa nai lao fera 'i Durusalem boroi na manata lada ka 'uri nai lau gu fai nia. ⁴ Nia sa Herod ka 'ailia na mai waa baita ni foa ki fai waa toolangaidoo ki 'ana taki uri daka koni ma daka bae kwaimani fai nia, ma nia ka ledi fifii naa 'ani kera uri daka saea 'i fai gu ne da saea mai na Kraes totoo kai futa ai.

⁵ Toa baita nai daka faarongo nia daka 'urii, “Kera da saea mai na Kraes totoo kai futa lao maefera 'i Betlehem lao Diudia brofens. Suli si baea brofet 'e kedaa mai kada 'i nao 'e bae 'urii sulia,

⁶ “O Betlehem ai nee lao brofens 'i Diudia 'ae, ni 'oe nao lau ta kula mala nia gwana matangana maefera gwaungai neki 'i Diuda ne, suli totoo tii waa 'inito nia kai sakatafa mai faasi 'oe uri 'inito lae fua toaa nau 'Israel.’ ” ☆

⁷ Sui guu, sa Herod ka kwaiodui 'ua guu uri toa dao nai mai faasia bali tae lana sato, uri kera daka bae kwaimani agwa 'ada fai nia ma nia ka tala ronggo 'isi guu faasi kera 'ana si kada ne kera safali

suana mai fa bubulu nai ai. ⁸ 'Uri nai sui guu, nia ka odu kera daka lea naa uri 'i Betlehem. Nia ka bae 'urii fuada, “Lea kau, molu ka nani 'initoa mai uri wela nai. Lea molu dao tona naa molu ka faarongo nau mai, uri nau lau guu lea kau ku faabaita nia 'akua.”

⁹⁻¹⁰ Sa Herod nia bae 'uri nai fuada sui guu, kera daka lea naa. Si kada kera dao sulia taale, kera daka suana lau gwada fa bubulu bae kera safali suana mai bali tae lana sato. Ma ni kera daka ele 'asia naa si kada nai kera suana lau fa bubulu nai. Fa bubulu nai kera suana kau 'i mamangaa ka talai kera naa lelea daka dau guu 'ana si kula nai sa Disas nia nii ai. ¹¹ Kera daka ruu na kau lao luma nai seeri, ma daka suana naa wela nai fai gaa nia ni Meri 'i seeri. Kera daka booruru daka faa'initoaa naa wela nai, ma daka tasaa naa wai kera ki uri daka falea si falea kera ki fuana ne liu lada baita tasa. Kera falea gool, doo sasuna moko diana tasa ki ma na waiwai moko diana tasa ki fuana.*

¹² Sui si kada kera oli naa uri fera kera, kera daka lea na 'ada 'ana ta taala 'e'ete faasia tala bae kera lea kau ai, suli God nia faarongo kera lao maleubolee kera nao dasi oli uri dao lae lau siana sa Herod.

Tafi lae uria 'i 'Isib

¹³ 'I burina naa waa nai ki da oli 'i fera kera, na 'ensel nia God ka faatai fuana sa Diosef lao maleubolea ka bae 'urii, “Diosef 'ae, 'oe tatae 'oko ngalia na wela nee fai nia gaa nia molu ka tafi 'amoluu uri 'i 'Isib. Molu too mai 'i seeri lelea ka dao fatai 'ana si kada nau ku saea fuamoluu uri oli lae

* **2:11** Gool, insense, ma mira.

mai. Suli sa Herod nia nani burina wela nee uri ka saungia 'ana.”

¹⁴ Sa Diosef nia tatae ka talaia ni Meri fai wela nia kera daka lea naa lao rodo 'ua guu uri maefera 'i 'Isib. ¹⁵ Kera daka too mai 'i seeri lelea sa Herod ka mae naa, ma si doo nai ka fuli ka adea bae lana God ne brofet ki kedaa mai 'i nao ka mamana naa. Ne nia bae 'urii, “Nau ku 'ailia mai wela nau faasia 'i 'Isib.” ☆

¹⁶ Ma si kada sa Herod na waa 'inito bae 'e saitomana ne toa bae faasia bali tae lana sato da suke nia, nia ka rakesasu 'asia naa. 'I seeri nia ka saea daka koni omee naa uri daka saungi tiifau 'ana wela wane ki ne kera dafi futa lao maefera 'i Betlehem ma lao maefera nai ki kakalia sui guu. Nia ka falea si baea fifi fuada uri kera daka saungia tiifau 'ana wela wane neki too 'ana roo fa ngali ki ka oli toli mai sui guu, uri ka ladea si kada bae waa baki bali tae lana sato kera safa suana fa bubulu bae ai ka lea mai.

¹⁷ 'I seeri guu na toaa nai lao fera 'i Betlehem daka angisia naa wela kera nai ki da mae nai. Ma na angi laa nai ka dao toi naa doo bae brofet Dioromaea nia saea 'uana mai 'i nao. Bae nia 'urii, ¹⁸ “Tii si lingee doo ne talo mai faasia 'i Ramaa, na gwela angiangia baite.

Ni Reesel ne nia angisia naa wela nia ki.

Nia 'e angi daka gwafe tona boroi ka 'afitai naa, suli bara wela nia tiifau da mae naa.” ☆

Na olia mai faasia 'i 'Isib

¹⁹ Ma 'i burina sa Herod 'e mae naa, na 'ensel nia God ka faatai lau fuana sa Diosef 'i lao maleubolee lao fera 'i 'Isib. ²⁰ Nia ka bae 'urii, “Diosef 'ae, tatae

'oko talaia ni Meri fai wela nia nee molu ka oli naa uri 'Israel. Toaa bae da sasi uria saungi lana wela nee, kera da mae naa.”

²¹ Sui sa Diosef tatae ka talaia ni Meri fai wela nia ma daka oli naa uri 'Israel. ²² Ma sui, si kada sa Diosef 'e rongoa sa 'Akelas nia talana maa nia sa Herod ma ka 'inito fua bali lolofaa 'i Diudia, nia ka mau lau gwana 'ana too lae 'i seeri. Na 'ensel ka saea lau fuana 'i lao maleubolea uri daka tasa uri lao bali lolofaa 'i Galilii. ²³ Si doo nai ne adea ma kera lea daka too mai 'i Naasaret lao bali lolofaa 'i Galilii. Si kada si ade laa nai nia fuli, si baea brofet ki da bae mai sulia 'i nao ka mamana naa. Ne bae 'urii, “Kera dai saea 'ana waa 'i Naasaret.”

3

*Sa Dion saea fua toae ki kera daka ade akau maasia dao lana mai na Kraes
(Maak 1:1-8; Luk 3:1-18; Dion 1:19-28)*

¹ Totoo 'ana si kada nai ki lelea ka tau naa, sa Dion waa ni faasiuabu nai nia ka dao na mai. Ma nia ka safalia toolangaidoo naa lao fera kwasi nai lao bali lolofaa 'i Diudia. Nia ka bae 'urii, ² “Molu bulasi manataa faasia abulo ta'aa laa kamolu ki, suli na 'initoaa God* nia nii karangi kamolu naa.”

³ Sa Dion nai na bae brofet 'Aesaea 'e bae mai suli nia ka bae 'urii, “Totoo tii waa kai 'ai 'i lao fera kwasi. Ma nia kai bae 'urii, ‘Na Aofia kai dao mai! Molu 'olosia taale fuana!’ ”

⁴ Sa Dion, si ofi nia na ifuna kamel gwana, ma si kanifolo nia 'i salafana si 'unga buluka gwana. Si fanga ni 'ani lana nia fa siko ki gwana ma ka

* **3:2** Na 'initoaa nia God, ma na 'initoaa 'i salo na roo 'ai laa 'e'ete ki fua tii doo guu.

kuufia gwana wewedue kwasi.† ⁵ Na toaa 'oro faasia 'i Durusalem da lea kau siana, ma toae ki lau guu fasia lao bali lolofaa nai 'i Diudia ma faasia maefere 'e'ete nai ki sui guu karangia kafo 'i Diodan da lea lau gu kau. ⁶ Toaa nai ki daka bae folaa ne kera lukasia abulo ta'aa laa kera ki, ma sa Dion ka faasiuabu kera naa lao kafo nai 'i Diodan.

⁷ Ma si kada sa Dion 'e suana toa Faarisii ma toa Sadiusii 'oro nai da lea lau gu kau siana, nia ka bae 'urii fuada, “Kamolu na kalena baekwe 'i tolo neki mone! Kamolu nao molu si bulasi manataa guu. Tii ne saea molu ka sasi uri tafi lae faasia na kwakwaea nia God fuamolou, ne lea sa molu siuabu ma molu ka tala faasia? ⁸ Molu ilia si doo ne nia faatainia kamolu molu bulasi manataa faasia na abulo ta'aa laa kamolu ki taari! ⁹ Too 'amolou faasia manata lae 'urii 'i lao liomolu, “O kameli nee toa meli futa 'ua gu mai lao kwalafaa sa 'Abraham ne. 'Afitai tara God nia ka kwae kameli! Ku saea 'o'olo gu fuamolou, nao si 'afitai guu fua God uri nia ka tafoa ta kwalafaa fua sa 'Abraham faasia maefau neki boroi 'ana! ¹⁰ 'I tari'ina nee, God nia kwaimaakwali sui naa 'ana kwakwaea. Nia ka mala na bae ta wane nia dau naa 'ana batau 'aena 'ai uri taba lana. Na 'ai neki sui guu nao dasi fungu 'ana ta fuaedoo diana, nia kai taba tiifau 'ani kera ma kai 'ui 'anida lao ere.

¹¹ “Nau ku faasiuabu kamolu 'ana kafo uri faatai lana ne kamolu molu bulasi manataa naa. Ma tii waa ne nia kai dao mai buriku, nia fatai ne kai faasiuabu kamolu 'ana Anoedoo Abu ma 'ana ere. Na waa nai nia 'initoa ka talu nau, ma na luke lana

† **3:4** Si ofi ma si fanga nai ki gwana ne bobola fai dao lae toi ki lao fera kwasi. 'Ilaeja na brofet 'ana kada 'i nao nia ofi gwana 'uri nai 2 King ki 1:8; Matiu 17:11-13.

sadol nia ki boroi 'ana nau nao kwasi tala'ana. ¹² Tasi doo lau, na waa nai nia ade akau sui naa uri sangita lana wane sui guu. Nia kai ade mala bae ta wane nia 'efoa 'e'eforana miga wiiti ki faasia tadidoe ki. Nia kai taingainia migadoe ki lao luma ni taingai laa nia, ma nia kai suungia tadidoe ki 'i lao era ne sasaru 'afitai ka mae.”

*Sa Disas nia 'e siuabu
(Maak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

¹³ 'Ana si kada nai guu, sa Disas nia ka lea na mai faasia bali lolofaa 'i Galilii uri lea lae siana sa Dion suli kafo 'i Diodan uri sa Dion ka faasiuabu nia. ¹⁴ Sui, sa Dion nia ka manata kwaimangosi uri ili lana si doo nai 'ani nia ka bae 'ana 'urii, “Nia bobola fai nia sa 'oe ne 'oko faasiuabu nau. Ma sui 'oko lea lau 'amu mai siaku uri nau kwai faasiuabu 'oe nee!”

¹⁵ Sa Disas 'e luu nia ka bae 'urii, “Alu nia fuli 'ana 'urii nai. Nia diana fua koro ka fulia doo ki sui guu ka lea suli doori lana God.” Sa Dion ka ala na faafia.

¹⁶ Ma 'ana si kada sa Disas nia siuabu sui ka tatae gu mai faasia lao kafo, 'i salo ka 'ifi na mai ma nia ka liotona naa Anoedoo Abu God 'e sifo mai ilingia ta fa bole ka dau na faafi nia. ¹⁷ Ma tii si lingeewane nai ka talo mai faasia 'i salo ka bae 'urii, “Nia naa ne 'Alakwa nau ne ku liosau 'ani nia. Na manata laku 'e ele 'asia naa suli nia.”

4

*Saetan 'e ilitona sa Disas
(Maak 1:12-13; Luk 4:1-13)*

¹ Sui na Anoedoo Abu ka talaija naa sa Disas uria lao fera kwasi nai uri Saetan ka ilitona. ² Ma sa Disas ka fiolo mae naa 'i burina nia abufanga mai

suli faitaafuli fa dani ma faitaafuli fa rodo ki. ³ Uri nai, sa Saetan ka lea mai dao siana ka bae 'urii, “Lea sa 'oe na 'Alakwa nia God mamana, 'oko saea fasi fua maefau neki uri daka lia 'ana fange ki wala.”

⁴ Sa Disas 'e luu nia ka 'urii, “Na kekeda laa Abu nia saea sui naa, ‘Na wane, nao lau otona fange gwana ne nia mauri ai. Si baea neki sui guu God nia saea 'ana ne nia mauri ai.’ ” ✧

⁵ Sui sa Saetan ka talaia sa Disas ka lea lau uria na Beukaua nai 'i Durusalem. Nia ka faa uua sa Disas 'ana si kula fane tasa nai 'i langi. ⁶ Ka bae 'urii fuana, “Lea sa 'oe na 'Alakwa nia God mamana, 'oko lofo toli fasi uri fubaa 'i saegano wala. Na kekeda laa Abu 'e saea sui naa ka 'urii, ‘Tara God nia kai odua mai 'ensel nia ki siamu ma kera dai sako 'oe ma na 'aemu 'afitai ka toea guu ta maefau.’ ” ✧

⁷ Sa Disas 'e luu nia ka 'urii, “Na kekeda laa Abu nia saea sui naa ka bae lau guu 'urii, ‘Abu nao 'osi ilitona God 'oe.’ ” ✧

⁸ Sui sa Saetan ka talaia sa Disas ka lea lau uria gwauna fa uo fane nai 'i langi ka faatainia 'initoaa neki sui guu lao molaagali fai nia kwanga lada ki tiifau fuana sa Disas ka suai ki. ⁹ Sa Saetan ka bae 'urii, “Doo nau ki sui gu nai. Lea sa 'oe 'o booruru 'i maana 'aeku 'ana faabaita laku, nau kwai fale tiifau 'ana doo nai ki sui guu fuamu.”

¹⁰ Sa Disas 'e luu nia ka 'urii, “Wala Saetan 'ae, 'otolangai 'oe 'o lea 'amu faasi nau! Na kekeda laa Abu nia saea sui naa ka 'urii, ‘Molu faabaitaa God na Aofia kamolu ka sui naa, ma molu ka rao fuana taifili nia guu.’ ” ✧

✧ **4:4** Diutoronomii 8:4 ✧ **4:6** Sam 91:11 ✧ **4:7** Diutoronomii 6:16 ✧ **4:10** Diutoronomii 6:13

¹¹ Nia dao gu 'i seeri, sa Saetan ka lea na 'ana faasia sa Disas. Ma na 'ensel ki naa daka lea mai daka 'adomia sa Disas.

*Sa Disas safali falebaea ki naa
(Maak 1:14-15; Luk 4:14-15)*

¹² Si kada sa Disas nia rongoa ne kera alua sa Dion ka nii na lao lookafo, nia ka oli kau uria bali lolofaa 'i Galilii. ¹³ Nia ka 'idu ka too 'e'ete naa faasia maefera bae 'i Naasaret. Nia lea ka too naa 'i Kabaneam maefera nai 'e nii gwana 'i ninimana 'osi 'i Galilii. Na bali fera nai nia bali da fale fuana fiiwane sa Sebulun fai fiiwane sa Naftalii. ¹⁴ Si 'idu laa nai sa Disas 'idu kau uri seeri, nia lea sulia doo brofet 'Aesaea 'e kekeda 'uana mai sulia ne bae 'urii,

¹⁵ “Na toaa lao bali fera kera fiiwane sa Sebulun fai fiiwane sa Naftalii ki ne da nii kwaimani lau gu fai nia 'osi 'i Galilii, ma na fera nai 'i bali suu lana sato 'ana kafo 'i Diodan, lao bali lolofaa nai toaa nao lau Diu ki da too ai;

¹⁶ toaa nai kera da too lao rorodoa lae 'i seeri, kera da suana naa tii folaa laa baita. Ma na folaa laa nai nia kwalisitafa naa faafia toaa ne kera too lao rorodoa laa 'ana maea.” ✧

¹⁷ Safali gu 'ana si kada nai, sa Disas ka faatalongai naa 'urii, “Molu bulasi manataa faasia abulo ta'aa laa kamolu ki, sulia na 'initoaa God nia nii karangi kamolu naa!”

*Sa Disas 'ailia fai waa ni dee lae ki
(Maak 1:16-20; Luk 5:1-11)*

¹⁸ Si kada sa Disas nia 'iia kau 'osi nai 'i Galilii, nia ka suana roo waisaasina nai ki sa Saemon (ne da 'ailia lau gu 'ana sa Bita) fai nia sa 'Andru.

✧ **4:16** 'Aesaea 9:1,2

Keerua daru dee 'adarua 'ana furai keerua lao 'osi nai, suli keerua na roo waa ni dee lae ki 'ua guu. ¹⁹ Ma sa Disas ka bae 'urii fuadaru, “Muru lea mai buriku uri nau ku toolangainia dee lae siamuru uri dee lana wane fuaku.” ²⁰ 'I seeri 'ua guu, keerua daru ka faasia na furai keerua ki ka tio naa, daru ka lea na 'adarua burina sa Disas.

²¹ Sui sa Disas fai keerua daka lea na kau nia ka suana ta roo waisaasina lau guu, sa Demes fai nia sa Dion keerua roo 'alakwa sa Sebedii ki. Keerua too gwadarua 'i seeri fai nia maa keeru sa Sebedii lao baru kera nai. Kera da taia 'ada furai kera nai ki 'uri nai sa Disas ka 'aili keerua na mai. ²² Ma 'i seeri 'ua guu, keerua daru ka faasia na 'adarua baru fai nia maa keerua, daru ka lea na 'adarua burina sa Disas.

*Sa Disas liu kwailiu naa fai raoa nia
(Luk 6:17-19)*

²³ Sa Disas nia ka lea naa 'ana maefera ki lao bali lolofaa nai 'i Galilii, ma ka toolangaidoo naa fua toae ki lao beu ni ofu kera toaa Diu ki. Ma nia ka falebaea naa sulia na faarongoa diana nee sulia 'initoaa God, ma ka guraa naa mataia 'e'ete ki sui gwana ne saungia wane ki. ²⁴ Na faarongo lae suli nia ka talofia naa maefere ki sui guu lao bali lolofaa nai 'i Siria. Ma daka ngalia na mai toaa 'oro ne mataia 'e'ete ki sui gwana ne saungi kera ki siana. Na toaa ne da matai baita 'ana nonifia, ma toaa ne anoedoo ta'aa ki fungulida, ma na toaa ne mataia 'ana uoro saungi kera ki, ma toaa ne 'aeda mae ki, kera daka lea na mai siana. Ma sa Disas ka gura kera tiifau. ²⁵ Ma na toaa 'oro 'asia naa lau guu faasia bali lolofaa 'i Galilii, faasia fera baita 'i Durusalem, faasia lao bali lolofaa nai 'i Diudia ma

'i Dikabolis, ma na toaa da lea ki mai faasia bali tae lana sato 'ana kafo 'i Diodan; kera daka lea naa burina sa Disas 'ana si kada nai.

5

Na toolangaidoo laa sa Disas ki (Luk 6:20-23)

¹ Sa Disas nia suana konia baita nai, nia ka raa 'i gwauna fa labusua nai ka gooru 'i saegano. Na toa kwairooi nia ki kera daka koni kali nia, ² ma nia ka safali toolangaidoo naa fuada. Nia ka bae na 'urii, ³ “E diana tasa fua toaa ne da lio saitomana kera kwai 'atoi 'ana God, suli na 'initoaa God nia doo fua toaa nai.

⁴ 'E diana tasa fua toaa ne da liodila, suli God nia kai gwafe kera.

⁵ 'E diana tasa fua toaa ne da abulo tu'uu, suli God nia kai falea ano nee tiifau fuada.

⁶ 'E diana tasa fua toaa ne da fiolo mae ma daka maeli kuu uria 'o'oloe, suli God kai adea manata lada ka toli.

⁷ 'E diana tasa fua toaa ne da kwai'ofei, suli God nia kai 'ofe kera.

⁸ 'E diana tasa fua toaa ne lioda sasaolia, suli kera da kai suana God.

⁹ 'E diana tasa fua toaa ne da saungainia aroaroe matangana toae, suli God nia kai 'aili kera 'ana wela nia ki.

¹⁰ 'E diana tasa fua toaa ne wane susubutai kera faafia 'o'oloe, suli na 'initoaa God nia doo fua toaa nai.”

¹¹ “E diana tasa fuamolu si kada wane ki da susubutai kamolu ma daka bae ta'aa fuamolu, ma daka suke 'ana doo ta'aa 'oro faafi kamolu suli ne kamolu toa kwairooi nau. ¹² Ele molu ka noni sasala 'amolu, suli kwaiaraa kamolu 'i salo nia

baita tasa. Na brofet ki 'ana kada 'i nao, toae ki susubutai kera lau gu mai 'uri nai.”

*Na solo fai na kwesu
(Maak 9:50; Luk 14:34-35)*

¹³ Sa Disas ka bae lau gu 'urii, “Kamolu molu mala 'ana tasi solo uri fale lana diana fuana toae lao fera ne 'i ano. Ma sui ta, na solo lelea na mamasia lana 'e nao'ana naa faasia, nia 'afitai naa ka mamasia lau. Ma lea nia 'uri nai naa, nia 'afitai ka diana lau fua ili lana 'ana tasi doo lau. Nia doo gwana uri 'ui lae ai ma dali lana naa.

¹⁴ “Kamolu molu mala 'ana ta kwesu uri kwesu folaa lae fua toae lao fera ne 'i ano. Nia 'ana ta maefera baita ne nii gwauna tafa uo 'i langi, nia 'afitai ka agwa. ¹⁵ Na wane 'afitai ka faasaru kwesu ma sui ka saufinia gwana 'i farana ta tiu. Si kada nia faasarua kwesu sui, nia ngalia ka faagoorua 'i langi uri ka tala folaa fua toae ki sui guu lao lume. ¹⁶ Talafana lau guu ni kamolu nai. Molu alua kwesu kamolu ki daka tala folaa fua toae ki sui, uri kera daka liotoi 'ada doo diana neki molu ilia ma daka tangoa 'ada Maa kamolu God 'i salo.

Taki sa Mosis fai na kekeda lana brofet ki

¹⁷ “Nao molu si manata toi sa nau ku lea mai uri ku faasua taki sa Mosis ma na toolangaidooa kera brofet ki. Nau kwasi lea mai uri faasui lada 'uri nai. Nau ku lea mai uri ku faafonosia doo neki da bae ki mai sulia uri ka fono. ¹⁸ Si doo mamane ku saea fuamolu nia 'urii, lelea na salo loo fai nia fera ne 'i saegano daka sui boroi 'ada, tasi baea tu'uu 'isi boroi 'ana lao taki sa Mosis nia 'afitai ka tatala lelea na doo neki sui guu nia bae sulia ki tara da kai fuli lelea tasi doo si ore guu. ¹⁹ Doo ne

adea guu, tii ne nia 'oia si baea fifi tu'uu boroi 'ana lao taki ma ka talaia lau guu tai wane uri 'oi lana si baea nai, 'i lao 'initoaa God tara God nia mala siofaa wane nai. Aia, ma tii ne nia ade sulia si baea fifi nai ma ka talaia lau guu tai wane fua ade lae sulia, 'i lao 'initoaa God tara God nia kai faa'initoaa wane nai. ²⁰ Aia nau ku faarongo kamolu, lelea sa na 'o'oloa kamolu nia ka nao si 'e'ete guu faasia na 'o'oloa kera toa toolangaidoo nee 'ana taki ma na Faarisii neki, nia 'afitai tasa fuamolu uri molu ka ruu lao 'initoaa God.

Rakesasue fai sauwane

²¹ “Kamolu molu rongo sui naa si baea bae fuana kokoo kolu ki mai 'ana kada 'i nao bae nia 'urii, ‘Abu 'osi sauwane. Tii ne nia sauwane, tara kera da kai keto nia uri fale lana kwakwaea fuana.’ ✧ ²² Aia, ma 'i tari'ina si doo ku saea naa fuamolu nia 'urii; tii ne nia rakesasua toolana, tara kera da kai keto nia uri fale lana kwakwaea fuana. Tii ne nia bae ta'aa fuana toolana ma ka saea, “Oe doo gwauoea nee,’ tara da kai ngali nia lao koot baite 'ana fera nee.* Ma nao tii ne nia bae ta'aa fuana toolana ma ka 'urii, “Oe doo garo nee,’ nia naofia kwakwaea lao era bae sasaru ka lelea firi. ²³ Doo ne adea guu, lea 'oe ngali mai afuafua 'oe ka dao 'i maana fuliera abu God, ma 'oko manata toi tasi doo ne 'oe ilia mai ka garo fua toolamu, ²⁴'oko faasia afuafua 'oe nai 'i maana fuliera abu ka too fasi 'ana, oli 'oko 'olosia fasi 'amua si doo nai fai toolamu uri muru ka 'ado kwaimani lau. Sui fatai, 'oe oli mai 'ofi falea afuafua 'oe talea God.

✧ **5:21** 'Eksades 20:13; Diutoronomii 5:17 * **5:22** Kaonsol.

25 “Lea ta wane nia ngali 'oe naa fua lao koot, 'oe 'oko 'ali'ali uri 'olosi lana si doo nai nia ngali 'oe faafia uri ka 'o'olo. Ili 'uri nai 'ua guu 'ana si kada nao muru si dao 'ua lao koot. Suli lea nia ka fale 'oe naa 'i 'abana koot, tara koot nia kai falea naa kwakwaea ne 'oe kai ngalia, lea sui ka fale 'oe naa 'i 'abana toa da kai dau 'oe uri alu lamu lao lookafo. 26 Suli lea nia 'uri nai, nau ku sae mamana ai fuamolu, tara nia 'afitai tasa naa fua 'oko oli lau mai 'i maa faasia lao lookafo. Tara 'oko too na 'uri nai lelea 'oko falea guu si malefo 'isi dangalu 'ana kwakwaea 'oe.

Kaubare lae

27 “Kamololu molu rongoa sui naa bae da saea mai fuana kokoo kolu ki kada 'i nao ma daka bae 'urii, 'Abu 'osi kaubarea araie fai 'afee.’ ✧ 28 Ma sui tari'ina si doo ku saea fuamolu nia 'urii, waa ne bubungia wela keni fai nia si liowane ni garo lana lae, nia garoa sui naa 'i liona. 29 Nia ne, lelea na maamu 'i bali aolo 'oe 'e talai 'oe uri lao abulo ta'aa lae, 'oko keoa 'oko 'ui boroi 'amu ai faasi 'oe. 'Ui lae 'ana si kula tu'uu gwana 'i nonimu 'uri nai, ade boroi nia taa diana gwana fuamu. Si doo ne ta'aa ka tasa fatai ne lea God nia 'ui tiifau 'ani 'oe 'i lao era saruladoa bae. 30 Ma lelea na 'aba aolo 'oe 'e talai 'oe uri lao abulo ta'aa lae, 'oko sigimuusia 'oko 'ui boroi 'amu ai faasi 'oe. 'Ui lae 'ana si kula tu'uu gwana 'i nonimu 'uri nai, ade boroi nia taa diana gwana fuamu. Si doo ne ta'aa ka tasa fatai ne lea God nia 'ui tiifau 'ani 'oe 'i lao era saruladoa bae.

Lukasi lana 'initai

(Matiu 19:9; Maak 10:11-12; Luk 16:18)

✧ 5:27 'Eksades 20:14; Diutoronomii 5:18

31 “Kamololu molu rongoa sui naa bae da saea mai fuana kokoo kolu ki kada 'i nao ma daka bae 'urii, ‘Lelea waa lukasia 'afe nia, waa nai ka faa kau beba ni kwailukasi lae fuana 'afe nia.’ ✧ 32 Ma sui tari'ina, si doo nau ku saea fuamololu nia 'urii, nao 'osi lukasia lau 'afe 'oe. Na waa ne nia lukasia 'afe nia faafia 'atona gwana doe ma ka nao uri maana ne 'initai nia ooe fai ta waa 'e'ete, waa nai nia falea 'afe nia fua ooe lae. Ma na waa ne adea 'initai nai da lukasia naa, waa nai lau guu nia ooe naa.

Bae saimamana lae

33 “Ka 'uri nai lau guu, kamololu molu rongoa sui naa bae da saea mai fuana kokoo kolu ki 'ana kada 'i nao ma daka bae 'urii, ‘Lea 'oe alangai 'oko tofe naa 'ana satana God, nao lea 'osi 'oia naa alangaia 'oe nai.’ ✧ 34 Ma sui 'i tari'ina, si doo nau ku saea fuamololu nia 'urii, abu nao 'osi tofe 'ana ta doo lau. Nao 'osi tofe 'ana fera 'i salo, suli nia na doo ni goorua nia God 'ana 'inito lae. 35 Ma 'osi tofe 'ana fera ne 'i saegano, suli God nia 'inito fuai. Ma 'osi tofe 'ana satana maefera nee 'i Durusalem, suli nia na maefera baita nia Waa 'inito tasa nee. 36 Ma nao 'osi tofe 'ana gwaumu. Suli 'oe 'afitai 'oko tala'ana saungai lana tasi ifu kwakwaoa ma nao tasi ifu boboraa 'ana gwaumu. 37 Lea 'oe 'o alangai, 'oko bae gwamu 'urii, ‘Tuka, nau tara kwai ilia si doo nai.’ Ma lea nia nao guu, 'oko bae gwamu 'urii, ‘Nao, nau tara nao kwasi ilia guu.’ Ma lea 'oe saea lau tasi doo 'e'ete lau fai nia, si doo nai nia lea na mai faasia sa Saetan.”

Duu lana ta'aa lae 'ana ta'aa lae
(Luk 6:29-30)

✧ 5:31 Diutoronomii 24:1

✧ 5:33 Namba ki 30:2

38 “Kamololu molu rongoa sui naa bae da saea mai fua kokoo kolu ki kada 'i nao ma daka bae 'urii, ‘Wane ne nia dikwea tii bali maa gwana, tii bali maa 'ani nia gwana daka dikwea. Ma na wane ne nia 'oia tii gwa lifo gwana 'ana wane, tii gwa lifo 'ani nia lau guu da kai 'oia.’ ☆ 39 Ma sui 'i tari'ina, si doo nau ku saea fuamololu nia 'urii, nao 'osi sasi uri duu lana si doo ne ta wane ta'aa nia ilia ka ta'aa fuamu. Lea ta wane nia fidali 'oe 'ana bali aolo 'i babalimu, 'oko faolomainia fuana ka fidali 'oe lau guu 'i bali maui. 40 Ma lea ta wane nia ka ngali 'oe lao koot ma ka ngalia naa si maku tu'uu 'oe ni ofi lae salafamu, 'oko faolomainia fuana ka ngalia lau guu maku baita 'oe fuana. 41 Lea ta wane nia suumai 'oe fua ngali lana 'okodoo nia sulia ta tii si kada tala, 'oko ngalia 'okodoo nia 'oko lea lau kau sulia ta ruana kada tala. 42 Si doo ne wane nia gani 'oe uria, 'oko faa fuana. Wane ne nia dooria kai ngali fasi 'ana si doo 'i satamu sulia si kada tasi kada gwana, 'oko faa fuana ka ngali fasi 'ana, nao 'osi luia.

Liosau 'ana malimae 'oe
(Luk 6:27-28,32-36)

43 “Kamololu molu rongoa sui naa bae da saea mai fua kokoo kolu ki kada 'i nao ma daka bae 'urii, “O liosau 'ana wane 'i fera kamu, 'oko susubutainia malimae 'oe.’ 44 Ma sui 'i tari'ina, si doo nau ku saea fuamololu nia 'urii, 'o liosau 'ana malimae 'oe ki ma 'oko foa fuana toaa ne da ade ta'aa ki fuamololu. 45 'O ili 'uri nai uri 'oko usulia lau guu na Maa 'oe 'i salo. Suli nia 'e saungainia sato loo ka sato diana fuana toaa Diane ki ma na toaa

☆ 5:38 'Eksades 21:24; Diutoronomii 19:19; Leftikas 24:20

ta'ae ki ka bobola guu. Nia ka faa lau gu mai ute fua 'adomi lana toaa ade 'o'olo ki ma na toaa ade garo ki ka bobola guu. ⁴⁶ Lea sae 'oe liosau gwamu 'ana wane ne nia liosau 'ani 'oe, tara God nia 'afitai ka kwaiarangai 'oe uria. Suli na toaa neki da kai konia malefo 'ana takisi, kera ne da too 'ana kwaini liosaua 'uri nai! ⁴⁷ Ma lea sae 'oe ade diana gwamu fuana otona toaa kwaimani 'oe ki, tara 'afitai 'oko 'e'ete guu. Suli na toaa neki nao dasi saitomana God, kera ne da ade 'uri nai! ⁴⁸ Doo ne adea guu, molu ade diana ka 'uria guu na Maa kamolu 'i salo ne nia ade diana tiifau.”

6

Toolangaidoo laa sulia fale kwai'adomi lae

¹ Sa Disas nia ka bae 'urii, “Molu ka fia, ade lea molu ka ilia gwamololu doo diane ki uri wane ka suamololu ma ka tango kamololu fai nia. Lelea kamololu ili 'uri nai, tara nia 'afitai naa molu ka ngalia lau ta kwaiaraa faasia Maa kamololu God 'i salo. ² Doo ne adea guu, lea 'oe ilia si doo diane uri ka 'adomia toaa siofaa ki, nao 'osi faatalongainia lau uri daka tango 'oe gu fai nia. Nao 'osi ade mala 'ana doo ne toaa kwaisukei ki da ilia lao beu ni ofu lae ki ma sulia tala baite ki uri toae ka tangoda fai nia. Si doo mamane ku faarongo kamololu ai nia 'urii, God nia tara 'afitai ka kwaiarangai kera lau toaa nai da ade 'uri nai, suli na tango laa ne toae ki da ilia 'ani kera nia talafana naa kwaiaraa kera da ngalia sui naa. ³ Aia ma ni 'oe, si kada 'oe ilia si doo diane fua 'adomi lana ta wane siofaa, na toaa kwai karangi tasa 'oe ki boroi nao 'osi faarongo kera lau ai uri tango lamu lae fai nia. ⁴ 'O agwatainia fale kwai'adomia 'oe ki. 'I seeri, na Maa 'oe God waa

ne suana doo diana nai ki 'oe ilia ka saufini gwana ki, nia kai kwaiarangai 'oe.”

Toolangaidoo laa sulia foa lae
(Luk 11:2-4)

⁵ Sa Disas ka bae 'urii, “Si kada 'oe foa, nao 'osi mala lau 'ana toaa kwaisukei ki. Ne si kada kera foa, kera daka dooria 'asia naa uu faatai lae lao beu ni ofu lae ki ma sulia taala baite ki uri toae ki daka suada fai nia ma daka faa'inito kera. Si doo mamane nau ku saea fuamolu nia 'urii, God nia tara 'afitai ka kwaiarangai kera lau toaa nai da ade 'uri nai, suli na faa'inito laa ne toae ki da ilia 'ani kera nia talafana kwaiaraa kera ne da ngali sui naa. ⁶ Si kada 'oe foa, lea 'oko too banitai 'amua 'ana kada lume tai 'oe 'oko fonoki suusi 'oe. 'O too 'i seeri 'oko foa agwa 'amua talea Maa 'oe God. 'I seeri na Maa 'oe nai, ne nia suana doo ki sui guu tara nia kai kwaiarangai 'oe.

⁷ “Si kada 'oe foa, nao 'osi takomainia lau bae 'oro sui gwana mala 'ana ade laa ne toaa neki da ulafusia God da ilia ki. Ne kera foa 'ada ki ma daka takomainia baea 'oro mamana guu lao foa laa kera ki ma daka foa ka tau 'asia naa. Doo nai ki kera saea ki, kera boro'i da ulafusia ki lau gwada. Kera manata lada 'ana saea sa foa tikwa laa kera nai ne tara nia adea God ka ilia doo ne kera gania ki. ⁸ Nao 'osi ili mala 'ani kera, suli Maa 'oe God 'i salo nia saitomana sui na kau 'i nao na doo ne 'oe 'atoia sui fatai 'ofi gani nia uria.

⁹ “Aia, si kada kamolu foa, molu ka foa 'urii, 'Maa kameli 'i salo, Alu toae ki sui daka sae'inito 'ada 'ana satamu ne abu.

¹⁰ Lea mai 'oko 'inito naa 'ana doo ki sui guu.

Alu toae ki sui guu daka ade 'ada sulia doori lamu
lao fera ne 'i ano mala lau guu da ilia lao
fera 'i salo.

¹¹ Fale mai si fanga kameli uri tari'ina ka bobola
fai nia.

¹² 'Oku manata luke kameli faasia garo laa kameli
ki, suli meli manata lukea lau guu toaa da
ilia doo garo ki fuameli.

¹³ 'Osi lukasi kameli lau fua ilitooe ka linge kameli.
Tafalangai kameli kau faasia 'abana waa ta'aa
bae.'

¹⁴ "Lea 'oe manata lukea abulo ta'aa laa nia ta
wane ilia fuamu, Maa 'oe 'i salo nia kai manata
lukea lau guu abulo ta'aa laa 'oe ki. ¹⁵ Ma lea 'oe
nao 'osi manata lukea gu abulo ta'aa laa nia ta
wane ilia fuamu, Maa 'oe 'i salo boroi nia nao si
manata lukea lau guu abulo ta'aa laa 'oe ki."

Toolangaidoo laa sulia abufanga lae

¹⁶ Sa Disas ka bae lau gu 'urii, "Si kada 'oe abu-
fanga, nao 'osi ade lau mala 'ana toaa kwaisukei
ki, ne kera abufanga ma daka alubili mala 'ana
toaa da too 'ana liodila lae. Kera da ili 'uri nai uri
wane ka liotoi ma ka tango kera ne da abufanga.
Si doo mamane nau ku saea fuamolu nia 'urii,
God tara nia 'afitai ka kwaiarangai kera lau, suli
na tango laa ne toae ki da ilia 'ani kera nai nia
talafana kwaiaraa kera naa ne da ngalia sui naa.

¹⁷ Aia ma ni 'oe, si kada 'o abufanga, 'oko taufia
maamu ka falu ma 'oko komua 'amua ifumu mala
ne 'oe 'ita 'oko ilia 'ua guu, ¹⁸ uri nao ta wane si lio
saitomana lau ne 'oe abufanga. Taifilia guu Maa
'oe God 'i salo ne nia saitomana si doo diana ne 'oe

ilia ka saufini gwana, ma nia ne kai kwaiarangai 'oe, sui boroi 'ana nao 'osi suana 'ana maamu.”

*Toolangaidoo laa sulia taingai lana ogogonia ki
(Luk 12:33-36; 16:13)*

¹⁹ Sa Disas ka bae lau 'urii, “Nao 'osi taingainia ogogonia 'oe ki lao fera ne 'i ano kula ne 'aide kai saketoa doo ki ai, ma doo ki too ai da kai fura ma na wane ki daka 'oia mae ki ma daka belia doo ki ai. ²⁰ 'O taingainia 'amua ogogonia 'oe ki lao fera 'i salo, kula ne 'aide nao si saketoa doo ki ai, ma na doo ki daka tio ai nao dasi fura, ma na wane ki ka nao dasi 'oia mae ki ma dasi belia doo ki ai. ²¹ Suli si kula ne 'oe taingainia ogogonia 'oe ai, nia ne tara na liomu 'e nii ai.

²² “Na maana wane, nia na kwesu uri tala folaa lae fua noniwane. Lea na maamu ki da diana gwada, na kwesu nia God nia tala folaa fuana nonimu tiifau. ²³ Aia ma lea na maamu ki da ta'aa, ni 'oe 'o too gwamu lao rorodoa lae suli maamu nia ta'aa. 'Oko fiia ade lea 'oko lukasia na kwesu nia God ma na mauria 'oe nia ka rorodoa ta'aa 'isi naa.”

²⁴ “Nia 'afitai tasa uri sae ta tii wane gwana ka rao fua roo wane baita 'e'ete ki sui. Lea nia liosau 'ana ta wane baita 'ana roo wane nai ki, tara nia kai lukasia ruana wane baita. Ma nao lea nia ka rao fuana ta tii wane baita 'ani keerua, tara nia kai lukasia ta ruana wane baita. Talafamolu lau gu nai, ne 'afitai molu ka rao sui gwamololu fua God ma fuana malefo.”

*Toolangaidooa sulia na manata 'abarua lae sulia dongana tooe 'ana noni
(Luk 12:22-31)*

25 “Nia 'uri nai, nau ku saea fuamolu, nao molu si manata sala sulia 'i fai ne si fanga ne molu kai 'ani ma si kafo ne molu kai kuufia kai lea mai faasia. Nao molu si manata sala sulia 'i fai ne tara si maku ne molu kai ofi ai kai lea mai faasia. Na mauria kamolu ki da 'initoa ka talua fange, ma na nonimolu ki ne da 'initoa ka talua si maku ni ofi lae. 26 'O manata fasi 'amua sulia saaro loki 'i mamangaa. Kera nao dasi oofia guu tai ola ma ka nao dasi konia guu tai fanga ne maua uri lao tai luma ni alu fanga lae ki. Sui boroi 'ana, na Maa kamolu God 'i salo nia ka saare kera ki. Aia, ni kamolu naa ne God nia suamolu ka 'initoa talua saaro loki. 27 Na manata 'abarua lae sulia doo nai ki nia 'afitai ka adea ta wane 'amolu uri mauri lana ka lea tikwa lau.

28 “Tee ne adea 'oko manata 'abarua 'asia naa sulia si maku uri ofi lae ai? 'O suana fasi 'amua na tae lana lalano taka diana loko ki lao gano. Kera nao dasi raa ki guu, ma ka nao dasi tai maku ki guu fuada 'i tala'ada. 29 Sui boroi 'ana, nau ku faarongo kamolu, na kwanga lana takada ki 'e diana tasa ka talua maku kwanga baki waa 'inito bae sa Solomon kai ofi ki ai 'ana kada 'i nao. 30 God nia suasuli diana 'uri nai 'ana lalano taka diana loko ki lao gano sui boroi 'ana mauri lada ki nao si tau guu. Loko da too 'i tari'ina sui 'i bobongi mai daka 'ui 'ani kera lao ere ka sarufi kera lau gwana. 'I seeri nia faatainia ne God nia kai suasuli diana 'ani kamolu ka tasa 'ani kera, suli ne God nia suamolu ka 'initoa talu kera fatai! Uri tee ne fiitooa 'oe 'ani nia ka tu'uu 'asia guu?

31 “Doo ne adea guu, nao 'osi manata sala sulia doo nai ki ma 'oko 'urii, ‘Tee naa ne tara nau ku 'ani rowaa? Tee naa ne tara nau ku kuufia rowaa?’ Ma nao, ‘Tee naa ne tara nau ku ofi ai rowaa?’ 32 Nao

'osi ade 'uri nai, suli na toaa ne kera nao lau toaa nia ki God, kera 'ana ne daka tola sulia doo nai ki. Ma ni 'oe ka nao lau, suli na Maa 'oe God 'i salo nia saitomana sui naa 'oe kwai 'atoi 'ana doo nai ki. ³³ Si doo tololeao ne, 'oe nani 'amua burina 'initoaa nia God ma na 'o'oloa nia. 'Oe ade 'uri nai sui, tara nia 'ana ne kai falea mai doo ki sui guu ne 'oe kwai 'atoi ai lao mauria 'oe. ³⁴ Doo ne adea guu, nao 'osi manata 'oroa sulia si doo ne 'oe kai kwai 'atoi ai 'afa dani ne nii 'ua kau. Alua si doo uri fa dani ne nii 'ua kau 'e too 'ana maasia fa dani nai 'ua guu. Nao 'osi 'abaa lau mai uri manata 'oroa lae lau sulia fai nia si doo 'i tari'ina ki. Suli fa dani ki sui guu da too sui naa 'ana si doo uri manata lae sulia ki ai.”

7

Toolangaidooa sulia keto lana kau ta wane (Luk 6:37-38,41-42)

¹ Sa Disas ka bae lau gu 'urii, “Nao 'osi keto ta'aa 'ana ta wane kau ade lea God ka keto 'oe faafia. ² Suli na keto laa ne 'oe ketoa 'ana ta wane kau, nia lau gu ne God kai keto 'oe ai. Ma na taki tee ne 'oe ketoa ta wane kau sulia, taki nai lau gu ne God nia kai keto 'oe sulia. ³ Nao 'osi roo gwamu 'ana sae lana toolamu faafia kasi garo laa tu'uu lao mauria nia ne mala gwana tasi lolo tu'uu 'asia guu ne nii lao maana, ma 'oko lio ekwa gwamu 'ana 'olosi lana na garo laa baita tasa ne nii lao mauria 'oe mala 'ana gaafana ta kada 'ai 'anafuli ne nii lao maamu! ⁴ Ma 'i seeri 'oko bae 'amua 'urii fuana, ‘Alamatainia nau ku 'olosi kau si garo laa nai lao mauria 'oe waa nau.’ Aia ma sui ni 'oe, ka nao si 'oga 'oe guu uri 'olosi lana garo laa talingai neki

lao mauria 'oe! ⁵ 'Oe waa suke 'urii! 'O 'olosia fasi 'amua garo laa neki lao mauria 'oe ne mala 'ana ta kada 'ai 'anafuli lao maamu uri mauria 'oe ka 'o'olo, sui fatai 'oe 'ofi 'olosia si garo laa lao mauria nia ta wane kau.

⁶ “Nao 'osi falea doo abu ki fuana giri ki, ma ka nao 'osi 'ui 'ana si laungi 'oe 'i naofana boso ki, fasi ade lea kera daka dali saketoa gwada ma daka toriabulo fatai mai ma dafi 'ale 'oe uri ta'aa lae.”*

*Toolangaidooa sulia gani lana God
(Luk 11:9-13)*

⁷ Sa Disas ka bae lau gu 'urii, “O gania God uri nia ka falea doo ne 'oe gania siana. 'O nani burina doo ne 'oe kwai 'atoi sia God uri 'oko dao toi. 'O kikidi kau uri nia ka 'ifi fuamu. ⁸ Ade 'uri nai taari, suli toaa neki sui guu da gania God, kera da ngali doo neki da gani nia ki uria. Ma na toaa neki sui guu da nani burina doo ne kera kwai 'atoi ki ai sia God, kera da dao toi doo nai ki. Ma na toaa neki sui guu da kikidi, God nia 'ifi fuada.

⁹ “Kamolū toaa neki sui guu molu too 'ana wele ki, tii 'amolū ne lea sae na wela 'oe nia gania fange siamu ma 'oko falea 'amua na maefau fuana?

¹⁰ Ma nao tii 'amolū ne lea sae na wela 'oe nia gania sakwari siamu ma 'oko falea 'amua na baekwa 'a'ale fuana? Si doo nai, 'oe 'afitai 'oko ilia 'ana wela 'oe! ¹¹ Sui kamolū toaa abulo ta'aa nee boroi ne molu saitomana fale lana si doo diane ki fua wela kamolū ki. Aia, na Maa kamolū God 'i salo ne nia talu kamolū 'ana fale lana doo diane ki fua toaa ne da gani nia ki uria.

* **7:6** Disas bae 'uri nai uri ka faatania ne tai toaa ki nao kera si dooria ala lae faafia si faarongoa diana nee.

¹² “Aia, si doo diana ne 'oe dooria uri wane ki daka ilia fuamu, nia lau gu ne 'oko ilia fuana wane ki. Si baea nai naa ne dau faafia doo 'oro neki taki sa Mosis ma na bae lana brofet ki da bae sui gu mai sulia.”

Maesakaa susukafia ma na maesakaa reba
(Luk 13:24)

¹³ Sa Disas ka bae lau gu 'urii, “O ruu 'amua 'ana maesakaa susukafia nee, suli na maesakaa ma na taala reba nee nia lea uri lao maea totoo firi. Na 'ii lana tala reba nee nia walude 'asia naa ma na toaa 'oro 'asia naa daka 'iia naa. ¹⁴ Aia, na maesakaa ma na tala susukafia nee nia 'ana ne lea uri lao mauria firi ma na toaa neki kera dao toi kera nao dasi 'oro guu.”

Fia na brofet kwaisukei ki
(Luk 6:43-44)

¹⁵ Sa Disas ka bae lau gu 'urii, “Molu ka fia na brofet kwaisukei ki da lea mai mala 'ana tai giri kwasi kwaisaungi ki, ne suana lada kau 'i sara kera na toaa diane ki mala 'ana sifsif diane ki. Ma sui ta, lao manata lada ki ne kera na giri kwasi ki 'o'olo guu uri saketo lamolu lae. ¹⁶ Na birangada ki ne tara kamolu molu kai lio saitomada ai lea sae kera toaa diane ki. Nia mala lau guu na fufuana 'ai ne wane nia kai lio saitomana 'ana 'ai lea sae nia na 'ai diane. Suli na wane nia 'afitai ka ngedaa fufuana greib faasia maa sarana ta 'oko bubulo. Ma nia 'afitai ka ngedaa fufuana fig faasia maa sarana ta 'ai bubulo gwana. ¹⁷ Na 'ai diane nia fungu lau guu 'ana fufuaedoo diane, ma na 'ai bubulo nia ka fungu lau guu 'ana fuaedoo bubulo. ¹⁸ Na 'ai diane 'afitai nia ka fungu 'ana fufuaedoo bubulo, ma na 'ai bubulo nia 'afitai ka fungu lau

guu 'ana fuaedoo diane. ¹⁹ Na 'ai neki sui guu nao dasi fungu ki 'ana fuaedoo diane, tara da kai tabada sui guu 'i saegano, lea sui da kai 'ui sui guu 'anida lao ere. ²⁰ Aia nia 'uri nai, na birangana brofet neki ne tara kamolu molu kai lio saitomada ai lea sae kera na brofet diane ki mamana.”

*Fa dani 'ana fale lana kwakwaea
(Luk 13:25-27; 6:47-49)*

²¹ Sa Disas ka bae lau gu 'urii, “Nao lau toaa neki sui guu da bae 'urii fuaku, ‘Aofia 'ae, Aofia,’ ne da kai ruu lao 'initoaa God. Na toaa ne da ilia lau 'ada doori lana Maa nau 'i salo ne da kai ruu lao 'initoaa nai. ²² Totoo nia dao 'afa dani 'ana keto lana toaa lao molaagali, na 'oro lana wane kera da kai bae 'urii fuaku, ‘Aofia 'ae, kameli toaa bae meli faarongo talo mai 'ana bae lana God 'ana satamu ne! Kameli toaa bae meli taria anoedoo ta'aa ki ma meli ka ilia doo kwaibalatana 'oro ki mai 'ana satamu ne!’ ²³ Ma sui boroi 'ana, nau tara kwai bae gwaku 'urii fuada, ‘Nau kwasi sasaitomamolu 'ua gu mai. Molu 'otolangai kamolu fasi nau, kamolu toaa ilidoo ta'aa nee!’

²⁴ “Doo ne adea guu, na wane ne nia rongoa bae laku neki ma ka ade sulia, nia mala 'ana ta wane liona too ne nia tolea luma nia fafona fau lalifuu. ²⁵ Ne ta uta baita ka 'aru ma ta igwamela baita ka liu, ma ta koburu baita ka too, ma ka ngeotainia boroi luma nai ma nia ka ngilo ka too gwana suli ne da tolea fafona fau lalifuu.

²⁶ “Aia, ma na wane ne nia rongoa boroi bae laku neki ma ka nao si ade gu sulia, nia mala 'ana ta wane oewanea ne nia tolea gwana luma nia lao one kukusuu. ²⁷ Ne na uta baite nia 'aru, ma na igwamela baite nia liu, ma na koburu baite ka too,

ma ka toea luma nai ma nia ka okosia ma ka lau tiifau ai.”

²⁸ 'Ana si kada sa Disas nia toolangaidoo 'uri nai lelea ka sui naa, toaa nai ki da fafurongo nia daka kwele 'asia naa ²⁹ suli ne da lio saitomana sa Disas nia toolangaidoo 'ana rigitaa nia God. Ma nao nia si rongokwaisulii lau 'ana saitomadooa kera toaa toolangaidoo ki 'ana taki, ne da toolangaidoo gwada 'ana rigitaa kera ki tala'ada.

8

Sa Disas nia guraa tii wane rao ne nia matai (Maak 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ Si kada sa Disas nia koso na mai faasia gwauna si labusua nai, na konia baita nai daka lea na mai burina. ² 'I seeri tii waa nai na furo 'ani nia ka lea mai ka booruru 'i maa 'aena sa Disas ka bae 'urii, “Aofia 'ae, lea sae 'oe ala gwamu faafia 'oko gura nau fasi wala.”

³ Sa Disas nia fale 'aba kau ka dau tona nonina sa wala nai ka bae 'urii, “Iuka, nau ku ala faafia. Alu nonimu nia diana 'ana.” 'Ana si kada nai 'ua guu, sa wala nai 'ali'ali nonina ka diana naa ma na furo nai ka sigi na faasi nia. ⁴ Sa Disas ka bae 'urii fuana, “Nao 'osi faarongoa ta wane 'ana si doo nai nau ku ilia fuamu nai. Si doo 'oe lea kau 'oko ilia fasi 'amua ne 'o faatania nonimu siana wane ni foa nia God ma 'oko saea nia ka iro diana 'ana nonimu. Burina si doo nai sui 'oko falea na fale laa bae taki sa Mosis saea uri na wane ni foa ka lio faamamanea ma ka 'aitainia fuana toae ne nonimu nia diana mamana naa.” 'Uri nai sui sa Disas ka odua sa wala nai ka lea na 'ana.

*Sa Disas nia guraa na wane ni rao nia tii waa
baita 'ana omee
(Luk 7:1-10)*

⁵ Si kada sa Disas nia dao lao maefera 'i Kabaneam, ta tii waa baita nai lao omee kera fera 'i Rom nia lea mai ka dao siana sa Disas. Nia ka gania kwai'adomie siana sa Disas ⁶ ka bae 'urii, “Aofia 'ae, na wane ni rao nau nia nonina fii nia ka matai baita 'asia naa ka tio gwana mai luma kani.”

⁷ Sa Disas ka bae 'urii fuana, “Tara nau ku lea kau ku gura nia.”

⁸ Sa wala nai ka bae 'urii fuana sa Disas, “Wala Aofia 'ae, nau nao kwasi bobola fai nia sae ni 'oe waa baita 'urii lea mai 'oko ruu fatai 'i luma nau. 'O saea boroi 'amua mai tasi baea fuana wane ni rao nau uri faa 'akwaa lana. Lelea 'oe 'oko ade 'uri nai boroi 'amua tara nia ka 'akwaa gwana. ⁹ Nau ku saitomana 'oe 'o tala'ana ili lana si doo nai, suli ni nau tala 'aku ku rao lau guu farana rigitaa kera waa baita nau ki. Ma ni nau lau guu, nau ku too 'ana rigitaa fuana wane ni firu ki ne nau ku lio suli kera ki. Suli lea si kada nau ku bae 'urii fua ta wane 'ani kera, “Oe lea ilia fasi si doo 'urii,’ nia lea ka ilia naa. Ma nao lelea nau ku bae 'urii fua ta wane 'ani kera, “Oe lea fasi mai seki,’ nia ka lea na mai 'afitai ka nao. Ma nao lea nau ku 'ai uri ta wane ni rao 'aku ma ku 'urii, “Oe ilia fasi si doo 'urii,’ nia ka ilia naa 'afitai ka nao.”

¹⁰ Si kada sa Disas nia rongoa bae lana sa wala nai 'uri nai, nia ka kwele 'asia naa. Nia ka bae 'urii fuana konia nai da lea mai burina nai, “Ku faarongo mamana 'ani kamolu, lao fera 'i 'Israel, na kwaini manata mamana laa nao kwasi suai 'ua ai ne sa wala nee too ai nee. ¹¹ Nau ku faarongo kamolu, totoo boroi tara na toaa 'oro ne nao lau

toaa Diu ki kera da kai lea mai fasi bali fera neki sui guu lao molaagali uri gooru kwaimani lae fai nia kokoo kolu ki mai sa 'Abraham, sa 'Aesak, ma sa Diakab 'ana fanga kwaimanie lao 'initoaa God. ¹² Ma 'ana si kada nai tara 'oro lana toaa Diu ki ne fulingana sae kera ne da kai too lao 'initoaa nai, God nia kai tari kera 'i sara uri lao kula 'ana rorodoa lae. Ma kera da kai too 'i seeri 'ana angia ma didilifoe.”

¹³ Sui sa Disas abulo ka bae 'urii fuana waa baita nai, “Oe oli 'amu kau. Nau ku ilia naa si doo bae 'oe gani nau uria, sulii ne 'oe 'o manata mamana 'ani nau kwai ilia fuamu.” 'Ana si kada sato nai 'ua guu na wane matai bae nia ka 'akwaa naa.

Si Kada Sa Disas nia guraa toaa 'oro da matai Ki (Maak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Aia, tii si kada sa Disas nia lea mai ka dao luma sa Bita, nia ka suana 'initai fungo sa Bita nia matai baita nonina ka balubalu 'asia naa ka too gwana.

¹⁵ Sa Disas nia ka dau tona 'abana 'initai nai ma 'asi kada nai 'ua guu nonina ka gwari 'ua guu. Nia 'akwaa 'uri nai nia tatae ka rao fanga naa fua sa Disas fai kera.

¹⁶ Lelea kau nia dao 'i saulafi, toaa nai ki daka ngalia mai toaa 'oro ne anoedoo ta'aa ki nii ada ki kera daka ngalida mai siana sa Disas. Sa Disas nia ka bae ka taria anoedoo ta'aa nai ki faasida. Ma nia ka gura tiifau lau guu 'ana toaa da matai ki.

¹⁷ Si ade laa nai nia ka faamamanea naa si baea ne brofet 'Aesaea nia kedaa mai kada 'i nao, ne bae 'urii, “Nia ngalia naa mataia kolu ki, ma ka 'okoa naa makesoa kolu ki faasi kolu.”✧

*Lea lae burina sa Disas na doo 'aftai
(Luk 9:57-62)*

¹⁸ Si kada sa Disas nia suana toaa 'oro nai da koni mai kali nia, nia ka bae 'urii fuana toa kwairooi nia ki, “Kolu toofolo fasi uri bali 'osi loko.” ¹⁹ 'I seeri, tii waa ni toolangaidoo nai 'ana taki ka lea mai ka dao siana sa Disas ka bae 'urii, “Waa ni toolangaidoo 'ae, nau ku dooria kwai lea naku fai 'oe uri mamalana kula boroi 'ana 'oe kai lea uria.”

²⁰ Sa Disas nia rongoa bae lana sa wala nai, nia ka bae 'urii fuana, “Na giri kwasi ki da too 'ana foloa kera ki ni too lae ma na saaro ki 'i mamangaa daka too lau gu 'ana nui kera ki ni too lae. Nau 'Alakwa nia wane, nau nao 'aku ta beu ni too.”

²¹ Ta wane 'ana toa kwairooi nia ki sa Disas ka bae lau gu 'urii, “Aofia 'ae, alu nau lea ku 'abarutainia fasi 'aku maa nau uri lelea nia mae nau ku saufini nia. Lea sui fatai nau kwafi oli mai uri ku lea naku fai 'oe.”

²² Sa Disas nia luua sa wala nai ka bae 'urii fuana, “O lea na mai buriku, 'oko luka 'ana toaa nai ki nao dasi too 'ua 'ana maurie nai daka saufini kera na kau tala'ada.”

*Sa Disas nia ngatafia koburu ma na nanafu
(Maak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

²³ Uri nai sui, sa Disas ma na toa kwairooi nia ki daka tae lao baru nai daka lea naa. ²⁴ Ma si kada kera lea kau nao si tau 'asia guu, na koburu nai ka toe kera naa ma na nanafu baita 'asia naa ka kwaea naa baru nai fai kera ma 'i seeri na baru nai ka karangi kuruu naa. Aia, ma sa Disas ka maleu 'ana lao baru. ²⁵ Na toa kwairooi nia ki sa Disas kera daka faa ada nia daka bae 'urii, “Wala Aofia 'ae! 'O faamauri kolu wala, ma kolu kai mae naa ne!”

²⁶ Nia ka bae 'urii fuada, “Nee rowaa, kamolu toaa ne fiitooa kamolu ki tu'uu 'asia guu, molu mau lau gu fai nia uri tee nee?” Nia bae 'uri nai fuada sui nia tatae ka ngatafia naa koburu ma na nanafo nai uri daru ka aroaro naa. 'Ana si kada nai 'ua guu, na koburu ma na nanafo nai daru ka enoeno naa.

²⁷ Na toa kwairooi nia nai ki daka kwele 'asia naa. Ma daka bae 'urii, “Sa wala nee na kwaini wane tee nee rowane? Tee ne koburu ma na nanafo neki boroi ma daka ade gwada sulii nia nee!”

Sa Disas nia taria anoedoo ta'ae ki faasia roo wane nai ki

(Maak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Aia si kada sa Disas nia lea kau ka dao 'i bali 'osi loko 'ana maefera 'i Gadara, nia ka todaa roo wane nai ki na anoedoo ta'ae ki da burosi keerua. Keerua, daru too mai lao likwafau nai ki ni alu wane lae ki. Keerua daru susuala 'asia ki naa ma ka adea wane ki boroi nao dasi 'idu karangia naa kula nai keeru nii ai nai. ²⁹ Si kada roo wane nai ki daru lio saitomana kau sa Disas, keerua daru ka akwa baita daru ka bae 'urii, “Alakwa God 'ae, na tee ne 'oe dooria ili lana 'ani kameli nee? 'Oe alamia 'o lea na mai uri faanonifii lameli lae 'ana taue 'oto ne sui fatai kafi dao 'ana si kada bae 'ana nonifii fuameli?”

³⁰ Aia na tii ferae boso ne kera da fanga karangi gwada 'i seeri. ³¹ 'I seeri na anoedoo ta'aa nai ki daka radi 'aena sa Disas daka bae 'urii, “Kameli dooria 'oko odu kameli 'amua uri lao boso loko ki.”

³² Sa Disas ka bae 'urii fuana anoedoo ta'aa nai ki, “Molu lea kau wala!” Anoedoo ta'aa nai ki da lea kau daka ruufia naa boso nai ki. 'I seeri na ferae boso nai tiifau da tafi kau daka 'asi kera toli

sulia 'oba 'afitai nai uri lao 'osi nai. Ma kera daka kuu daka mae tiifau naa.

³³ Na toaa nai ki da sangonia boso nai ki daka lae 'ali'ali naa uri lao maefera nai 'i seeri. Kera lae kau dao daka unu na sulia doo nai ki tiifau ma na doo nai 'e fuli 'ana roo wane nai ki anoedoo ta'ae ki burosi keeru mai nai. ³⁴ 'I seeri, na toaa nai sui guu lao maefera nai daka lae tiifau mai uri suana lana sa Disas. Kera lae mai dao, daka odua naa sa Disas uri ka lea 'ana fasi bali fera kera nai.

9

Sa Disas nia guraa tii waa 'afumae kwaea (Maak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Aia, sa Disas nia raa lao tii baru nai fai nia toa kwairooi nia ki kera daka toofolo lau gu mai 'ana 'osi Galilii oli mai daka dao naa 'ana maefera baita 'i Kabaneam si kula bae sa Disas nia too ai. ² 'I seeri na wane ki daka ngalia mai tii waa nai nia tio funu naa lao ifitai nai lea mai daka dao fai nia siana sa Disas uri ka guraa. Si kada sa Disas nia lio saitomana faamamane laa kera toa nai, nia ka bae 'urii fuana sa wala nai da ngali nia mai nai, “Waa nau 'ae, nao 'osi manata sala guu. Nau ku manata lukea naa abulo ta'aa laa 'oe ki tiifau.”

³ 'Ana si kada nai 'ua guu, na toa toolangaidoo ki 'ana taki daka bae 'urii, “God taifili nia gu bae tala'ana manata luke lana abulo ta'aa lae ki. Ma sui, sa wala nee nia faabolatainia naa fai God nai!”

⁴ 'I seeri sa Disas nia ka bae fuana toa nai suli ne nia filoa gwana lioda ki, nia ka 'urii, “Kamololu, na manata lamololu nia garo ne molu ka manata ta'aa fuaku faafia si doo nai!”

⁵ “Si baea tee 'ana roo si baea 'urii ki ne nia walude 'asia guu uri sae lana fua sa wala nee? Bae

lae 'urii fuana, 'Nau ku manata lukea naa abulo ta'aa laa 'oe ki', ma nao bae lae 'urii, 'Tatae 'i langi 'o fali 'oko lea 'amua'? ⁶ Aia, uri kamolu molu ka lio saitomana ne nau 'Alakwa nia wane ku too 'ana rigitaa uri manata luke lana abulo ta'aa lae ki lao ano nee, nia ne."

Sa Disas oli ka bae na 'urii fuana sa wala nai 'afumae kwaea nai, "O tatae 'i langi, 'oko ngalia ifitai 'oe 'oko lea 'amua fera kamu."

⁷ Ma sa wala nai 'e tatae 'i langi ka fali lae ka lea gwana 'i fera kera. ⁸ Si kada na konia nai da suana si doo nai fuli 'uri nai, kera daka kwele tasa ma daka mau. Ma kera daka tangoa God suli nia 'e faa mai rigitaa nia ka nii na 'ana toae.

*Sa Disas 'ailia sa Matiu uria lea lae burina
(Maak 2:13-17; Luk 5:27-32)*

⁹ Aia, sa Disas nia faasia 'i seeri nia lea gu kau nia ka liu siana tii waa nai satana sa Matiu, ne nia gooru gwana lao kasi babala tu'uu nai ni too lae ai uri koni lana malefo 'ana takis faasia toae ki. Sa Disas ka bae na 'urii fuana, "Lea na mai buriku." Sa Matiu nia tatae gu ka lea na 'ana fai nia sa Disas.

¹⁰ Tii si kada 'i buri naa, sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki kera lea kau daka fanga 'i luma nia sa Matiu. 'I seeri, tai toa 'oro ki lau guu 'ana koni lana malefo 'ana takis ma tai toaa abulo ta'aa 'oro ki lau guu kera daka fanga kwaimani sui guu fai nia sa Disas ma toa kwairooi nia ki. ¹¹ Ma si kada na Faarisii ki da suana sa Disas ma na toa kwairooi nia ki da fanga kwaimani fai toaa nai 'uri nai, kera daka bae 'urii fuana toa kwairooi nia ki, "Nia nao si too uri na waa toolangaidoo kamolu ka fanga kwaimani 'urii fai nia toaa abulo ta'aa nee."

¹² Sa Disas nia rongoa ne kera da bae 'uri nai, nia ka bae 'urii, “Toaa da too diana ki gwada nao dasi kwai 'atoi guu 'ana ta dokta. Toaa da matai ki lau 'ana ne da kwai 'atoi 'ana dokta. ¹³ Molu manata fasi sulia malutana si baea bae lao kekeda laa Abu bae nia 'urii, ‘Na kwai'ofei lae 'ana ne nau ku dooria 'asia naa ka talua afuafua kamolu ki.’ ☆ Nau nao kwasi lea mai uri 'ai lae uri toaa da 'o'olo. Na toaa abulo ta'aa ki lau 'ana ne nau ku lea mai uri 'ai lae uri kera uri daka bulasi manataa.”

Si ledi laa sulia tee ne adea toa kwairooi nia ki sa Disas nao dasi abufanga

(Maak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Sui lau guu, toa kwairooi nia ki sa Dion waa faasiuabu bae da lea mai daka dao siana sa Disas daka bae 'urii, “Ni kameli ma na Faarisii ki lau guu meli kai abufanga ki. Ma sui 'utaa ne toa kwairooi 'oe ki ka nao dasi abufanga guu?”

¹⁵ Sa Disas nia luu kera ka bae 'urii, “Na wane kwaimani nia ki fungao 'afitai daka liodila 'ana si kada ne fungao nia too gwana siada. Sui boroi 'ana, tara nao si tau guu kera da kai talaia naa fungao faasia toa kwaimani nia ki. 'Ana si kada nai fatai ne kera da kai liodila ma da kai abufanga ai. Doo ne adea guu, nia 'afitai uri toa kwairooi nau ki daka abufanga 'ana si kada ne nau ku too 'ua gwaku siada.”

¹⁶ Sa Disas ka bae lau gu 'urii, “Nao si bobola uri daka ngalia si sii maku falu ma daka taia faafia si sufu laa 'ana si maku kwali. Lelea da ade 'uri nai ai, tara si kada kera taufia maku nai ma si maku falu nai ka lugu, tara sii maku falu nai kai muusia

si maku kwali nai ma si sufu laa nai kai baita kai 'idu lau.

¹⁷ “Na waen falu boroi nao si diana lau guu uri daka ongia lao kufidoo kwali. Lelea da ade 'uri nai, tara si kada na waen falu nai nia ngingisula nia kai bosea kufidoo nai. Si kada na kufidoo nai nia bose ma ka foga, na waen falu nai ka kisitai naa ma na kufidoo kwali nai daka 'ui na 'ada ai. Na waen falu daka ongia lau guu lao kufidoo falu uri na kufidoo nai ma na waen nai daru ka tio diana sui guu.”

*Sa Disas nia guraa roo wela keni ki
(Maak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

¹⁸ Sa Disas nia bae 'ua gwana 'uri nai ki fuana toa kwairooi nia ki sa Dion, tii waa gwaungai nai fuana toaa Diu ki nia lea mai ka dao lau guu. Sa wala nai ka booruru maa 'aena sa Disas ka bae 'urii, “Na saari nau nia mae gwana 'i 'urii. Sui boroi 'ana, nau ku dooria 'oe lea mai 'oko alu 'aba faafi nia uri ka mauri 'ana.”

¹⁹ Sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki kera daka lea na fai nia sa wala nai. ²⁰ Si kada kera da lea kau 'uri nai, tii wela keni nai nia too mai lao 'o'ogangaa baita 'ana toimaa laa keni ki sulia tii taafuli fa ngali ma roo fa ngali sarenga ki, nia fali mai burina sa Disas ka samo toi tatagwarana maku tikwa nia sa Disas. ²¹ Na wela keni nai nia manata 'urii, “Nau, saku samo toi tatagwarana boroi 'ana maku loko sa Disas, nau ku 'akwaa naa wala.”

²² Aia, si kada nia samo toi tatagwarana maku nai sa Disas, sa Disas nia toriabulo mai ka suana naa wela keni nai. Sa Disas ka bae 'urii fuana, “Saari nau 'ae, nao 'osi mau. 'Oe 'akwaa naa 'i nunufana manata mamana laa 'oe 'ani nau.” 'Ana

si kada nai 'ua guu na 'o'ogangaa nia nai ka sui naa faasi nia.

²³ Aia, si kada sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki da ruu kau luma nia waa gwaungai nai, kera da suana toa nai ni ufi 'au lae nonina mae ma na toaa 'oro nai ki da koni mai daka too ni liodila laa 'ana maea nai 'i seeri ma daka angi alifi 'asia naa.

²⁴ Sa Disas ka bae 'urii fuana toaa nai, “Kamolu toaa nee sui guu molu ruu fasi 'amolou 'i maa. Wela keni nee nao si mae gu ne. Nia maleu gwana.” Si kada toaa nai da rongo sa Disas nia bae 'uri nai, kera daka wela lau gwada 'ani nia. ²⁵ Si kada sa Disas nia odua toaa nai 'i maa sui, nia oli ka ruu 'i luma ka rao uri 'abana wela keni nai. 'I seeri na wela keni nai ka sulatatae naa. ²⁶ Burina si doo nai sa Disas ilia nai, na ununua sulia ka talofia naa bali lolofaa nai tiifau.

Sa Disas guraa roo waa maada rodo ki

²⁷ Aia, si kada sa Disas nia lea kau faasia luma nai, ta roo waa maada rodo nai ki daru ka lea lau gu kau burina. Keeru daru 'ai kau fuana sa Disas daru ka bae 'urii, “Wane na fuli sa Defet 'ae, 'o manatai kaaria mai!”

²⁸ Sa Disas nia ruu ka nii na 'i luma ma na roo waa maarodo nai ki daru ka ruu lau gu kau 'i luma burina. Sa Disas ka ledi 'urii 'ani keerua, “Nee roo waa, kamuru muru manata mamana 'ani nau ne nau ku tala'ana gura lana maa muru ki?”

Keerua daru luu nia daru ka bae 'urii, “Tuka Aofia, kaaria miri manata mamana ai.”

²⁹ 'I seeri sa Disas ka samo toi maa daru ki ka bae 'urii, “Si doo nai nia fuli naa 'ani kamuru mala nai kamuru manata mamana ai nai.” ³⁰ 'I seeri maa daru ki ka 'ifi daru ka lilio naa. Sui sa Disas ka lui

fifi ai uri nao daru si faarongo lau ta wane 'ana si doo nai.

³¹ Sui, si kada keerua daru ruu kau 'i maa, keeru daru ka bae na 'adarua sulia sa Disas siana mamalana gwana wane ne keerua dao tona ki lao bali lolofaa nai.

Sa Disas guraa tii waa faka'ato nai

³² Aia, si kada roo waa baki daru ruu kau 'i maa, tai wane ki daka ngali lau gu mai ta waa nai siana sa Disas. Na waa nai na anoedoo ta'ae 'e burosi nia ma na fakana ka 'ato. ³³ Sa Disas ka taria anoedoo ta'aa nai faasia wane nai ma na waa nai ka bae lau gwana. Ma na toaa ne kera koni 'ana si kada nai, kera daka kwele 'asia naa ma daka bae 'urii, “Etana guu kolu suai si doo 'urii nai lao fera kolu nee 'i 'Israel ne rowaa!”

³⁴ Ma sui, na Faarisii ki daka bae buri 'ana sa Disas daka 'urii 'ada, “Na waa 'inito nia anoedoo ta'aa ki gwana loko ne falea rigitaa nee fuana sa wala nee uri tari lana anoedoo ta'aa neki nee.”

Sa Disas, nia manatainia 'asia naa toaa Diu

³⁵ Si kada sa Disas nia liu 'ana maefera baita ki ma maefera tu'uu ki sui guu, nia toolangaidoo lao beu ni ofu laa ki. Nia ka faatalongainia si faarongoa diana nee sulia 'initoaa nia God. Nia ka guraa toaa na mataia 'e'ete kwailiu ki sui gwana saungi kera ki. ³⁶ Sa Disas nia suana toaa nai ki nia ka manatai kera 'asia naa, suli ne da makeso ma ka nao dasi tala'ana 'adomi lada ki 'i tala 'ada. Kera da mala gwada na sifsif neki nao ta wane si sua gu sulida ki. ³⁷ 'I seeri sa Disas ka bae 'urii fuana toa kwairooi nia ki, “Na toaa neki da mala 'ana ta fanga bae nia maua naa ma na wane fua koni lana ki ka nao dasi 'oro. ³⁸ Nia 'uri nai, molu

gania God suli ne nia waa baita 'ana fanga nai, uri nia ka odua mai toaa ni koni doo ki fua lao raku nia.”

10

Sa Disas, nia filia akwala ma roo 'aboosol nia ki (Maak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Sa Disas nia 'ailia akwala ma roo waa kwairooi nia ki uri daka lea mai siana uri nia ka falea mamanaa uri tari lana anoedoo ta'aa ki, ma uri gura lana mataia 'e'ete 'oro ki sui gwana 'i 'abada.

² Na satada ki akwala ma roo 'aboosol nai ki ne: sa Saemon (ne da 'ailia lau guu 'ana sa Bit), fai toolana sa 'Andru, sa Demes ma sa Dion roo 'alakwa nia ki sa Sebedii. ³ Sa Filib, sa Baatolomiu, sa Toomas, sa Matiu waa fua koni lana malefo 'ana takisi, sa Demes 'alakwa nia sa 'Alfias, sa Tadeas, ⁴ sa Saemon (waa 'ana toaa baki Diu bae da dooria tari lana toaa Rom faasia lao fera 'i 'Israel), ma sa Diudas 'Iskariot waa bae 'olea sa Disas fuana malimae.

Sa Disas nia odua akwala ma roo 'aboosol ki daka lea (Maak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ Na akwala ma roo 'aboosol sarenga nai ki, sa Disas nia fale kera daka lea naa ma ka bae 'urii fuada, “Kamolu nao molu si lea siana toaa 'i sara ki ne kera nao lau Diu ki. Ma ka nao molu si lea lau guu 'ana maefera kera ki toaa Samaria. ⁶ Molu lea 'amolu siana toaa 'Israel ki ne da ilingia sifsif ne nia nao'ana naa. ⁷ Lea kau molu faatalongai fuada molu ka bae 'urii, 'Na 'initoaa God nia nii karangi kamolu naa!’ ⁸ Molu lea molu ka guraa toaa matai ki ma molu ka taea toaa mae ki faasia maea. Molu guraa toaa ne furo nia saungi kera ki ma molu ka

taria anoedoo ta'ae ki faasia wane. Suli ne God nia fale tatakwai gwana 'ana doo ki fuamolu, kamolu boroi molu ka fale tatakwai lau guu 'ana doo ki fua wane ki. ⁹⁻¹⁰ Na wane ne nia rao, tara kera da suasuli diana 'ani nia. Doo ne adea guu kamolu lea kau nao molu si manata sala lau uri sae sa molu ka dau fatai faafia tasi malefo fai kamolu. Nao molu si ngali wai, nao molu si ngali roo si maku, nao molu si ngali roo butu, ma ka nao molu si dau lau guu 'ana kubau.

¹¹ “Lea kau lea molu dao 'ana ta maefera baita ma nao 'ana ta maefera boroi, molu ka lio uria wane ne dooria kai talai kamolu uri luma nia. Si kada kamolu molu too 'i seeri siana, molu ka too ngado 'ana tii si kula lelea ka dao lau guu 'ana si kada molu faasia maefera nai molu ka lea lau. ¹² Si kada kamolu molu dao 'i luma nai, molu ka bae 'urii fuana toaa 'i luma nai, ‘Ade diana nia God ma na aroaroa nia ka nii 'ana fai kamolu lao luma nee!’ ¹³ Lelea na wane nai nia wane ne dooria kai talai kamolu uri luma nia, na ade diana nai molu saea tara nia kai too fai kera. Ma lelea ka nao guu, na ade diana nai tara nia ka oli lau gwana fuamolu. ¹⁴ Aia, lea 'ana ta maefera kamolu molu dao ai, ma nao 'ana ta luma ne kamolu molu dao ai ma na toaa nai ka nao dasi talai kamolu guu 'i luma kera, ma daka ote kera guu 'ana rongo lana si baea nai molu bae sulia, molu ka lea faasia kula nai. Ma kada kamolu lea faasia, molu ka tafusia si lolo faasia 'aemolu ki 'i seeri uri ka mala 'u'uirodoe fuada ne God kai kwae kera, faafia ne kera ote kera 'ana rongo lana bae lana God. ¹⁵ Aia nau ku saea doo mamana fuamolu, totoo fa dani nai God kai falea kwakwaea fua toaa 'ana maefera ne 'i saegano, na kwakwaea ne nia kai faa fuana toaa

nai ki kai baita tasa ka talua kwakwaea ne God kai faa fuana toaa abulo ta'aa baki lao roo maefera baki 'i Sodom fai nia 'i Gomora.”

*Sa Disas nia bae fifii 'ana 'aboosol nia ki
(Maak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ Sa Disas ka bae lau 'urii, “Molu rongo fasi, nau ku fale kamolu na kau fua lao 'afitaie nai ma molu mala naa 'ana sifsif ki da lea matangana giri kwasi ki. Nia 'uri nai, molu lilio diana mala 'ana loi, ma molu ka ade marabibi lau guu mala 'ana bole.

¹⁷ Molu ka fiia waa ki, sulii kera kai fale kamolu 'i 'abana toaa 'ana bae ofua ki uri kwae lamolu lao beu ni ofu laa kera ki. ¹⁸ Kera kai ili uri nai 'amolu faafia ne molu kwairooi 'ani nau. Ma kada kera ili 'uri nai, molu ka faarongo 'ana faarongoa diana nee fua waa gwaungai ki ma waa 'inito ki ma fua toaa nao lau Diu ki. ¹⁹ Kada kera karo kamolu, nao molu si manata 'a'abo sulia tee ne molu kai saea ma nao tara molu kai bae 'utaa sulia doo ki, sulia God 'ana ne kai falea fuamolu si doo ne molu kai saea 'ana si kada 'uri nai. ²⁰ Tara nao kamolu si bae lau taifili kamolu. Na Anoedoo Abu nia Maa kamolu 'i salo ne kai faabae kamolu.

²¹ “Wane 'oro ki da kai falea toolada ki ne da manata mamana 'ani nau fua saumaeli lada, ma na wane 'oro ma ai 'oro ki da kai ade lau gu 'uri nai 'ana wela kera ki ne da manata mamana 'ani nau, ma na wela 'oro ki lau guu da kai ade 'uri nai 'ana maa kera ki fai gaa kera ki ne da manata mamana 'ani nau. ²² Toaa 'oro ki da kai susubutai kamolu, sulii kamolu toaa nau. ²³ Lea wane 'ana tii maefera kera ade ta'aa fuamolu, molu ka tafi, molu ka lea 'ali'ali 'amolu faasia maefera nai, ma molu ka lea lau 'amolu uria ta maefera 'e'ete. Nau ku saea fuamolu, tara maefera neki 'i 'Israel boroi

nao molu si faasuaia 'ua guu raoa kamolu ki ai, nau na 'Alakwa nia wane, ku dao na mai.

²⁴ “Aia, na waa ni rongo doo gwana, nia nao si baita talua waa ni toolangaidoo nia. Ma na waa ni rao nao si baita talua na waa 'inito nia. ²⁵ Nia bobola 'ua gu fai nia uri wane rongo doo ka usulia waa ni toolangaidoo nia, ma uri daka ilia lau gu si doo ne da ilia mai 'ana waa gwaungai 'ana waa ni rao nia. Nau waa gwaungai kamolu, lelea kera da 'aili nau naa 'ana sa Saetan* waa gwaungai kera anoedoo ta'aa ki, ni kamolu toaa nau ki, tara kera da kai 'aili kamolu 'ana satae doo ta'aa ka tasa fatai.”

Molu ka maungia God

(Luk 12:2-9)

²⁶ Sa Disas ka bae lau fuana toa kwairooi nia ki ka 'urii, “Nao molu si maungi kera, sulii doo neki sui guu da saufinia ki tara God nia kai faatai folaa 'anida. Ma na doo agwa ki sui guu tara God nia kai bae folaa sulia. ²⁷ Ma si doo ne nau ku sae agwa ai fuamolu ki 'i lao rodo, molu ka sae folaa ai lao dani. Ma doo ne nau ku fuarotainia fuamolu, molu kai bae folaa ai fuana wane ki sui. ²⁸ Ma nao molu si maungia waa neki da saungia nonidoo ma nao dasi saungia guu mangoedoo. Molu kai maungia lau 'amolu God, sulia nia ne bobola fai nia na saungi lana na mangoedoo ma na nonidoo lao era sasaru si mae. ²⁹ Ma na saaro tu'uu 'isi ki boroi, 'afitai fua tafa saaro 'ada ka 'asia 'i saegano lea na Maa kamolu 'i salo 'e nao si faolomainia guu. ³⁰ Aia, ma kamolu boroi, na ifu 'ana gwaumolu ki, God nia saitoma tiifau gwai.

* **10:25** Belsibul nia ta sata lau guu 'ana sa Saetan.

³¹ Doo ne adea guu, nao molu si mau suli God nia suamolou wane kamolu molu 'initoa 'i maana ka talua saaro tu'uu nai ki!

³² “Ma sa tii ne nia bae folaa naofana wane lao ano nee ne nia ta wane 'ana toaa nau ki, tara nau boroi kwai bae folaa lau gu suli nia siana Maa nau 'i salo. ³³ Ma sa tii ne nia tofe nau 'i naofana wane lao ano nee, tara nau boroi kwai tofe nia lau guu siana Maa nau 'i salo.”

*Toli lae nunufana faamamane lana sa Disas
(Luk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Sa Disas ka bae lau 'urii, “Nao kamolu si manata toi lau sae nau ku lea mai fai na aroraroe fuana fera ne 'i saegano. Nao nau kusi ngalia lau mai aroaroe. Nau ku lea mai uri sa tii ne nao si faamamane nau, nia kai firu fai nia na wane nau ki. ³⁵⁻³⁶ Toaa ki lao 'aebara nia wane gwana ne kera malimae nia ki. Suli wela wane asasa ki, kera kai firu fai nia maa kera ki. Ma na wela keni saari ki, kera kai firu fai nia gaa kera ki. Aia, na ai 'afe ki boroi, kera kai firu lau gu fai nia fungo keni kera ki.

³⁷ “Ma sa tii gwana ne nia liosau 'ana maa nia, ma nao gaa nia ka talu nau, nia nao si tala'ana nia ka waa ni kwairooi nau. Ma sa tii gwana ne 'e liosau 'ana wela nia ki ka talu nau, nia nao si tala 'ana nia ka waa ni kwairooi nau. ³⁸ Nia 'afitai 'asia naa fua ta wane uri ka kwairooi mamana 'ani nau lea nia nao si noni maabe guu uri lea lae buriku sui boroi 'ana ta nonifia ka dao tona, ma nao daka saungi nia ka mae 'ana 'airarafolo. ³⁹ Ma tii gwana ne nao si lea 'i buriku suli nia dooria ka ili 'ana suli doori lana 'i tala'ana, nia kai tala fasia mauria firi. Aia, ma tii gwana ne nao si ili suli dooria lana 'i

tala'ana, ma ka noni maabe uri maeli lana lea lae 'i buriku, nia kai too 'ana mauria firi.

*Kwaiaraa ki
(Maak 9:41)*

⁴⁰ “Ma sa tii gwana ne nia talai kamolu 'i luma nia, nia talai nau lau guu 'i luma nia. Ma tii gwana ne talai nau 'i luma nia, nia talaia lau gu God ne fale nau mai 'i luma nia. ⁴¹ Ma tii gwana ne nia talaia waa ne nia brofet 'i luma nia, nia kai ngalia lau gu kwaiaraa ne dai faa fua brofet ki. Ma tii gwana ne nia talaia waa ne nia 'o'olo 'i luma nia, nia kai ngalia lau gu kwaiaraa ne dai faa fua waa 'o'olo ki. ⁴² Ma si doo mamana nau ku saea fuamolu 'e 'urii, tii gwana ne nia faa ta maekafo gwagwari boro'i 'ana fua ta waa 'ana toaa ne kera toaa kwairooi nau ki, nia kai ngalia lau guu kwaiaraa uria, 'afitai ka nao.”

11

*Sa Dion waa faasiuabu fai nia na Kraes
(Luk 7:18-35)*

¹ Kada sa Disas 'e bae fuana akwala roo waa kwairooi nia ki sui, nia ka lea naa uri faatalongai lana si faarongoa diana nee ma toolangaidoo lae sulia, fuana toaa 'ana maefera kakalida ki lao bali lolofaa 'i Galilii.

² 'Ana kada nai, sa Dion waa ni faasiuabu nia too 'i lao lookafo, nia ka rongo sulia raoa sa Disas Kraes nia ilia ki, ma sa Dion ka falea tai waa 'ana waa kwairooi nia ki daka lea siana sa Disas. ³ Ma kera ka ledia, daka bae 'urii, “Oe faarongo kameli mai. 'Uri nai ma 'oe naa ne na Kraes ne sa Dion saea kai dao mai, ma nao kameli kai maasia lau 'amelia ta waa lau?”

⁴ Ma sa Disas 'e luu kera ka 'urii, “Kamolu oli 'amolu kau, molu ka faarongoa sa Dion 'ana doo ne kamolu rongoa ma molu ka suai ki nee. ⁵ Na toaa maarodo ki, kera da lilio lau. Ma toaa 'aeda mae ki, kera da fali lau. Ma toaa furo saketoda ki, nonida maafu lau. Ma toaa alinga boko ki, kera da rongo doo lau. Ma toaa kera mae ki naa boroi, kera da mauri lau. Ma na Faarongo laa Diana bae ne, nau ku bae na sulia fuana toaa neana ki. ⁶ 'E diana tasa fuana sa tii ne nao si manata ruarua sulia nau.”

⁷ Kada na waa kwairooi sa Dion ki kera oli naa, sa Disas ka bae sulia sa Dion fuana figura nai, ka 'urii, “Ana si kada bae kamolu molu lea uria fafurongo lana sa Dion lao fera kwasi, nia kwaini wane tee bae molu suai 'ani nia? Nia wane manata ruarua mala gwana ta 'aba rade makubea ne gelogelo kwailiu lao 'ufu'ufu? Nia nao lau waa ta 'uri nai! ⁸ 'Uri nai, ma tee ne kamolu lea uri suai lae? Ta waa ne nia ofi 'ana maku ne foli lana baita? Nao! Sulia waa ne kera ofi 'uri nai ki, kera too 'ana beu waa 'inito ki. ⁹ Kamolu faarongo nau mai. Tee ne kamolu lea kau uri suai lae? Ta brofet? Iuka! Nia ta brofet mamana lau guu! Ma nia talua fatai na brofet 'i nao ki sui guu. ¹⁰ Sa Dion naa bae kera kekeda sulia lao kekeda laa Abu 'ana kada God nia bae sulia na Kraes ka 'urii, “O rongo fasi, nau kwai falea kau na wane ni ngali baea nau 'i nao 'amu, fasi uri nia kai ade akau 'ana wane ki fuamu.’

¹¹ “Si doo mamana nau ku saea fuamolu nia 'urii, sa Dion wane faasiuabu bae nia 'initoa ka talua wane ki sui lao fera ne 'i ano. Ma sui ta, na wane mala nia gwana lao 'initoa God, nia 'initoa

ka talua lau sa Dion.* ¹² Aia, na 'initoaa God na wane ta'aa ki da alasia ma daka sasi uri lau lana 'ita 'ua mai 'ana si kada sa Dion nia safalia faarongo 'ana si faarongoa diana nee lelea mai ka dao 'i tari'ina. ¹³ Na taki sa Mosis ki, ma na brofet ki sui guu lelea mai ka dao 'ana kada sa Dion, kera bae daka toolangaidoo sulia dao lana mai na Kraes. ¹⁴ Kera saea sa 'Ilaeja na brofet kai oli lau mai 'i nao 'ana Kraes. Ma nia diana fuana kamolu ka faamamanea ne sa Dion talafana sa 'Ilaeja naa ne. ¹⁵ 'Oe waa ne 'o too 'ana alingamu, 'o rongo doo nai ki 'oko rongo diana ai.”

¹⁶ Ma sa Disas ka bae lau 'urii fuada, “Nau kwai faabolatainia fuamolu na too lamolu toaa 'i tari'ina, kamolu ilingia na wela tu'uu ki ne kera koni 'i maana usie 'ana roo konie ki. Ma daka 'ai kwailiu fuada, ¹⁷ 'Kameli ufi 'au, ma kamolu ka nao si wae guu sulia. Ma kameli ka nguulia nguu 'ana maea ki fuamolu, ma ka nao molu si liodila guu.’ ¹⁸ Kada sa Dion waa ni faasiuabu nia dao mai, nia abufanga, ma ka nao si kuufia ta waen, kera ka saea sae nia too 'ana anoedoo ta'aa. ¹⁹ Sui, si kada nau na 'Alakwa nia Wane ku dao mai ma ku fanga ma ku kuu kwaimani fai nia wane ki, kamolu molu ka bae lau guu 'urii, 'Suana 'amolua na wane fanga baita ma ka kuu waen baita nee wala! Sa wala nee nia ruana kera gwana toaa ni koni malefo lae 'ana takisi ma tai toaa abulo ta'aa ki lau gu ne!’ Sui boroi 'ana, toaa ne kera ade sulia na liotooa God, kera faatainia ne God nia mamana.”

* **11:11** Sa Disas saea doo ne nao ta raa si talingai ka talua talongai lana ne na Kraes kai dao lukatai mai. Na raa ne bae sa Dion ilia.

*Maefera baita nao dasi faamamanea sa Disas ki
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Burina sa Disas bae 'uri nai ka sui, nia ka safali bae talea naa maefera bae nia ilia mai doo kwaibalatana 'oro baki ai, sulia toaa 'ana maefera nai ki kera nao dasi bulasi manataa faasia abulo ta'aa laa kera ki. ²¹ Sa Disas ka bae 'urii, “Na ta'aa laa baita tasa fuamolu toaa nee 'ana maefera 'i Koresin. Ma kamolu toaa 'i Betsaeda ka 'uri nai lau guu. Sulia kamolu si faamamanea doo kwaibalatana 'oro baki nau ku ilia fuamolu. Nau lea saku ilia mai doo kwaibalatana nai ki 'i Taea fai nia 'i Saedon,† na toaa nai ki kera daka toobili ma daka kakano 'ana fue, uri ka faatainia kera bulasi manataa faasia abulo ta'aa laa kera ki. ²² Doo mamane ne nau ku saea fuamolu, 'afa sato God kai kwaea toaa 'ana fera ne 'i saegano, na kwakwaea kamolu kai talua toaa 'i Taea fai Saedon ki.

²³ “Aia, kamolu na toaa 'i Kabaneam, kamolu kwaifii sae sa God kai tafo kamolu uria 'i langi. Sui ma, nia kai 'ui lau 'ana 'ani kamolu 'i lao kilu 'ana nonifia. Sulia na doo kwaibalatana bae nau ku ilia 'i fera kamolu ki, lea saku ilia mai 'i Sodom, 'uri nai tara toaa 'i Sodom ki kera da bulasi manataa naa, ma God nao si faafunuia toaa kera ki. ²⁴ Nia ne, nau ku saea fuamolu, 'afa dani nai God kai kwaea toaa 'ana fera ne 'i saegano, na kwakwaea kamolu kai talua toaa 'i Sodom.”

*Lea mai molu ka momola
(Luk 10:21-22)*

²⁵ 'Ana kada nai, sa Disas 'e foa ka bae 'urii, “Maa 'ae, 'oe 'o gwaungai 'ana doo ki sui guu 'i langi ma 'i saegano lau guu. Nau ku tango 'oe, sulia 'o

† **11:21** Na roo toaa baita neki, kera talo fai nia ta'aa laa kera ki.

faatainia 'initoaa 'oe fuana toaa ne kera uria wela tu'uu ki, ma 'oko saufinia doo neki faasia toaa kera tangoda sulia kera saitoma doo, ma kera ka lio filoa doo 'oro ki. ²⁶ Iuka Maa 'ae, na doo nai ki nia 'uri nai naa sulia na kwaidooria 'oe 'uana mai 'i nao.”

²⁷ Ma sa Disas ka bae 'urii 'i naofana konia nai, “Maa nau nia alua doo ki sui guu 'i 'abaku. Ma nao ta wane lau si saitomaku guu, taifilia gu Maa nau ne nia saitomaku nau 'Alakwa nia. Ma ka nao ta wane lau si saitomana Maa nau, taifili nau 'Alakwa nia gu ne ku saitomana Maa nau. Ma taifilia guu toaa ne nau 'Alakwa nia ku fili kera uri ku faatania Maa nau siada, kera gwana ne da saitomana Maa nau.

²⁸ “Na toolangaidooa ne toa toolangaidoo ki 'ana taki sa Mosis da falea fuamolu nia adea molu ka ngali kulua 'asia molu ka laeororo 'i farana. Molu lea mai siaku, uri nau kwai ngalia faasia kamolu.

²⁹ Molu too farana si baea nau ki ma molu ka ngalia toolangaidooa nau ki fuamolu, sulii ni nau birangaku 'e salasala ma ka walude, ma kamolu kai dao tona momola lae fua mangomolu. ³⁰ Sulia na kwaitalai laa nau fuamolu, nia walude fua lea lae sulia.”

12

Sa Disas, nia 'inito 'ana Sabat (Maak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ 'Ana tii fa dani sabbat nai, sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki kera lea daka liu lao tii ola nai 'ana wiiti.* Ma 'i seeri, na toa kwairooi nia ki kera daka fiolo 'asia naa ma daka falia fungidoe ki, ma daka

* **12:1** Na wiiti na doo da kai saungainia flaoa fua beret faasia fufuana ki.

dau 'ana 'ani lana kau. ² Ma 'i seeri tai wane 'ana Faarisii ki daka suada. Ma daka ngatafia sa Disas daka bae 'urii, “Oe nao 'osi suai gwamu nee? Si doo ne toa kwairooi 'oe ki da ilia nee nia 'oia si baea nia taki bae nia luia nao dasi rao 'ana fa dani Sabat!”

³ Sa Disas 'e luu kera ka 'urii, “Kamolu alamia nao molu si teemainia gu Buka Abu sulia si doo bae sa Defet fai nia ruana nia ki da ilia kada 'i nao 'ana si kada bae kera da fiolo mae 'asia naa bae 'oto? ⁴ 'Ana si kada bae, sa Defet nia ruu lao raa'ai nia God ma na waa foa ni gwau ka ngalia mai beret bae da kai alu 'e'ete ki ai talea God ma ka fale fua sa Defet. Ma 'i seeri sa Defet nia ngalia beret bae ka tolingia fua nia fai nia ruana nia ki daka 'ania. Ma sui na beret nai, taifilia guu waa foa ki bae nia walude fuada uri 'ani lana. Sa Defet kera da ade 'uri nai, sui boroi 'ana kera nao dasi garo 'i naofana God.” ✧

⁵ Sa Disas ka bae lau gu 'urii fuana Faarisii nai ki, “Ma alamia kamolu nao molu si teemainia gu lao Buka Abu sulia na waa ni foa ki ne kera da kai rao lao beukaua nia God 'afa dani Sabat ki sui gu 'oto? Kera waa ni foa ki da ade 'uri nai, sui boroi 'ana kera nao dasi garo gu 'i naofana God. ⁶ Aia ni nau ku sae mamana ai fuamolu, tii doo ne baita ka talua fatai na Beukaua nai God ne nii na 'i seki siamolou. ⁷ Na bae lana God nia bae 'urii, ‘Nau ku dooria 'asia naa uri molu ka faatainia kwai'ofeie fuana wane ki. Nao lau na afuafue ki ne nau ku dooria.’ ✧ Si baea nai lea sae kamolu molu saitoma diana 'ana si doo nai nia saea nai, kamolu 'afitai molu ka sae garo lana guu toa kwairooi nau neki ne kera nao dasi ilia guu tasi doo ne garo 'i

✧ 12:4 1 Samiol 21:1-6; Leftikas 24:9 ✧ 12:7 Hosia 6:6

naofana God nee. ⁸ Aia, ni nau 'Alakwa nia Wane, nau naa ne ku 'inito fua dani sabat.”

*Sa Disas nia guraa tii waa
(Maak 3:1-6; Luk 6:6-11)*

⁹ Ma si kada sa Disas nia lea na kau faasia 'i seeri, nia lea kau ka ruu lao beu ni ofu laa kera. ¹⁰ Ma tii waa nai 'abana mae nia nii lau gu lao beu ni ofu laa nai. Ma 'i seeri, tai wane ki daka ledia sa Disas daka 'urii, “Nee wala, ma nia mola gwana uri daka guraa ta wane ne nia matai 'ana fa dani Sabat?” Kera da ledi nia 'uri nai, uri sae nia ka saea tasi doo ne 'oia bae lana taki sulia sabat uri kera daka keto nia faafia. ¹¹ 'I seeri, sa Disas nia luu kera lau guu ka 'urii, “Molu faarongo nau fasi. Lea sa 'oe ta wane, na sifsif 'oe nia 'asia lao kilu 'afa dani Sabat, 'oe 'oko ekwatainia ka tio gwana lao kilu nai? Nia 'afitai 'asia naa uri sae 'oko ade gwamu 'uri nai 'ana sifsif 'oe. ¹² Ma sui, na wane ne God nia suana ka 'initoa tasa talua na sifsif. Doo ne adea guu, nia nao si garo guu fuana ili lana si doo ne diana uri 'adomi lana wane 'afa dani Sabat.”

¹³ 'I seeri guu sa Disas ka bae na 'urii fuana wane 'abana mae nai, “O tagaa kau 'abamu.” Na waa nai ka tagaa na 'abana. Ma 'ana si kada nai 'ua guu bali 'aba mae nai ka mauri lau gwana mala 'ana ruana bali 'aba nia nai 'e diana nai. ¹⁴ Na Faarisii ki da suai gu si doo nai, kera daka ruu na 'ada 'i maa fasi lao beu ni ofu laa nai. Ma kera lea daka bae ofu naa uri alu tii manataa lae uria saumaeli lana sa Disas.

¹⁵ Si kada sa Disas nia rongoa ne kera da alaofu sui naa uri saungi lana, nia ka lea na faasia si kula nai. Na toaa 'oro nai ki daka lea naa burina sa Disas, ma nia ka guraa toaa 'oro ne da matai ki 'ani

kera ma kera daka 'akwaa tiifau. ¹⁶ Sa Disas nia ka bae kwailuii fuada uri kera nao dasi faarongoa lau ta wane 'ani nia sa tii nai. ¹⁷ Si kada si doo nai nia fuli 'uri nai, nia ka faamamanea naa si baea nia God ne brofet 'Aesaea nia saea 'uana mai kada 'i nao ka 'urii:

¹⁸ “Suana fasi na wane rao nau nee. Nau ne ku filia uri ili lana raoa nau.

Nau ku liosau 'ani nia ma ku ele suli nia ka tasa. Ma ni nau kwai falea Anoedoo Abu nau faafi nia, ma ni nia kai bae folaa sulia 'o'oloe fuana toaa nao lau Diu ki.

¹⁹ Nia tara nao si firufiru ma si akwa rakesasu fua wane ki, ma ka 'afitai uri daka rongo bae baita lana matangana toae ki.

²⁰ Nia nao si lukatainia toaa neana ma toaa makeso ki.

Nia kai ade 'uri nai lelea ka dao gu 'ana si kada nia kai faatainia 'o'oloo ne kai 'etengaa fere ki sui guu.

²¹ Sa wala nai ne toaa nao lau Diu ki kera da kai alua manata ngado laa kera 'ani nia.” ☆

*Sa Disas nia rigita talua tasa sa Saetan
(Maak 3:20-30; Luk 11:14-23)*

²² Sui lau guu, tai wane kera daka ngalia mai tii wane nai siana sa Disas uri gura lana lau guu. Wane nai, anoedoo ta'ae nii 'ani nia 'e adea maana ka rodo ma fakana ka 'ato lau guu. Sa Disas guraa sa wala nai, ma nia ka lilio ma ka bae lau gwana.

²³ Na konia nai da suai 'uri nai daka kwele 'asia naa ma daka ledi kera kwailiu 'urii, “Alamia sa wala nee nia na waa fifilia nia bae God gwana ne? Bae da saea mai totoo nia kai futa lao kwalafaa sa Defet?”

☆ **12:21** 'Aesaea 42:1-4

²⁴ Si kada tai toa 'ana Faarisii ki da rongoa si doo nai, kera daka bae 'urii, “Sa wala nee nia taria na anoedoo ta'ae ki 'ana rigitaa nia sa Belsibul† na akalo gwaungai kera bae akalo ki ne!”

²⁵ Sa Disas nia saitomana gwana manata lada ki, nia ka bae 'urii fuada, “Lea na toaa 'ana tii fera guu, ma nao 'ana tii maefera baita guu, ma nao 'ana tii bara wela guu da toli ma daka firu 'i matangada tiidoe gwana, na tooa nai nia 'asia.

²⁶ Na 'initooa nia sa Saetan nia 'uri nai lau guu. Lea sa Saetan nia firu fai nia toaa nia lau gwana 'i tala'ana, tara na 'initooa nia ka 'asia naa.

²⁷ “Aia, ma lea sae nau ku taria gwaku anoedoo ta'aa ki 'ana rigitaa nia sa Saetan, sui 'uri nai sa tii 'ana ne falea rigita lae fuana toaa kamolu ki ne daka taria anoedoo ta'aa ki? Sa Saetan ma nao sa tii? Doo ne faatainia guu ni kamolu molu garo nai!

²⁸ “Na rigitaa nia Anoedoo Abu God 'ana ne nau ku taria anoedoo ta'ae ki ai nee. 'I seeri nia faatainia naa ne 'initooa nia God nia safali rao naa 'i matangamolu 'i tari'ina.

²⁹ “Afitai ta wane lea ka ruufia gwana luma nia ta ramo uri ngali lana doo diana nia ki faasi nia lea nao si kania guu 'abana ramo nai. Aia ma lea ta ramo na tetede lana ka talua lau tetede nia ramo nai, nia saitomana ka kania gwana 'abana ramo nai lea sui nia lea ka ngalia gwana doo nia nai ki faasi nia. 'I seeri na wane ne nia taria anoedoo ta'aa nee 'urii, na tetede nia 'e talua sa Saetan.

³⁰ “Tii ne nao si lea kwaimani fai nau, nia mal-
imae 'ani nau. Ma tii ne nao si rao kwai'adomi
fai nau, nia waa fua rao kwaisuusi lae fuaku.

† 12:24 Belsibul nia ruana ta sata 'ana sa Saetan lau guu.

31-32 Doo ne adea guu, nau ku saea fuamolu, abulo ta'aa lae ki sui guu ma si doo ta'aa neki sui guu wane kai saea ki, God saitomana kai manata lukea gwana. Tii ne nia saea tasi doo ta'aa fuaku nau 'Alakwa nia Wane, God saitomana kai manata lukea gwana. Ma sui ta, tii ne nia saea si baea ta'ae talea Anoodoo Abu, tara 'afitai God ka manata luke nia 'i lao molaagali ai nee, ma nao lao molaagali ai ne nii 'ua mai boroii."

'Ai fai nia fuana
(Luk 6:43-45)

33 Sa Disas ka bae lau 'urii, "Na diana lana 'ai ne kera dao toi 'ana fufuaedoo ne nia fungu ai. Na 'ai diane ne nia ka fungu 'ana fufuaedoo diane ki. Ma na 'ai ta'ae, nia ka fungu lau guu 'ana fufuaedoo ta'ae ki. Na wane boroii nia 'uri nai lau guu. Sulia na doo diane ki lea mai faasia na wane diane ki, ma doo ta'aa ki ka lea lau gu mai faasia na wane ta'aa. 34 Ma kamolu mala guu 'amolu kalena na baekwe 'i tolo ki! Ma 'afitai tasa kamolu ka saea ta doo ka diana, sulia na manata laa kamolu ki nia ta'ae. Tee ne nia too mai lao manata lana wane, nia ne 'e sakatafa mai nia ka saea. 35 Na wane ne diana, na bae lana boroii 'e diana lau guu. Ma na wane ne ta'aa, na bae lana boroii 'e ta'aa lau guu.

36 "Nau ku saea fuamolu, 'afa sato ne God nia kai falea kwakwaea fua molaagali, wane ki tiifau naa kera da kai bae suli kera 'i maana God sulia na bae ata laa ne kera da ilia ki sui guu. 37 'I seeri na bae lamu wane nia kai talai 'oe fua lao diana, ma na bae lamu lau guu nia kai talai 'oe fua lao kwakwae."

*Faarisii ki kera dooria sa Disas kai ilia fasi tasi doo kwaibalatana
(Maak 8:11-12; Luk 11:29-32)*

³⁸ Sui tai wane toolangaidoo ki 'ana taki ma tai Faarisii, kera lea mai siana sa Disas, kera ka bae 'urii fuana, “Waa toolangaidoo 'ae, kameli dooria 'asia naa 'oe 'o ilia fasi tasi doo kwaibalatana, uri ka faatainia mamanaa God ne fale 'oe mai.”

³⁹ Sa Disas ka bae 'urii fuada, “Kamolou toaa nee 'i tari'ina kamolu na toaa ta'ae ma na toaa abu faamamane. Kamolu molu dooria gwamolou sua lana doo kwaibalatana ki faatai lana mamanaa God, ma sui boroi nia kai 'afitai fuamolou uria sua lana. Kamolu kai suai guu 'amolou na doo kwaibalatana bae nia fuli 'ana sa Dionaa brofet kada 'i nao. ⁴⁰ Sa Dionaa bae too lao rakena gwaasasu sulia olu maedani ma olu fa rodo ki. Aia, ma nau, na 'Alakwa nia Wane, nau kwai 'uri nai lau guu. Nau kwai too lao saegano sulia olu maedani ma olu fa rodo ki lau guu. ⁴¹ Ma 'ana kada God kwaea toaa ki sui, na toaa 'i Ninifaa, kera kai tatae uri kera ka bae sulia na garoa kamolu ki. Kera ili 'uri nai, sulia kera da bulasi manataa faasia garoa kera ki kada sa Dionaa bae fuada. Ma tii waa talingai ka talua sa Dionaa nia nii na fai kamolu. Ma sui ka 'uri nai boroi, nao kamolu si bulasi manataa guu faasia na abulo ta'aa laa kamolu ki. ⁴² Ma kada nai God kai kwaea toaa ki, na ai 'inito bae 'i Siba, nia kai tatae lau guu uri bae lae sulia na garoa kamolu. Na wela keni nee nia ilia 'uri nai, sulia nia lea mai faasia toaa nia ne tau 'asia naa uri rongo lana liotooa sa Solomon na waa 'inito. Ma tii wane talingai ka talua sa Solomon nia too gwana fai kamolu. Sui ka 'uri nai boroi 'ana, nao kamolu si dooria guu rongo

lana.”

*Oli lana mai anoedoo ta'aa
(Luk 11:24-26)*

⁴³ Sa Disas ka bae 'urii lau, “Kada kera taria anoedoo ta'aa nia ka lea faasia ta wane, nia ka kali lao fera kwasi, ma ka nani uria ta kula uri nia kai too lau ai. Ma lea nia nani ma ka nao naa, ⁴⁴ nia kai manata 'urii, ‘Nau ku oli 'aku uria na wane bae nau ku too mai 'ani nia 'i nao sui ku lea mai faasia.’ 'Ana kada nia oli mai ka dao, nia ka liotoi wane bae nia tagisia ma ka 'olosia naa mauri lana tiifau. ⁴⁵ Kada nia liotoi ne nia 'uri nai, nia ka oli ma ka talaia lau mai ta fiu anoedoo ne ta'aa ka tasa talu nia, kera ka lea mai, ma kera ka too lau 'ana wane bae. 'Ana kada nai, na toolana wane bae 'e ta'aa kafi talua lau 'i nao. Ma nia ka 'uri nai lau guu fuamolu toaa abu faamamane neki 'i tari'ina.”

*Toa mamana sa Disas, kera roo sulia God
(Maak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ 'Ana kada sa Disas nia bae 'ua fuana toae ki, gaa nia fai nia toolana ki kera ka dao daka uu gwada 'i maa. Ma kera ka bae mai uri nia uri kera ka bae fai nia. ⁴⁷ Ma tii wane 'ana wane nai ki ka bae 'urii fuana sa Disas, “Gaa 'oe fai nia toolamu ki, kera dao daka uu gwada mai 'i maa, ma daka doori bae fai 'oe.”

⁴⁸ Sa Disas luuda ka 'urii, “Nau ku saea fasi sa tii fai kera ne gaa nau ma na toolaku ki.” ⁴⁹ 'Ana kada nai, sa Disas 'e susuia toa kwairooi nia ki, ma ka bae 'urii, “Molu liotoi fasi. Kera ne kera mala naa gaa nau ki ma toolaku ki ne. ⁵⁰ Sulia sa tii ne ilia kwaidooria nia Maa nau 'i salo, nia ne toolaku ki, fai nia waiwane nau ki, ma gaa nau ki.”

13

Na tarifulaa sulia wane fasia migana wiiti (Maak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ 'Ana tii fa dani nai gwana, sa Disas nia ruu 'i maa fasi lao luma nai da nii lao na, nia ka lea kau ka gooru 'i saegano uri toolangaidoo lae 'i ninimana 'osi bae. ² Ma na konia baita tasa nai daka koni kali nia. 'I seeri nia ka raa lao tii baru nai, ma na konia nai daka uu kau 'i sara sulia malitikwa nai. ³ Nia ka bae fuana konia nai sulia doo 'oro 'ana tarifula lae ki, ka bae 'urii, “Tii wane nia lea ka afusia migana wiiti lao ola nia nai. ⁴ Ma si kada nia afusia migana wiiti nai, tai miga wiiti daka 'asia sulia taala ni liu lao ole ma na saaro ki daka lofo mai daka 'ani tiifau gwada ai. ⁵ Ma tai miga wiiti daka 'asia 'i ofofana fau ki kula si saegano 'e rauraua gwana ai. Kera daka tae 'ali'ali gwada lao si saegano rauraua nai. ⁶ Ma si kada na sato nia tae mai ka satofida kera daka kuku lau gu 'ada, sulii lalida ki nao dasi sifo dasi lea tau guu. ⁷ Tai miga wiiti ki lau daka 'asia 'i matangana migana lalano kwakware ki, ma si kada lalano nai ki da tae mai daka buru na faafia wiiti nai. ⁸ Ma tai miga wiiti ki daka 'asia naa 'i lao si saegano diane, ne kera daka tae ma daka alua fange. Tai wiiti daka fungu 'ana tii talanga fuaedoo ki, tai doo daka fungu 'ana ono taafuli fuaedoo ki, ma tai doo lau daka fungu 'ana olu taafuli fuaedoo ki.”

⁹ Ma sa Disas ka faasua bae lana ka 'urii, “Oe waa ne 'o too 'ana alingamu, 'o rongo doo nai ki 'oko rongo diana ai.”

Doo ne adea sa Disas ka tarifula 'ana doo ki si kada nia bae fuana konie

(Maak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Na toa kwairooi nia ki da lea mai siana daka ledi 'urii 'ani nia, “Nee wala? Tee ne adea lea 'oe bae fuana konia neki ma 'oko tarifula ki sui guu?”

¹¹ Sa Disas nia luu kera ka bae 'urii, “Ni kamolu 'ana ne God nia faatainia sui naa malutana 'initoaa God fuamolu. Aia ma na toaa nee sui gwana ne kera nao lau toaa kwairooi nau ki, nau nao kwasi faatainia doo nai ki fuada. ¹² Tii ne saitomadooa nia tu'uu gwana 'ana malutana 'initoaa ne 'i salo, God tara nia kai faafonosia uri waa nai ka too lau 'ana saitomadooa baita tasa 'ana malutana 'initoaa ne 'i salo. Ma tii ne nia nao si dooria guu saitomadooa nai, kasi saitomadooa ne nia ka too boroi ai sulia 'initoaa ne 'i salo, God nia kai ngalia faasia wane nai. ¹³ Doo ne adea nau ku tarifula sulia doo ki fuada nia 'urii: Sui boroi 'ana kera daka liotoi doo ki, kera nao dasi lio saitomana guu. Ma sui boroi 'ana kera daka rongoa baea laku, kera nao dasi saitomana guu. ¹⁴ Si baea nia God ne profet 'Aesaea nia saea mai 'ana kada 'i nao nia fuli mamana naa 'ana toaa nee, bae nia bae 'urii,

‘Kamolu tara molu ka fafurongoa boroi bae laku 'ana kada 'oro tara lelea nao molu si saitomana guu doo ne ku saea ki.

Ma ni kamolu 'ana kada 'oro tara molu ka bubungia boroi doo neki ku ilida ki tara lelea nao molu si lio saitomana ki guu.

¹⁵ Suli na liomolu ki da sadi naa ma na alingamolu ki daka 'afitai naa uri rongo lana doo ki.

Lea sae nao si 'uri nai, na maa molu ki ka folaa, ma na alingamolu ki daka 'ifi ma ni kamolu

molu ka saitomana bae laku lao manata lamolu ma molu ka abulo mai tale nau, ma ni nau ku gura kamolu.’” ☆

¹⁶ Ma sa Disas ka bae lau 'urii, “Aia ni kamolu, na maa molu ki da diana tasa suli da lio saitomana na raoa ne nau ku ilia, ma na alingamolu ki daka diana tasa suli da rongo saitomana doo neki nau ku bae sulia ki. ¹⁷ Si doo mamane nau ku faarongo kamolu ai nia 'urii, na brofet 'oro ki ma na wane 'o'olo 'oro ki 'ana kada 'i nao, kera dooria 'asia naa suana lana doo neki kamolu suai ki tari'ina, ma sui ka nao kera dasi suai gu. Kera daka dooria 'asia naa rongo saitoma lana doo neki kamolu saitomana ki 'i tari'ina, ma sui ka nao kera dasi rongo saitomana guu.

Sa Disas 'inifitaa malutana tarifulaa sulia waa afusidoo

(Maak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ “Molu gwalinge fasi sulia si tarifulaa sulia waa bae nia afusia migana wiiti. ¹⁹ Si kada ne wane nia rongoa si faarongoa sulia 'initoaa God, ma ka nao si filoa, sa Saetan 'e lea mai ka laua lau gwana bae lana God faasia waa nai 'e rongoa. Si doo nai ka ilingia na miga wiiti baki da 'asida sulia taale lao ole, ma saaro ki kera ka 'anida. ²⁰ Ma na miga wiiti neki da 'asia 'i lao si saegano 'e faula, kera ilingia na waa ne rongoa bae lana God, ma ka ngalia 'ana ele lae. ²¹ Sui ma, bae lana God ka nao si lalifuu guu lao mauri lana. Nia ka faamamane guu sulia si kada tu'uu. Sui, kada ilitooe ma 'aftaie ki dao tona guu faafia ne nia faamamanea bae lana God, nia ka nao si faamamanea naa. ²² Ma

☆ **13:15** 'Aesaea 6:9-10

na waa ne nia ilingia miga wiiti neki kera 'asida 'i matangana 'oko kwakware ki. Nia rongoa na bae lana God, sui boroi ma nia ka manata sala 'ana sulia doo ki 'ana mauria nia, ma nia ka manata baita 'ana malefo. Ma doo nai ki, ka ilingia na 'oko kwakware ki da nuku faafia na bae lana God lao mauri lana. Nia nao si tatala guu lao mauri lana ka ilingia na wiiti ne nao si fungu guu 'ana ta fuaedoo. ²³ Ma ta waa lau ne nia ilingia na miga wiiti neki da 'asida 'i lao si saegano diane. Nia rongoa bae lana God, ma ka malingainia, ma ka faatainia tooa 'o'olo ka ilingia wiiti neki da fungu 'ana fuaedoo ki. Tai wiiti ka fungu 'ana tii talange fungii doo, ma tai wiiti na ono akwala fungii doo, ma tai wiiti lau olu akwala fungii doo.”

Tarifulaa sulia na wiiti kwasi nia tae dolaa wiiti diane

²⁴ Sa Disas ka saea lau tii tarifulaa fuada ka 'urii, “Na rao lana 'Initoaa God nia ilingia si kada tii wane nai nia afusia migana wiiti lao ola nia. ²⁵ Lao rodo si kada wane ki sui da maleu 'ada, na malimae nia 'e lea mai ka afusia lau guu migana lalano ta'ae ki matangana miga doo diana nai ki, sui nia ka lea na 'ana faasia. ²⁶ Aia, si kada na wiiti nai ki da tae mai lelea daka safali taka naa, kera daka suana migana lalano ta'aa nai ki da tae lau gu fai kera. ²⁷ Na wane ni rao nia ki, kera daka lea mai dao siana daka ledi 'urii 'ani nia, ‘Nee waa baita kani, 'oe 'o fasia na miga doo diana ki bae. Ma sui 'utaa ne lalano kwasi ki daka tae lau gu fai kera loko?’ ²⁸ Nia 'e luu kera ka 'urii, ‘Na malimae naa na ilia si doo nai na!’ Na wane ni rao nia ki daka ledi 'urii, “Oe dooria uri lea meli ka kwaia lalano

ta'aa loko ki faasi kera?' ²⁹ Nia ka 'urii, 'Nao. Too 'ada ade lea molu ka kwaia lalano kwasi loko ki ma molu ka kwaia lau guu wiiti ki fai kera. ³⁰ Alu kera tae kwaimani gwada 'uri nai lelea ka dao 'ana si kada ni koni doo lae. Tara dao 'ana si kada nai fatai nau kwafi saea fua toaa nau ki ni koni doo lae uri kera lea daka kwaia fasi 'ada na lalano kwasi ki 'i nao ma daka kania ifidoe ki sui ngali kau daka suungida naa lao ere. Ade 'uri nai sui fatai kera dafi falia wiiti ki ma dafi ngalida fua lao babala nau ni alu fanga lae.' ”

'Initoaa God nia safali tu'uu ma sui totoo nia kai 'etengaa molaagali

(Maak 4:30-32; Luk 13:18-21)

³¹ Sui sa Disas ka unu lau sulia tii si tarifula laa ka 'urii, “Na rao lana 'Initoaa God nia mala 'ana tii wane nai nia fasia migana doo nai da saea 'ana mastad lao ola nia. Doo nai migana tu'uu 'isi. ³² Ma sui boroi 'ana miga doo nai ka tu'uu 'isi talua miga doo ki sui guu, si kada nia tae mai, nia ka tae mala 'ana ta 'ai ma ka baita lelea ka talua sui guu doo ki 'i lao ola nai. Ma si kada nia baita ka sarala, na saaro ki boroi kera lea mai daka saungainia nui kera ki 'i sarana.”

³³ Sui sa Disas ka bae lau 'ana ta tarifulaa ka 'urii, “Na 'initoaa God nia ilingia na isi tu'uu fuana faabose lana kumu 'ana flaoa, ne ta wela keni nia ngalia, ka dolaa fai nia flaoa baita nai ma ka bose lelea ka 'ogaa sui naa kumu nai.”

³⁴ Sa Disas nia tarifula sui guu si kada nia bae sulia doo ki fuana konia nai. ³⁵ Nia ili 'uri nai uri ka faamamanea na bae lana God ne brofet nia kedaa ka 'urii,

“Nau kwai bae 'ana tarifula lae ki fuana toae ki,

ma kwai bae folaa sulia doo da tio agwa ki 'uana mai 'ita mai kada nau ku fulia molaagali ai.”

Sa Disas, nia 'inifitaa tarifulaa sulia lalano ta'aa bae

³⁶ Sui sa Disas ka faasia konia nai 'i seeri, nia lea ka ruu lao tii luma nai. 'I seeri na toa kwairooi nia ki da lea kau siana daka bae 'urii, “O 'inifitaa fasi na malutana tarifulaa bae sulia lalano ta'aa bae lao ola bae fuameli wala.”

³⁷ Nia luuda ka bae 'urii, “Sa wala bae nia fasia na miga doo diana baki, nia toolangainia ni nau gwana bae, nau 'Alakwa nia wane. ³⁸ Ma na ola bae, nia naa ne fera ne 'i saegano. Na miga doo diana baki, nia naa ne toaa ne da nii lao 'initoaa God. Ma na lalano bae, nia naa ne toaa neki da roo sulia sa Saetan. ³⁹ Ma na malimae bae nia fasia lalano bae, nia naa ne sa Saetan. Ma kada ni koni dooa bae, nia naa ne 'isi lana fera ne 'i saegano. Na toaa ni koni doo bae, nia naa ne 'ensel ki. ⁴⁰ Kada bae wane ni rao ki da konia lalano uri daka suungia lao ere ai, nia naa ne 'ana 'isi lana fera ne 'i saegano. ⁴¹ Nau kwai odua 'ensel ki, uri kera ka lafua toaa neki sui guu da ilia doo ta'aa ki, ma toaa ne kera talai garo 'ana toae ki faasia lao 'initoaa nau. ⁴² Ma kera daka 'ui 'ani kera 'i lao ere, kula ne kera kai too ai 'ana angia ma didi didilifoe. ⁴³ Ma na toaa ne da ilia kwaidooria nia God daka too faatai tiifau lao 'initoaa maa kera God ka mala gu 'ana sato loo. 'Oe waa ne 'o too 'ana alingamu, 'o rongo doo nai ki 'oko rongo diana ai.”

Na tarifulaa sulia waa dao toi tii ogoiania nai

⁴⁴ Sa Disas ka bae lau 'urii, “Na 'initoaa God nia ilingia na ogogania nai da saufinia lao tii ola nai, ma tii waa nai ka dao toi. Si kada sa wala nai nia dao toi, nia ngalia ka saufinia lau gwana. Sui nia ka ele 'asia naa, ka lea ka faafoli tiifau 'ana 'okodoo nia tiifau, sui ka folia naa ola nai uri ka ngalia naa malefo baita nai.

⁴⁵ “Na 'initoaa God nia ilingia lau guu tii wane nai ni foli lae 'ana kekefe diane ki ne nia nani uri usi lana na kekefe diane ne liu lana baita tasa. ⁴⁶ Kada nia dao tona tii kekefe liu lana baita tasa nai, nia ka lea ka faafoli 'ana doo nia ki tiifau sui oli ka folia naa na kekefe diana tasa nai fuana.

⁴⁷ “Na 'initoaa God nia ilingia lau guu na furai da ala ai ma daka 'abaa mai fai sakwari 'e'ete ki sui gwana. ⁴⁸ Si kada furai nai fungu 'ana sakwari, na toaa ne da dee ki daka 'abaa na mai 'i sara. Sui kera gooru daka konia naa sakwari diane ki fua lao kukudu ki ma daka 'ui naa 'ana sakwari ta'ae ki faasia. ⁴⁹ Talafana lau guu 'ana 'isi lana fera ne 'i ano nai. Na 'ensel ki kera dai lea mai, ma dai sangitaa toaa ta'ae ki uri daka too 'e'ete faasia toaa diane ki. ⁵⁰ Na toaa ta'ae ki, kera da kai 'ui 'anida lao ere si kula 'ana angie ma didi didilifoe.”

⁵¹ Sui sa Disas ka ledi kera ka bae 'urii, “Kamololu molu saitomana naa malutana doo nai ki?” Kera da olisi nia daka 'urii, “Tuka.”

⁵² Sa Disas ka bae lau 'urii fuada, “Na toa toolan-gaidoo neki 'ana taki ne kera da saitomana sui naa malutana taki ma sui daka saitomana lau guu malutana toolangaidooa 'ana 'initoaa God, kera da 'uria na wane gwaungai 'ana ta lume ne nia too 'ana doo diana 'oro lao luma nia. Ne nia saitomana ka tasaa sui gwana mai doo diana nia

ki 'ana kada 'i nao ma na doo falu diana nia ki lau guu.”

*Toaa 'i Naasaret da susubutainia sa Disas
(Maak 6:1-6; Luk 4:16-30)*

⁵³ Sa Disas nia bae 'ana tarifulaa nai ki lelea sui, nia ka faasia 'i seeri ka lea naa. ⁵⁴ Nia oli mai dao 'ana maefera nia bae 'i Naasaret, nia ka lea naa lao beu ni ofu laa kera nai uri ka toolangaidoo fuana toaa nai. Ma na toaa nai daka kwele 'asia naa, ma daka bae 'urii, “Na rigitaa sa tii ne adea nia ka toolangaidoo 'ana bae lana God 'urii fai nia ili lana doo kwaibalatana neki? ⁵⁵ Kolu saitomana gwakolu sa wala nee bae, nia na 'alakwa sa Diosef gwana ne, na waa ni saungai doo bae, ma gaa nia gu ne ni Meri. Na toolana ki ne sa Demes, sa Diosef, sa Saemon, ma sa Diudas. ⁵⁶ Ma na waiwane nia ki, kera too gwada fai kolu 'i seki. 'Urifita ne nia ka liotoo ka tasa 'asia naa 'urii?” ⁵⁷ Ma 'ana kada nai, kera daka susubutainia naa sa Disas.

Sui sa Disas ka bae 'urii fuada, “Na brofet nia 'afitai fuana wanefuta nia ki fai nia na wane 'ana maefera nia ki, kera daka sae'inito 'ani nia.”

⁵⁸ Ma sa Disas ka nao si ilia guu tai doo kwaibalatana 'oro lao maefera nia, sulia na toaa nia ki da ote kera doori faamamane nia.

14

*Kada kera saungia sa Dion waa faasiuabu
(Maak 6:14-29; Luk 9:7-9)*

¹ 'Ana tasi kada 'ana kada nai ki lau guu, sa Herod 'Antibas na waa gwaungai nai fua lolofaa 'i Galilii nia rongo sulia doo 'e fuli ki lao raoa nia sa Disas. ² Nia ka bae 'urii fuana toaa da rao

kwaimani fai kera ki, “Wane ne, nia alamia sa Dion waa faasiuabu bae 'oto ne nia mauri lau nee? Nia ne ka ilia lau na doo kwaibalatana neki nee!”

³⁻⁴ 'Ana kada sa Dion nia mauri 'ua, sa Herod ne adea ni Herodias na 'afe sa Filib toolana sa Herod lau gwana. Ma sa Dion ka ngatafia sa Herod ka 'urii, “Na taki God nao si ala faafia uri 'oki adea 'afe toolamu 'urii.” Nia ne sa Herod ka falea tai wane uri kera daka daua sa Dion, daka kania, ma daka alu nia lao lookafo. Sa Herod nia ade 'uri nai sulia doori lana ni Herodias.

⁵ 'Ana kada sa Dion too lao lookafo, sa Herod 'e dooria 'asia naa saungi lana, ma sui ka mau lau gwana 'ana toae ki, sulia kera faamamanea sa Dion nia ta waa 'ana brofet ki.

⁶ Sui 'ana tii fa dani, sa Herod ka saungainia tii fafangaa baita fuana manata toi lae fa dani nia futa ai. Lao fafangaa nai, na saari ni Herodias nia lea mai ka wae fuana sa Herod fai nia toa kwaimani nia ki uri daka bubungia 'ada. Kada sa Herod nia liotona saari nai wae, nia ka ele 'asia naa sulia. ⁷ Ma nia 'e bae alangai 'afitai sui na mai fuana saari nai ka 'urii, “Nau kwai falea ta tee boroi 'ana ne 'oe gani nau uria.”

⁸ Aia, gaa nia saari nai 'e saea sui na mai fua saari nia ka 'urii, “O gani, 'oko bae 'urii, 'Nau ku dooria 'oko faa mai gwauna sa Dion waa faasiuabu bae fuaku 'ana kada nai 'ua guu. 'Okoku alua mai fafona ta labenga.’ ” Ma na saari nia ka ili na sulia.

⁹ Ma kada sa Herod 'e rongoa si doo nai, nia ka liodila tasa. Sui boroi ma nia ka ilia naa, sulia nia saea sui naa, ma toa kwaimani nia ki boroi daka rongoa sui naa. ¹⁰ Ma nia ka odua wane ni rao nia ki daka lea naa lao lookafo daka sigimuusia

na mai gwauna sa Dion waa faasiuabu bae. ¹¹ Ma daka ngalia na mai gwauna sa Dion daka alua mai lao labenge daka faa na fuana saari ni Herodias. Ma na saari nai ka ngalia dao ka faa na fua gaa nia. ¹² Kada na toa kwairooi sa Dion ki kera rongoa si doo nai, kera lea mai daka ngalia nonina lea daka saufinia naa lao kilu gwau. Sui, kera ka lea daka faarongoa sa Disas 'ana doo ne fuli nai.

*Sa Disas nia sangonia na lima tooni wane
(Maak 6:30-44; Luk 9:10-17; Dion 6:1-14)*

¹³ Ana si kada sa Disas nia rongoa si doo nai fuli 'ana sa Dion nai, nia fai nia toa kwairooi nia ki da tae aroaro lao baru daka lea faasia 'i seeri uria tii si kula gwau nai taifili kera. Ma sui, na toaa 'oro nai ki daka rongo alinga ai ne sa Disas nia lea nai, kera daka faasia 'i seeri ma daka nani lau gu kau 'i burina. ¹⁴ Sa Disas, si kada nia lea kau ka koso 'i bali loko, nia ka suana konia baita nai da nii na 'i seeri. Sa Disas nia ka manatai kera nia ka guraa naa toaa matai ki nii 'ani kera.

¹⁵ Nia ade 'uri nai lelea kau dao 'i saulafi, na toa kwairooi nia ki daka lea mai dao siana daka bae 'urii, “Si kula nee nia gwau ka nao si too karangia guu tai maefera ma ka karangi kai rodo naa 'urii, 'oe odua konia nee da oli 'ua 'ada 'ana si kada nai uri kera lea daka foli fanga 'ada ki 'ana tai maefera.”

¹⁶ Sa Disas nia luu kera ka 'urii, “Doo sae kera daka lea fatai nao na. Kamolu ne molu sangoni kera.”

¹⁷ Kera da luu nia daka 'urii, “Na lima kafa beret fai nia roo ka gwa sakwari gu ne nii siameli nee.”

¹⁸ Sa Disas ka bae 'urii fuada, “Molu ngalia mai doo nai ki seki.” ¹⁹ Sui nia ka saea fuana konia nai

uri daka gooru ngado 'i saegano fafo kiras nai. Sa Disas nia ka rao uri lima kafa beret baki ma roo ka gwa sakwari baki, nia ka lio 'alaa 'i langi ka bae tangoa God. Nia ka nii tu'uu 'afa beret baki sui ka falea fuana toa kwairooi nia ki daka tolingia naa fuana toaa nai ki. ²⁰ Na toaa nai ki tiifau daka fanga lelea daka abusu gwada fasi fanga nai. Sui na toa kwairooi nia ki kera daka konia naa oretana fanga nai fua lao tii taafuli kukudu ma roo kukudu sarenga ki lelea daka fungu sui guu. ²¹ Na konia nai da 'ani fanga nai, na wane ki gwana, kera 'ada lima tooni wane. Na keni ki ma na wela tu'uu ki, nao dasi idu gu 'ani kera.

*Sa Disas nia talau fafona kafo
(Maak 6:45-52; Dion 6:15-21)*

²² Ma 'i burina si doo nai, sa Disas nia ka odua toa kwairooi nia ki kera ka eta na 'i nao uria ta bali 'ana 'osi nai lao baru. Ma nia ka 'aruburi kau uri ka odua konia nai daka lea 'ada. ²³ 'I burina konia nai da oli ki sui naa, nia taifili nia ka raa gwauna tii fa toloa nai uri ka foa 'ana 'i seeri. Ma 'afa saulafia nai nia ka too gwana taifili nia 'i seeri. ²⁴ 'Ana tii si kada nai gwana, na baru bae fai nia toa kwairooi nia ki 'e lea ka nii tau naa faasia 'i sara, ma na nanafa ka kwaea naa sulia nia naofia koburu.

²⁵ Lelea dao 'i 'uubongi karangi dani naa, sa Disas nia talau kau fafona kafo ka lea na kau siana toa kwairooi nia ki. ²⁶ Kada kera suana nia talau mai 'i fafona kafo, kera ka mau 'asia naa. Ma kera ka 'ai daka 'urii, "Toa nee 'ae, ma tii anoedoo loko!" Ma kera ka mau daka ararai guu.

²⁷ 'I seeri sa Disas 'ali'ali ka bae 'urii kau fuada, "Nao molu si mau. Nau gwana ne."

²⁸ Ma sa Bita 'e luua ka 'urii, “Aofia 'ae, lea 'oe mamana naa na, 'oko saea mai nau ku talau fafo kafo ku lea kau siamu.”

²⁹ Sa Disas ka bae 'urii, “Lea mai.”

'I seeri sa Bita 'e koso faasia kaa baru nai ka talau fafona kafo ka safali lea na kau siana sa Disas. ³⁰ Ma sui kada nia liotoi koburu nai baita, nia ka mau lau gwana ka safali kuruu naa 'i lao kafo. Ma nia ka 'ai ka 'urii, “Aofia, faamauri nau!”

³¹ Ma 'ali'ali guu sa Disas ka fale 'aba na kau uri nia, ka dau 'ana 'abana, ma ka bae 'urii, “Na fiitooa 'oe nia tu'uu 'asia naa. Ma uri tee ne 'oko manata sala 'ani nau?”

³² Ma 'ana kada keeru raa naa 'i lao baru, na koburu ka aroaro naa. ³³ 'Uri nai guu toa ne kera nii 'i lao baru, kera daka faa'inito nia daka 'urii, “Oe naa ne 'Alakwa nia God mamana!”

*Kada sa Disas nia guraa toaa matai ki
(Maak 15:1-9)*

³⁴ Kera daka toofolo lao 'osi lea kau daka koso 'ana tii maefera kera saea 'ana Genesaret. ³⁵ Ma na toaa 'ana maefera nai ki, kera ka lio saitomana sa Disas. Ma kera ka faarongoa lau tai maefera ki 'ana sa Disas, uri toaa ki, kera daka talaiia mai toaa matai kera ki siana. Ma kera ka ngalia na mai toaa matai 'oro siana. ³⁶ Ma toae ki daka ledia sa Disas uri ka faolomainia toaa kera ki ne da matai uri kera ka samo tona 'ada tatagwarana maku nia. Ma 'i seeri, toae ki sui gwana ne kera samo tona maku nia, kera daka 'akwaa naa.

15

*Disas fuutoi toolangaidoo laa kokoo kera ki
(Maak 7:1-13)*

¹ Sui tai Faarisii fai nia toa toolangaidoo ki 'ana taki, kera ka lea mai faasia 'i Durusalem siana sa Disas fua ledi lana. ² Kera ka bae 'urii, “Utaa ne toa kwairooi 'oe ki ka nao dasi taufia gu 'abada ki uri ka lea sulia birangaa ne kokoo kolu ki mai nao da toolangainia fuakolu?”

³ Sa Disas 'e luu kera ka 'urii, “Kamolu mone, 'utaa ne molu ka ili 'amolu sulia birangaa kamolu 'ana fera kamolu ma molu si ili sulia si baea fifi God? ⁴ God bae 'urii, “O sae'inito 'ana maa 'oe fai gaa 'oe.’ Ma ‘Tii ne nia surafia maa nia ma nao gaa nia, kera dai saungia ka mae.’ ✧ ⁵ Ma sui, kamolu ka toolangaidoo garo 'amolu 'urii, tii ne nia too 'ana tai doo ni 'adomi lana 'ana maa nia fai gaa nia, ma sui ka bae 'ana 'urii, ‘Nau kwai falea naku doo baki fua God.’ ⁶ Kamolu ka saea sa nia diana gwana uri ka nao si 'adomia lau gaa nia fai maa nia sulia 'e alangainia sui na 'ana fua God. Ma lea nia 'uri nai, na toolangaidoo laa ne kamolu alua, nia ka faatu'uua naa bae lana God nai. ⁷ Ma kamolu ka saea sa kamolu roo sulia God, ma nao nia si mamana gu. Si baea sa 'Aesaea nia saea suli kamolu 'e kwaea funua naa, kada nia bae ka 'urii, ⁸ ‘Na toaa neki kera faabaita nau gwada 'ana bae lada, sui ma manata lada ka nii tau gwana faasi nau.

⁹ Kera tako gwada 'ana foosilaku, sulia kera toolangaidoo 'ada sulia taki kera ki tala 'ada, ma daka saea 'ada sae taki God ki naa nai!’ ” ✧

*Sulia na fange
(Maak 7:14-23)*

✧ 15:4 'Eksades 20:12; Diutoronomii 5:16 ✧ 15:9 'Aesaea 29:13

¹⁰ Sui sa Disas ka 'ailia mai konia nai siana, ka bae 'urii fuada, “Molu fafurongo molu ka saitoma diana fasi 'ana si doo 'urii. ¹¹ Nao lau ta doo ne wane 'ani 'i ngiduna ne nia 'e faasua nia. Nao! Si baea ta'aa ne lea mai fasi ngiduiwane lau 'ana ne nia faasuaa mauri lana wane.”

¹² Sui na toa kwairooi sa Disas ki, kera ka lea mai siana, daka bae 'urii fuana, “Na doo bae 'o saea ki, na Faarisii ki da rongoa, na manata lada ka nao si diana sulia wala.”

¹³ Sui sa Disas nia luu kera ka bae 'urii, “God kai kwaifakutuna toolangaidooa ne nao si lea mai faasia nia, ma ka 'uria wane 'e kwaia doo ta'aa ne tae kwaimani fai doo fasi lana ki. ¹⁴ Nao molu si manata lau suli Faarisii ki. Sulia kera toa da 'uria gwada na waa maarodo da talaia lau gwada waa maarodo ki na. Ma molu ka saitomana lau guu, lea ta waa maarodo 'e talaia lau guu ta waa maarodo, keerua kai 'asi keeru sui guu lao kilu.”

¹⁵ Ma sa Bita ka bae 'urii fua sa Disas, “O 'inifitaa fasi mai si tarifulaa bae 'oe saea sulia doo ne kai faasuaa wane 'i maana God.”

¹⁶ Sa Disas nia luua ka bae 'urii, “Kamolua toa kwairooi nau nee boroi nao molu si saitoma diana lau guu 'ana doo neki nee! ¹⁷ 'Utaa ne nao molu si saitomana gu doo neki? Iuka, na doo ne wane 'ani ka koso toli lao ruruuna nia kai lea lau gwana mai faasia lao nonina. ¹⁸ Ma si baea ta'aa ne nia 'ita mai lao liona wane, nia lau 'ana ne kai faasuaa na mauri lana wane. ¹⁹ Ma si manata laa ta'aa neki dai tae mai faasia lao liona wane ne 'urii: sauwane, kaubaree, ooe, sukee, belie, fai ununua ta'ae. ²⁰ Doo nai ki 'ana ne ilia waa ka sua 'i maana God. Ma na tau 'aba lae uri fanga lae lelea ta waa

nao si ilia boroi, waa nai 'afitai ka sua guu 'i maana God.”

*Sa Disas nia guraa tii wela keni nao lau ai Diu
(Maak 7:24-30)*

²¹ Sui sa Disas nia faasia 'i seeri, nia ka lea naa uria na bali lolofaa loo 'i Taea fai nia 'i Saedon.
²² Ma tii wela keni ne nao lau Diu lao maefera 'i Keenan ka lea mai siana, ma ka 'ai 'urii, “Aofia 'ae, 'oe waa na futa 'ana kwalafaa sa Defet, 'o manatai nau mai! Na anoedoo ta'aa nia 'adosia saari nau ka nonifii 'asia naa.”

²³ Sa Disas ka nao si luua guu 'ana tasi baea. Ma toa kwairooi nia ki kera daka lea mai siana sa Disas, daka bae 'urii, “Odua 'initai nee lea 'ana fasi nia alu ade lae gwana 'urii buri kolu wala!”

²⁴ Sa Disas ka bae fuana wela keni nai ka 'urii, “Toaa Diu nee ne da ilingia sifsif da nao'ada ki naa, kera 'ana ne God nia fale nau mai siada.”

²⁵ Sui na wela keni nai ka lea mai, ma ka booruru naa 'ana 'i maa 'aena ka 'urii, “Wala Aofia, 'o 'adomi nau mai!”

²⁶ Sa Disas 'e luua ka 'urii, “Nia nao si 'o'olo fua daka ngali lana fanga wele ki, ma daka 'ui 'ada ai fua giri ki.”

²⁷ Na wela keni nai ka 'urii, “Iuka. Sui boroi ma giri ki lea doo daka 'ani gwada orongana fange ne 'asia fasi tebol waa da saareda ki.”

²⁸ Sui sa Disas 'e luu nia ka 'urii, “Wala wela keni nee 'ae, na faamamane lamu 'ani nau nia baita tasa! Nau ku falea naa doo ne 'oe gania fuamu.” 'Ana kada nai 'ua guu, saari nia ka 'akwaa naa.

Sa Disas guraa toaa matai 'oro

²⁹ Kada sa Disas nia lea mai faasia bali nai, nia ka oli mai sulia taala nai 'e 'iia mai ninimana 'osi

baita 'i Galilii. Ma nia ka raa gwauna tii labusua, ma ka gooru 'i saegano. ³⁰ Ma si kada nai, toaa 'oro 'asia naa daka koni mai siana. Ma kera daka ngalia lau guu mai toaa 'oro matai ki, tai wane 'aeda mae ma 'abada lau guu, tai wane maada ka rodo, ma tai wane fakada ka 'ato. Kera daka aluda ki 'i maa 'aena sa Disas, ma nia ka gurada, kera ka 'akwaa tiifau. ³¹ Ma na toa nai ki ne kera koni mai daka suai doo nai ki kera daka kwele 'asia naa 'ana wane fakada 'ato ki, ma daka bae naa. Ma wane 'aeda mae ma 'abada mae ki daka diana naa. Ma toaa ne nao dasi fali diana ki, kera daka fali diana naa. Ma na wane ne maada rodo ki, kera daka lilio naa. Ma kera daka tangoa God ne 'i 'Israel, sulia kera suana doo nai ki.

*Sa Disas nia sangonia faitoonii wane
(Maak 8:1-10)*

³² Sui sa Disas ka 'ailia mai na toa kwairooi nia ki siana, ka bae 'urii fuada, “Nau ku manatainia 'asia naa toaa neki, sulia kera too mai fai kolu ta olu fa dani ka sui naa, ma ka nao nada tasi fanga. Ma nau nao kusi dooria olitai lada uri fera kera ki 'ana kada kera fiolo 'urii, ade lea ta waa ada ka makeso maana ka lelea ma daka 'asia kera suli taale.”

³³ Na toa kwairooi nia ki da olisi nia daka bae 'urii fuana, “Lao gano tau 'urii, kolu ka dao toi 'utaa na 'akolu 'ana tasi fanga ka bobola fai kera nee wala?”

³⁴ Ma sa Disas ka ledi kera ka 'urii, “Fita fa beret ki ne kamolu too ai?”

Toa kwairooi nia ki da olisi nia daka bae 'urii, “Fiu fa doo ki guu, fai nia ta bara kaa sakwari tu'uu gwana.”

³⁵ Kada nai, sa Disas ka saea naa fua toae ki daka gooru 'i saegano. ³⁶ Sui, nia ka ngalia fiu

fa beret baki fai nia kaa sakwari baki, ka tangoa God faafia. Sui nia ka niia, ka falea naa fua toa kwairooi nia ki, kera ka tolingia naa fuana toaa nai ki. ³⁷ Ma toaa nai ki sui guu kera daka fanga lelea daka abusu naa. Burina fanga lae sui, na toa kwairooi ki kera daka taungia fiu kukudu baita ki 'ana orongana fanga ne ore. ³⁸ Toaa ne kera 'ania fanga nai, kera faitoonii wane ki. Nao kera dasi idumia guu na keni ki fai nia wela tu'uu ki.

³⁹ Aia, ma burina kera fanga ka sui naa, sa Disas kafi olitai kera uri 'i fera kera ki. Ma nia fai nia na toa kwairooi nia ki, kera ka koso kau daka raa lao baru, kera daka lea naa uria maefera satana 'i Magadan.

16

Na wane ki da ilitona sa Disas (Maak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Tai Faarisii ma tai Sadiusii kera da lea mai siana sa Disas uri daka ilitona 'ada, ma kera daka saea uri nia ka ilia tasi doo kwaibalatana uri ka faatai folaa ai ne God ne fale nia mai. ² Sa Disas 'e luu kera ka bae 'urii fuada, “Kamolu, si kada molu suana lao salo nia 'a'abua 'i saulafi, molu ka saea faanoë kai sato diana. ³ Sui, si kada molu suana lao salo nia 'a'abua ma ka rorodoa 'i 'uubongi, molu ka saea fa sato nai tara ute kai 'aru. Kamolu molu saitomana 'asia naa mamalafooa nia doo nai ki lao mamangaa, ma sui, lio saitoma lana doo neki God ilia nee ne nao gu 'ani kamolu. ⁴ Kamolu toaa ta'aa ma abu faamamane nee 'i tari'ina, molu dooria 'asia naa sua lana fafaataie. Sui ma nau gu ne 'afitai ku ilia guu ta doo kwaibalatana fuamolu. Si

doo kwaibalatana bae nia fuli 'ana brofet Dionaa kada 'i nao, nia gu ne nau kwai ilia fuamolu.”

Burina sa Disas sae si doo nai sui, nia ka lea naa 'ana faasi kera.

*Si baea fifi sulia Faarisii ki fai nia Sadiusii ki
(Maak 8:14-21)*

⁵ 'Ana kada sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki kera toofolo uria na bali 'osi loko, na toa kwairooi nia ki nao dasi too 'ana ta beret, sulia kera manata buro 'ana ngali lana kau fai kera. ⁶ Ma sa Disas ka bae 'urii fuada, “Molu ka fii kwaini isi kera nee Faarisii ki fai nia Sadiusii ki.”

⁷ Si kada toa kwairooi nia ki da rongo si baea nai, daka bae na 'ada 'i safitada taifili kera, sulia kera kwaifia 'ada sae sa Disas nia bae sulia beret mamane. Kera daka bae 'urii, “Alamia sa Disas nia bae 'uri nai, sulia ne nao kolu si ngali mai ta beret fai kolu 'oto ne?”

⁸ Ma sa Disas nia saitomana gwana manata lana toa kwairooi nia ki, 'uri nai nia ka bae 'urii, “Na manata mamana laa kamolu 'e tu'uu 'asia guu, 'utaa ne molu ka bae 'asia naa suli beret nai?”

⁹ Kamolu doo nao molu si saitomaku 'ua gu nee? Ma kamolu manata buro na 'amolu 'ana lima fa beret baki nau ku saarea 'ana lima tooni wane baki, ma molu ka taungia kukudu 'oro baki ka fungu 'ana fanga bae ore ki 'oto nee? ¹⁰ Alamia molu manata buro lau guu 'ana fiu fa beret baki nau ku saarea 'ana faitooni wane baki fai nia kukudu 'oro baki molu taungia ka fungu 'ana fanga bae ore 'oto nee? ¹¹ 'Utaa ne nao molu si saitomana tee ki ne nau ku bae ki sulia? Nao lau na beret ne nau ku bae sulia. Doo ne nau ku saea 'aku ne molu ka fii si lio kera nee Faarisii ki fai nia Sadiusii ki, ne mala rao lana isi lao kumu

'ana beret.” ¹² Burina nia bae 'uri nai sui, na toa kwairooi ki kera dafi saitomana tee ne sa Disas nia bae sulia. Nia bae lau 'ana sulia na toolangaidoo laa Faarisii ki fai nia Sadiusii ki.

*Sa Bita 'e Bae folaa sulia sa Disas nia na Kraes
(Maak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

¹³ Kada sa Disas nia dao 'ana bali lolofaa 'i Sis-aria Filibae, nia ka ledia naa toa kwairooi nia ki ka 'urii, “Urii ma wane ki kera saea nau, 'Alakwa nia wane, nau sa tii nee?”

¹⁴ Kera luu nia daka bae 'urii, “Tai wane kera saea 'oe sa Dion waa faasiuabu bae ne 'oe mauri lau nee, ma tai wane kera saea 'oe sa 'Ilaeja ne 'oe oli lau mai nee. Ma tai wane lau kera daka saea 'oe sa Dioromaea, ma nao ta waa 'ana brofet baki 'i nao ne.”

¹⁵ Sui sa Disas ka ledi kera lau ka 'urii, “Ma sui kamolu mone, molu saea nau sa tii nee?”

¹⁶ Sa Saemon Bita 'e luu nia ka 'urii, “Ni 'oe na Kraes bae naa ne. 'Oe naa bae God fili 'oe uri faamauri lana toaa nia ki, ma ni 'oe naa ne 'Alakwa nia God mauri firi.”

¹⁷ Sa Disas ka bae na 'urii fuana, “Oe sa Saemon 'alakwa nee sa Dion, 'e diana tasa fuamu. Suli nao lau wane gwana ne nia faatania doo nai fuamu. Maa nau 'i salo ne nia faatania fuamu nai. ¹⁸ Nau ku saea fuamu, ni 'oe sa Bita, ma ni nau kwai fulia na konia manata mamana nau 'i fafona maefau nai, ma na rigita lana maea tara nia nao si bobola fai nia siitasa lae faafia. ¹⁹ Nau kwai falea rigitaa fuamu mala 'ana ta kii fuana 'initoaa God. Uri ta tee ne 'oe luia lao ano nee, si doo nai, God boroii nia luia lau guu 'i salo. Ma ta tee ne 'oe faolomainia lao ano nee, si doo nai, God boroii nia faolomainia lau guu 'i salo.”

²⁰ Sui sa Disas ka bae tetede fua toa kwairooi nia ki uri kera ka nao dasi faarongoa lau ta wane ne nia na Kraes.

*Etana si kada sa Disas bae toi mai mae lana
(Maak 8:31—9:1; Luk 9:22-27)*

²¹ 'Ita 'i seeri ka lea naa, sa Disas nia safali ka bae folaa naa fua toa kwairooi nia ki. Nia ka bae 'urii, “Nau kwai lea naa uri Durusalem nai. Na toa gwaungai ki ma na waa baita ni foa ki, ma na toa toolangaidoo ki 'ana taki, totoo kau kera dai faafii nau ma dai saumaeli nau. Ma sui 'ana oluna fa dani nau ku mae, God kai tatae nau lau gwana faasia maea.”

²² Ma sa Bita ka talaia kau, ka ngatafi nia ka 'urii, “Aofia 'ae, God ka liliua kau si doo nai faasi 'oe! Ma doo nai ka too 'ana fasi fuli lae fuamu!”

²³ Ma sa Disas 'e toriabulo ka bae 'urii fua sa Bita, “Saetan, 'o oli 'amu 'i buriku! 'Oe sasi uri suusilaku ne, sulia na manata lamu nai doo nia wane gwana nai, nao lau faasia God.”

²⁴ Sui sa Disas ka bae 'urii fuana toa kwairooi nia ki, “Lea ta waa nia dooria kai lea mai 'i buriku, nia ka manata buro naa 'ani nia 'i tala'ana, ka noni maabe naa fua liu lae lao fii lae ki, talafana 'airarafolo nia ne nia ngalia uri mae lae 'i fafona.

²⁵ Waa ne dau ngasi 'ana faafia mauria nia, mauria nia kai funu, ma waa ne luka dangatai 'ana mauria nia fuaku, nia kai todaa mauria. ²⁶ Lea waa ka too boroi 'ana doo 'oro lao fera ne 'i saegano, ma nia ka mae gwana, doo nai ki si falea gu ta dianaa fuana. Nao ta waa si tala 'ana foli lana mauria firi 'ana malefo. ²⁷ Nau ku saea doo neki 'urii sulia nau, na 'Alakwa nia wane, nau kwai dao mai fai nia 'ensel nau ki, fai nia 'initoaa Maa nau, ma nau kwai falea na kwaiara ma kwakwaea fua toa ki

sui guu faafia si doo neki sui guu kera ilia. ²⁸ Doo mamane ku saea fuamolu 'e 'urii, tai wane 'amolu ne molu uu 'i seki molu kai mauri 'ua gwamolu kada nau 'Alakwa nia wane kwai dao mai fai nia 'initoaa nau.”

17

Sa Disas nia faatainia rigitaa nia fai nia rara lana

(Maak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ 'E dao 'ana onona fa dani 'i buri, sa Disas ka talaia sa Bita fai nia roo waisaasina baki, sa Demes fai nia sa Dion. Ma kera daka lea taifili kera fai nia uri 'i gwauna tii fa uo fane nai. ² Dao 'i seeri, kera daka suana maana sa Disas 'e tatala naa. Ma na maana ka waasinasina 'asia naa ilingia sato loo, ma na maku nia ki lau guu ka kwakwaosarea 'asia naa. ³ Ma na olu waa kwairooi nai ki, kera daka suana sa Mosis fai nia sa 'Ilaeja keeru bae 'adaru fai nia sa Disas. ⁴ Ma sa Bita ka bae 'urii kau fua sa Disas, “Aofia 'ae, nia diana 'asia naa ne kolu nii na 'i seki. Lea 'oe dooria, nau ku saungainia ta olu babala, ta doo fuamu, ta doo fua sa Mosis, ma ta doo fua sa 'Ilaeja.”

⁵ Ma 'ana kada sa Bita nia bae 'ua gwana 'uri nai, si dasa kwakwaosarea 'asia naa dao ka koko na faafi kera, ma kera daka rongo tii si lingee baea nia talo mai faasia lao si dasa nai, ka 'urii, “Na wela liosaua nau ne. Nau ku ele 'asia naa suli nia. Kamolu ka rongo suli nia!” ⁶ Ma kada ne toa kwairooi nia ki da rongoa si lingee baea nai, kera daka mau 'asia naa, ma kera daka tio na faafi maada 'i saegano.

⁷ Ma sa Disas ka dao siada ka dau toda, ka bae 'urii, “Molu tatae 'amolu. Nao molu si mau.” ⁸ Ma kada kera lio kau, nao dasi suana naa ta waa lau, taifilia gwana sa Disas.

⁹ Ma si kada kera koso na mai fasi gwauna fa uo nai, sa Disas ka bae fifii fuada ka 'urii, “Nao molu si faarongoa ta waa 'ana doo nai ki kamolu suai nai. Too 'ana 'uri nai lelea ka dao fatai kada God kai tae nau, na 'Alakwa nia wane, faasia maea.”

¹⁰ Olu waa kwairooi nia ki daka ledi nia 'urii, “Utaa ne waa toolangaidoo ki 'ana taki kera daka saea sa 'Ilaeja kai dao fasi mai nao sui fatai waa fifilia God kafi dao mai?”

¹¹ Sa Disas 'e luu kera ka 'urii, “Nia mamana. Sa 'Ilaeja bae nia kai dao fasi mai nao uri ka saea fuana toae ki daka kwaimaakwalii. ¹² Aia, nau ku saea fuamolu, sa 'Ilaeja nia dao sui naa. Ma sui toae ki ka nao dasi lio saitomana guu. Nia ne kera daka ilia gwada doo ta'aa ki 'ani nia sulia doori lada. Ma kera kai ili lau guu 'uri nai 'ani nau.”

¹³ 'Ana kada olu waa kwairooi nai ki kera rongo, kera dafi saitomana ne sa Disas bae gwana sulia sa Dion waa ni faasiuabu fuada.

*Sa Disas nia taria na anoedoo fasi tii waa
(Maak 9:14-29; Luk 9:37-43a)*

¹⁴ Si kada sa Disas fai olu waa kwairooi nia nai ki kera koso mai daka dao naa siana konia baita nai 'aena uo nai, tii waa ka lea mai ka booruru 'i maa 'aena sa Disas. Waa nai ka bae 'urii, ¹⁵ “Aofia 'ae, 'oe manatainia mai 'alakwa nau nee, sulia na uoro ne saungia. Na mataia nee ilia nia ka oewanea, ma kada 'oro nia ka 'asi nia lao ere, ma lao kafo. ¹⁶ Nau ku ngalia mai siana toa kwairooi 'oe ki, ma sui daka gura nia boroi nia nao si 'akwaa guu.”

17 Sa Disas ka bae 'urii fuada sui gwana, “Oo, ni kamolu toaa abu faamamane ma toaa ade garo nee 'i tari'ina lau rowaa 'ae. Kamolu manata lamolu nia sadi 'asia naa wala! Nau ku too mai fai kamolu ka tau naa ma karangi kwai faasi kamolu naa. Fulingana sa molu ka faamamane nau naa ne, ma sui ka nao guu.” Sui nia ka bae 'urii fuana waa nai, “O ngali mai wela 'oe 'i seki.”

18 Ma sa Disas ka ngatafia anoedoo ta'aa nai ka lea naa fasi wela nai. Ma na wela nai ka 'akwaa 'ana kada nai 'ua guu.

19 Sui, kada kera taifili kera naa, na toa kwairooi sa Disas ki daka ledi nia, daka 'urii, “Utaa ne ka 'afitai fuameli uri tari lana anoedoo ta'aa bae wala?”

20-21 Sa Disas luu kera ka bae 'urii, “Faamamane laa kamolu 'e nao si baita nai ka 'uri nai. Ma sui nau ku faarongo kamolu, lelea faamamane laa kamolu 'ana God ka tu'uu 'isi boroi 'ana mala 'ana migana mastad, kamolu tala'ana molu ilia gwamoluu doo 'afitai tasa ki. Lea nia 'uri nai, fa uo loko boroi, kamolu ka 'idua gwamoluu faasia fulina 'ana bae lamolu. Ma lelea kamolu faamamane rigitaa God, nao ta doo kasi 'afitai fuamoluu uri ili lana.”*

*Ruana si kada sa Disas bae kekerofana mae lana
(Maak 9:30-32; Luk 9:43-45)*

22 Ma kada toa kwairooi nia ki kera koni 'i Galilii, sa Disas ka bae 'urii fuada, “Nau, na 'Alakwa Nia Wane, kera kai fale nau 'i 'abana malimae nau ki, 23 uri daka saumaeli nau. Ma sui 'ana oluna fa

* 17:20-21 Tai kakeda laa 'ua 'ana sa Matiu, kera ladoa lau fees 21, “Taifilia foa lae fai nia abu fafangaa guu ne nia bobola fai nia tari lana na anoedoo ta'aa 'urii ki, ma nao lau ta doo.”

dani, God kai tatae nau lau gwana fasi maea.” Ma kada toa kwairooi ki da rongo sa Disas nia bae 'uri nai, kera daka liodila 'asia naa.

Kada sa Disas folia takis fuana Beukaua God

²⁴ Kada sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki kera da dao 'i Kabaneam, na toa kera koni malefo 'ana takisi fuana beukaua God ki, kera lea mai siana sa Bita, daka 'urii fuana, “Nee wala, ma waa toolangaidoo kamolu nia folia lau guu takis nee 'ana beukaua God, ma nao, nao guu?”

²⁵ Ma sa Bita luu kera ka 'urii, “Tuka, nia folia lau guu ne.”

Ma kada sa Bita 'e ruu mai luma, sa Disas 'e ledia 'ua guu 'i nao ka 'urii, “Saemon 'ae, 'oe 'o manata 'utaa? Toa ne da 'inito faafia fera ne 'i saegano lea doo wela kera ki daka folia takis, ma nao doo fua toaa 'e'ete ki 'ana?”

²⁶ Sa Bita 'e luu nia ka 'urii, “Doo fua toaa 'e'ete ki lau gwana.”

Ma sa Disas ka 'urii, “Nia 'uri nai, na wela kera ki nao dasi falea lau takisi nee. Nia ne, talafana lau gu ni nau nai, sulia nau bobola fai nia nao kwasi folia lau takisi nee 'ana beukaua Maa nau. ²⁷ Ma sui boroi 'ana ka 'uri nai, nao si diana uri kolu ka adea manata lada ka ta'aa fuakolu. 'Oe lea 'oko dee mai lao 'osi loko. 'Okoli lao fakana fa sakwari ne 'oe eta deea totonao uri 'oko suana malefo ne nii laona, ne nia bobola naa uri koro ka folia 'ana takisi koro ki fua tii fa ngali lalau. Ngalia malefo nai, 'oko faa fuada.”

18

*Sa tii ne baita?
(Maak 9:33-37; Luk 9:46-48)*

¹ 'Ana kada nai, na toa kwairooi sa Disas ki kera lea mai siana, daka ledi nia daka 'urii, “Nee wala, ma sa tii ne nia 'inito tasa lao 'initoaa God?”

² 'I seeri sa Disas ka 'ailia mai tii kaa wela tu'uu nai siana ka saea fuana ka uu 'i seeri matangada sui guu. ³ Sa Disas ka bae 'urii, “Si doo mamane ku saea fuamolu nia 'urii, kamolu molu bulasi manataa ma molu ka faatu'uu kamolu 'i tala'amolu mala 'ana wela tu'uu ki taari molu ka bobola fai nia ruu lae lao 'initoaa God. ⁴ Tii ne nia faatu'uu nia 'i tala'ana ka 'uria na wela tu'uu nee, nia taari nia 'initoaa tasa lao 'initoaa God. ⁵ Tii ne nia gwalea ta wela tu'uu 'uri nee sulia ne wela nai nia faamamane nau, wane nai nia gwale nau lau guu.

*Sa Disas nia falea si baea 'ana kwaifamaue ki
(Maak 9:42-48; Luk 17:1-2)*

⁶ “Tii ne nia ilia tasi doo ne adea ta wela 'ana wela tu'uu neki da manata mamana 'ani nau ma wela nai ka lukasia manata mamana laa nia 'ani nau, nia diana fua daka kani kulua ta maefau baita tasa 'i luana ma lea daka kulufauna lao tofungana asi kwasi. ⁷ Nia ta'aa ka tasa fua toaa nee lao fera ne 'i ano ne kera talaia toae ki uri lao abulo ta'aa lae. Na birangaa 'ana kwaitalai lae uri lao abulo ta'aa lae nia 'afitai ka nao lau, sui boroi 'ana ma nia ta'aa ka tasa fua wane ne nia talaia toae ki uri lao abulo ta'aa laa nai.

⁸ “Lea sa ta bali 'aba 'amu ma nao sa ta bali 'ae 'amu nia talai 'oe uri lao abulo ta'aa lae, 'o sigimuusia 'oko 'ui 'amu ai. Nia diana ka tasa uri 'oko ruu lao maurie fai nia ta tii bali 'aba ma nao ta tii bali 'ae boroi 'ana. Nia ta'aa ka tasa ne lea sa na roo bali 'aba 'oe ki ma nao na roo bali 'ae 'oe ki daka tio lalau sui boroi 'ada ma daka 'ui nada 'ani 'oe fai kera lao era bae nia saru ka lelea firi. ⁹ Ma lea sa ta bali maa 'amu nia ka talai 'oe uri lao abulo

ta'aa lae, 'o keoa 'oko 'ui 'amu ai. Nia diana ka tasa uri 'oko ruu lao maurie fai nia tii bali maa boroi 'ana. Nia ta'aa ka tasa ne lea sa na roo bali maa 'oe ki daka tio lalau sui boroi 'ada ma daka 'ui nada 'ani 'oe fai kera lao era bae nia saru ka lelea firi.”

Na sifsif'e nao'ana
(Luk 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ Ma sa Disas ka bae lau 'urii, “Nao molu si liofaafia gwamolu wela tu'uu neki, sulia na 'ensel kera ki da faarongoa Maa nau 'i salo 'ana doo ne kamolu ilia ki 'ani kera.

¹² “Ma lelea ta waa nia too 'ana tii talangee sifsif, ma ta tii doo ada ka lea ka nao'ana, 'oe kwaifii sae tee ne waa nai kai ilia? Nia kai faasia sikwa taifuli sifsif ma sikwa sifsif ki daka too ni fanga laa 'ada gwau labusua ki, nia ka lea ka nani fasi 'ana uria tii sifsif ne nao'ana nai. ¹³ Kada nia lelea kau ka dao tona, nia ka ele 'asia naa talua ele laa nia sulia sifsif baki kera too ngado ki gwada. ¹⁴ Talafana lau guu na Maa kamolu 'i salo nai, sulia nao nia si dooria sae ta kaa wela 'ana wela neki ka nao'ana.”

Garolana ta waa kau

¹⁵ Sa Disas ka bae 'urii fuana na toa kwairooi nia ki, “Lea na toolamu ilia ta garoa fuamu, 'oko lea 'oko faarongoa nia ka 'olosia garoa nia 'i matangamuru taifili kamuru. Lea nia ka rongo sulia bae lamu, 'oko oli fainia muru ka too kwaimani lau gwamuru. ¹⁶ Ma lea nia ka nao si rongo sulia bae lamu, 'oko 'ailia mai ta tii wane ma nao ta roo wane lau fai 'oe, suli doo 'uri nai ki ta roo wane ma nao ta olu wane na mone daka faamamanea uri ka ngado. Na kekeda laa abu nia bae 'urii, ‘Ta roo wane ma nao ta olu wane na mone uri daka faamamanea na bae lana.’ ¹⁷ Lea nia nao si rongo

gu sulia tee ne kera saea, 'oko talaia uri muru ka baelia 'i naofana konia nia God. Ma lea nia ka nao si rongo lau guu sulia bae lana konia nia God, 'oko liotona naa nia waa nao si saitomana 'ua guu God ma nao ta waa 'ana waa abulo ta'aa neki 'ana koni malefo lae ki 'ana takisi nia gafman.

¹⁸ “Doo mamana nau ku saea fuamolu nia 'urii, si doo ne kamolu molu luia lao ano nee, God boroï nia luia lau guu 'i salo. Ma si doo ne kamolu molu faolomainia lao ano nee, God boroï nia faolomainia lau guu 'i salo.

¹⁹ “Tasi doo lau guu nau ku saea fuamolu nia 'urii, lea ta roo wane 'ani kamolu lao ano nee daru gania God uri tasi doo ma daru ka kwai ala faafi ai, Maa nau 'i salo nia kai falea fuadaru 'afitai ka nao. ²⁰ Suli 'i fai ne ta roo wane ma nao ta olu wane da manata mamana 'ani nau da koni kwaimani 'ana ta kula, nau kwai nii fai kera.”

Tarifulaa sulia manata luke lana garoa kera wane ki

²¹ Sa Bita nia lea mai ka ledi 'urii 'ana sa Disas, “Aofia 'ae, fita si kada ki fatai ne nau kwai manata lukea toolaku sulia? Lelea ka dao fatai 'ana fiu si kada ki?”

²² Ma sa Disas 'e luu nia ka 'urii, “Nau ku saea fuamu, nao lau fiu si kada ki. Fiu taafuli si kada ma fiu si kada bae. ²³ Doo ne adea guu 'initoaa God ka mala 'ana waa 'inito bae dooria kai 'olosia ngali langaa wane rao nia ki siana nai. ²⁴ Aia, etana wane rao ne nia dao mai nia ngali lalanga 'ana bobola fai nia molee malefo. ²⁵ Ma na wane rao nai ka nao si bobola naa fai nia duu lana ngali langaa nia, ma na waa 'inito nai ka saea naa kera dai faafoli 'ani nia, fai nia 'afe nia, ma wela nia

ki, ma 'okona doo nia ki tiifau uri duu lana ngali langaa nia nai.

²⁶ “Ma na wane rao nai ka lea mai ka booruru naa 'i maa 'aena waa 'inito nai, ma ka kwai amasi ka 'urii, “Oe mamarato fasi 'amu fai nau, uri nau ku duua na malefo 'oe nai ki tiifau.’ ²⁷ Ma na waa 'inito nai ka manatainia 'asia naa ka manata luke nia na 'ana fai ngali langaa nia. Ma ka saea nao nia si duua boroi 'ana ka faolomainia ka lea na 'ana.

²⁸ “Aia, kada wane rao nai 'e ruu kau 'i maa, nia ka dao tona naa ta wane rao lau guu. Waa nai 'e ngali langa 'ana kaa seleni tu'uu 'asia guu siana. Nia ka daua sa wala nai ka safali 'ini na 'i luana, ka bae 'urii, “O duua 'ua malefo nau baki 'oe ngali lalanga ai!’

²⁹ “Ma waa rao nai ka booruru, ka kwai amasi fuana ka 'urii, “Oe mamarato fasi 'amu fai nau, uri ku duua malefo 'oe ki tiifau fuamu.’

³⁰ “Sui boroi nia ka ote nia guu, ma ka ngali nia ka alu nia lao lookafo, uri ka too lelea nia ka duua guu ngali langaa nia. ³¹ Ma kada tai wane rao kera suai si doo nai, kera daka kwaimanatai 'asia naa, daka lea siana waa 'inito bae daka faarongoa 'ana doo ki sui guu.

³² “Na waa 'inito nai ka 'ailia mai waa rao bae 'i nao ka bae 'urii fuana, “Oe na waa ade lamu ta'aa 'asia na 'ua nee! Nau ku manata lukea na ngali langaa 'oe ki tiifau, sulia 'oe 'o kwai amasi fuaku uri nau ku ilia fuamu. ³³ Bobola fainia sa 'oko manatainia lau guu wane rao ne muru rao kwaimani nee, mala bae ku ilia lau guu fuamu.’

³⁴ Ma na waa 'inito nai ka rakesasu 'asia naa, ma ka falea naa kwakwae lae fuana ka alu nia lao lookafo, uri ka too lelea nia ka duua guu malefo nai sui guu nia ngali lalanga ai.”

³⁵ Ma sa Disas ka faasua si tarifulaa nai ka 'urii, “Talafana lau guu doo ne Maa nau 'i salo kai ilia 'ani kamolu nai, lea nao molu si manata lukea toolamolu ki.”

19

Si baea sulia na lukasi lana na 'afe (Maak 10:1-12)

¹ Kada sa Disas bae mai lelea ka sui, nia ka lea na kau faasia bali lolofaa 'i Galilii, ka lea na kau lao bali lolofaa 'i Diudia, ka ulu folosia kafo 'i Diodan uri bali loko ai. ² Ma na toaa 'oro 'asia naa daka lea naa 'i burina, ma sa Disas ka guraa toaa 'oro 'ana bali nai ne da matai ki ma kera daka 'akwaa sui guu.

³ Ma tai Faarisii daka lea lau gu mai uri na ilitoo lana gwada sa Disas. Ma daka ledia, daka 'urii, “Nia 'o'olo gwana 'ana taki sa Mosis uri waa ka lukasia 'afe nia fua mamalana gwana si doo ne nia dooria?”

⁴ Sa Disas luuda ka 'urii, “Nee rowaa, kamolu nao molu si teemainia guu lao kekeda laa Abu? Na kekeda laa Abu nia bae 'urii, “Ana safali laa mai, God nia saungainia wela wane fai nia wela keni.’ ⁵ Ma na kekeda laa Abu ka bae lau guu 'urii, ‘Fafona si doo nai, wane kai faasia maa nia fai gaa nia, ka 'ado fai nia 'afe nia, ma keeru ka tiidooa naa.’ ⁶ Nao lau roo doo 'e'ete ki, na tiidoe naa. Doo ne adea guu, doo ne God nia kani faafia sui naa, nao ta waa si lukea lau.”

⁷ Ma na Faarisii ki daka ledi nia lau daka bae 'urii, “Si baea fifii sa Mosis falea mai nia saea na wane saitomana ka lukasia gwana 'afe nia, lea nia kedaa leta fua lukasi lana 'afe nia ma ka fale sui

naa 'i 'abana 'afe nia. Sui 'utaa ne 'oko saea doo nai abu?"

⁸ Sa Disas ka bae 'urii fuada, "Sa Mosis nia faolomainia fuamolu toaa Diu ki uri lukasi lana 'afe kamolu ki sulia manatamololu nia sadi 'asia naa. Sui ma 'i nao mai kada God nia saungainia wane fai keni, nao nia si 'uri nai. ⁹ Ma nau ku saea fuamolu, lea ta wane 'e lukasia 'afe nia ma sui 'afe nia ka nao si kaubare guu ma wane nai ka adea lau ta keni 'e'ete, sa wala nai nia kaubarea naa."

¹⁰ Burina sa Disas nia bae 'uri nai fuada tiifau, toa kwairooi nia ki daka bae 'urii fuana, "Ma lea nia 'afitai 'asia naa fua waa arai fai nia 'afe nia 'uri nai, nia diana fua kera daka too boroi 'ada fasi arai lae ma 'afe lae."

¹¹ Ma sa Disas ka 'urii fuada, "Wane 'oro ki nao dasi saitoma diana 'ana si doo mamana nai sulia arai lae. Ma sui boroi bara wane guu ne God falea liotoo lae fuada uri kera daka filoa toolangaidoo laa nai. ¹² Nau ku saea si doo nai sulia tai wane nao dasi arai, sulia safali 'ana kada kera futa mai doo ki nao si 'o'olo lao nonida, nia ne ilia nao kera dasi bobola fai nia arai lae. Ma tai wane nao dasi arai sulia na wane ki gwana ne da saungai buri 'ana nonida ma ka nao kera dasi bobola fai nia arai lae. Ma tai wane nao kera dasi arai uri kera ka rao tii bali naa fua God. Ma na wane ne kera tala'ana kera ka arai, alu kera da lea 'ada sulia na toolangaidoo laa nee sulia arai lae."

*Sa Disas falea diana fua wela tu'uu ki
(Maak 10:13-16; Luk 18:15-17)*

¹³ Ma 'i burina si doo nai, tai wane daka ngalia mai wela tu'uu ki siana sa Disas, uri nia ka alu 'aba faafida, ma ka foa faafida. Ma na toa kwairooi nia ki daka ngatafida. ¹⁴ Ma sa Disas ka bae 'urii fuada,

“Molu faolomainia wela tu'uu neki da lea 'ada mai siaku, nao molu si luida lau. Suli na 'initoaa God na doo nia 'ana toaa ne da faatu'uu kera 'i tala'ada mala 'ana wela tu'uu.” ¹⁵ Sui sa Disas ka alu 'aba faafia wela tu'uu nai ki, ka faadiana kera. Sui, ka lea naa 'ana.

Si baea sulia na suadooe
(Maak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ 'Ana tii si kada, tii waa daraa 'e lea mai siana sa Disas, ka ledi 'urii, “Wala waa toolangaidoo 'ae, tasi tee diana gu ne nau kwai ilia uri ku too 'ana mauria firi?”

¹⁷ Sa Disas ka bae 'urii fuana, “Utaa ne 'oko ledi nau uria doo diane ki wala? Taifilia God gu ne diana. Lea 'oe dooria 'oko too 'ana mauria firi, 'oko ade sulia taki ki.”

¹⁸ Ma sa wala nai ka ledia lau sa Disas ka 'urii, “Taki tee ki nai wala?”

Sa Disas ka olisi nia ka 'urii, “Osi sauwane, 'osi kaubare, 'osi belia si doo ta waa, ma 'osi suke faafia wane ki. ¹⁹ Ma 'oko sae'inito 'ana maa 'oe fai gaa 'oe. 'Oko liosau 'ana ta wane kau ka ilingia lau guu ne 'oe liosau 'ani 'oe tala'amu.”

²⁰ Sui sa wala nai ka bae 'urii fua sa Disas, “Doo ku ilia sui ki naa nai. Tee lau ne nao kwasi ilia 'ua?”

²¹ Ma sa Disas 'e luu nia ka 'urii, “Lea 'oe dooria 'oko too 'o'olo tiifau, lea kau 'oko faafoli 'ana doo 'oe ki tiifau, ngalia malefo nai, 'oko falea fuana toaa neana ki, sui 'oko too na 'amu 'ana suadooa 'i salo. Sui fatai 'ofi lea mai buriku.”

²² Ma kada wane daraa nai 'e rongoa doo nai ki, na manatana ka 'asia naa, ma nia ka lea na 'ana, sulia nia wane suadoo 'asia naa.

²³ Ma sa Disas ka bae 'urii fuana toa kwairooi nia ki, “Nau ku saea fuamolu, nia 'afitai tasa fua wane

suadoo kera daka ruu 'i lao 'initoaa God. ²⁴ Ma nau ku saea lau guu fuamolu, nia 'afitai tasa fua kamel ka ruu sulia maekwadaa tu'uu 'aena 'ogile. Nia 'afitai ka tasa lau fua ta wane suadoo ka ruu lao 'initoaa God.”

²⁵ Aia, ma kada toa kwairooi nia ki kera rongoa doo nai ki, kera daka kwele 'asia naa, daka bae 'urii, “Ma lea nia 'afitai lelea ka 'uri nai naa fua waa suadoo, sii sa tii naa ne tala'ana ka mauri nai rowaa?”

²⁶ Sa Disas abulo ka lio kau fuana toa kwairooi nia ki ka bae 'urii, “Na wane 'ana ne nia 'afitai fua 'ana mauria firi, ma God nao nia si 'afitai guu fuana. Na doo ki sui guu nia walude gwana 'ana God.”

²⁷ 'Ana kada nai, sa Bita ka ledia sa Disas ka 'urii, “Ma kameli mone 'utaa? Suli kameli meli faasia sui na mai suadoo kameli baki tiifau, ma meli ka lea na mai burimu. 'Uri nai tee ne God kai faa fuameli?”

²⁸ Ma sa Disas 'e luua fuada ka 'urii, “Ku faarongo 'isi 'ani kamolu, kada God kai saungai falu 'ana doo ki sui guu, nau, na 'Alakwa Nia Wane, kwai gooru 'ana fuligoorua ni 'inito laa nau uri didi lana toae ki sui. 'Ana kada nai, kamolu akwala ma roo waa kwairooi nau neki, molu kai gooru kwaimani fai nau 'ana didi lana akwala ma roo kwalafaa neki 'Israel. ²⁹ Aia, ma waa ne faasia luma nia, ma toolana ki, ma waiwane nia ki, ma maa nia fai nia gaa nia, ma wela nia ki, ma nao saegano nia, sulia nia lea 'i buriku, na waa nai nia kai todaa doo 'oro diana ka talua lau doo baki nia too ki ai 'i nao. Ma nia kai too lau guu 'ana mauria firi. ³⁰ Ma toaa 'oro ne kera 'inito 'i tari'ina, kera

dai siofaa, ma toaa 'oro ne kera da siofaa 'i tari'ina, kera dai 'inito.”

20

Na tarifulaa sulia toa da lea daka rao ki

¹ Sa Disas ka bae lau 'urii fua toa kwairooi nia ki, “Na 'initoaa God nia ilingia tii waa baita nia lea 'i 'uubongi abu uri laefi lana wane ki uri rao lae lao ola nia. ² Nia alangai kai foli kera 'ana malefo ne bobola fai nia tii fa dani guu, sui ka odu kera daka lea naa uri rao lae 'ana ola nia.

³ “Dao sikwana si kada sato 'i 'uubongi, nia ka lea lau guu, ka suana tai waa ne kera da uu tatakwai ki gwada maa usie, ka nao dasi ilia guu tasi doo. ⁴ Ma nia ka bae 'urii fuada, ‘Molu lea mai molu rao 'ana ola nau, ma nau kwai foli kamolu 'ana malefo fua si raoa nai.’ ⁵ Kera daka lea naa.

“Dao tofungana sato, fai nia lao oluna kada sato, nia ka lea lau, ka ilia lau guu 'uri bae. ⁶ Ma dao 'ana limana kada sato saulafi, nia ka lea ka dao tona tai waa lau guu ne kera uu tatakwai ki gwada maa usie. Ma nia ka ledi kera ka 'urii, “Utaa ne molu ka uu tatakwai gwamololu 'i seki sulia fa sato laulau nee, ma nao molu si ilia guu tasi doo nee?”

⁷ “Kera olisi nia daka 'urii, ‘Tee nao ta waa si odu kameli guu uri rao lae.’

“Ma nia ka bae 'urii fuada, ‘Molu lea mai molu rao 'ana ola nau.’

⁸ “Dao kada sato 'e suu naa, waa nai 'ana ola nai ka bae 'urii fua waa ne nia alu ka lio sulia toa rao nai, ‘Ailia mai toa rao bae 'oko foli kera naa. 'O safali folia fasi toa bae nau ku ngali 'isi mai 'ani kera, lelea 'oko 'isia 'ana toa bae da safali rao 'i nao.’

⁹ “Na toa bae da rao 'isi 'i saulafi naa kera dao mai, nia ka foli kera sui guu 'ana malefo ne bobola fai nia rao lae 'ana tii maedani nai. ¹⁰ Ma kada toa bae nia safali ngali kera mai 'i nao kera dao, kera daka kwaifii 'ada sae sa nia kai foli kera ka taa 'idu lau. Sui ma kera sui guu daka ngali ka bobola sui guu 'ana malefo ne bobola fai tii maedani. ¹¹ Ma kada kera ngalia kera daka bae buri naa 'ana waa bae 'ana ola daka 'urii, ¹² “Na toa ne 'oe talaida mai 'isi nee, kera rao gwada sulia si kada sato kukuru, ma sui 'oko folida ka bobola lau guu fai kameli toa ne meli rao baita 'asia na mai sulia fa sato laulau nee, ma sato ka sato fifii 'asia naa 'ani kameli fai nia.’

¹³ “Ma nia ka luua ta tii waa 'ani kera ka 'urii, ‘Wala 'ae, nau kwasi ili ta'aa gu fuamu. 'Oe bae 'o ala faafia mai rao lae uri si malefo bobola fai nia tii maedani. ¹⁴ Ngalia kau fofolia 'oe, 'oko lea na 'amu. Nau 'ana ne ku dooria foli lana toa ne nau ku laefi kera 'i 'isi ka uria lau guu ne ku foli kamolu. ¹⁵ Ma nau ku too 'ana rigita fuana ili lana tee ne nau ku dooria kwai ilia 'aku 'ana si malefo nau 'i tala 'aku. 'Utaa ne 'oko 'ugali nau, sulia ne nau ku faadiana 'ana toa loko?’ ”

¹⁶ Ma sa Disas 'isia bae lana ka 'urii, “Doo ne adea guu, na toa da 'isi ki kera dai eta 'i nao, ma toa da eta 'i nao dai 'isi lau.”

*Oluna si kada sa Disas bae kekerofana mae lana
(Maak 10:32-34; Luk 18:31-34)*

¹⁷ Si kada sa Disas nia lea naa uria 'i Durusalem, nia ka talaia toa kwairooi nia ki ka bae fuada taifili kera ka 'urii, ¹⁸ “Molu fafurongo fasi ku faarongo kamolu. Kolu lea na kau uria 'i Durusalem nai. Nau, 'Alakwa Nia Wane, tii waa kai fale nau 'i

'abana waa baita ni foa ki fai nia waa toolan-gaidoo ki 'ana taki, uri kera daka kwai ala faafi uri saungi laku. ¹⁹ Ma kera dai fale nau 'i 'abana toa nao lau Diu ki, uri kera daka 'onionga 'ani nau ma daka kwae nau ma daka foto faafi nau ku mae 'ana 'airarafolo. Ma sui dao oluna fa dani, God kai tae nau lau gwana fasi maea.”

Tii 'initai lea mai ka ledi talana roo 'alakwa nia ki
(Maak 10:35-45)

²⁰ Burina doo nai ki, 'afe sa Sebedii fai nia roo 'alakwa nia ki, sa Demes fai nia sa Dion, kera daka dao mai uri bae lae fai nia sa Disas. 'Initai nai lea mai ka booruru 'i maa 'aena sa Disas ka ledi talana roo wela nia ki. ²¹ Ma sa Disas ka ledia 'initai nai ka 'urii, “Tee ne 'o dooria?”

Nia ka bae 'urii, “Nau ku dooria 'oko faolomainia roo 'alakwa nau neki, uri daru ka gooru kwaimani fai 'oe lao 'initoaa 'oe, ta waa 'i bali aolo 'amu, ma ta waa 'i bali mauli 'amu.”

²² 'Ana kada nai, sa Disas ka bae 'urii fuana roo waa nai ki, “Doo ne kamuru gania nai, kamuru nao si saitomana gu malutana. Kamuru tala 'ana gwamuru liu lae lao nonifia ne nau kwailiu 'i laona?”

Ma keeru ka bae 'urii, “Tuka, kaari miri tala'ana gwamiri.”

²³ Sa Disas ka bae lau 'urii fuadaru, “Nia mana, na nonifia nai kai dao toomuru. Sui ta, si doo nai uri ta waa 'amuru ka gooru 'ana 'i bali aolo 'ani nau, ma ta waa 'i bali mauli 'ani nau mala ne muru dooria nai, nao lau nau ne kwai faa. Maa nau 'ana ne kai faa fuana tii kera ne nia filida fuai.”

²⁴ Kada na akwala waa kwairooi baki kera ron-go si doo nai, kera daka rakesasu naa 'ana roo waisaasina nai ki. ²⁵ Nia ne, sa Disas ka 'aili kera tiifau mai siana, ka bae 'urii, “Kamolū saitomana na waa 'inito kera neki toaa nao lau Diu ki, kera da 'inito ma daka suumainia toaa kera ki fua ili lana doori lada. ²⁶ Sui ta, ni kamolu nao molu si ilia lau si doo nai 'i malutamolu. Lea ta waa 'amolu nia dooria ka kwaitalai fuamolu, nia na waa ni rao kamolu gwana. ²⁷ Ma lea ta waa 'amolu nia dooria kai 'inito, waa nai nia waa ni rao tatakwai nia toae sui gwana. ²⁸ Nia mala lau guu ni nau, na 'Alakwa Nia Wane, ne nao kusi lea lau mai uri daka rao fuaku. Nau ku lea lau 'aku mai uri ku rao fuana toae ki sui guu, ma ku falea mauri laku uri oli lae mai fai nia toaa 'oro ki sui.”

*Sa Disas guraa roo waa maada 'e rodo ki
(Maak 10:46-52; Luk 18:35-43)*

²⁹ Ma kada sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki da faasia maefera 'i Diorikoo, toaa 'oro 'asia naa daka lea 'i burida. ³⁰ Ma na roo waa maada rodo ki keeru gooru ninimana taale. Ma kada keeru rongo sa Disas lea mai sulia taala nai, keeru ka 'ai naa daru ka 'urii, “Aofia 'ae, 'oe waa 'ana kwalafaa sa Defet, 'o manatai kaari mai!”

³¹ Ma konia baita nai daka ngatafi keerua daka 'urii, “Muru taaro 'amuru wala!” Sui boroi ma kada kera bae 'uri nai, keeru kafi 'a'ai baita tasa fatai 'urii, “Aofia 'ae, 'oe waa 'ana kwalafaa sa Defet, 'o manatai kaaria mai.”

³² Ma kada sa Disas rongo keeru 'ai mai 'uri nai, nia ka uu ngado naa, ka 'aili keeru na mai, ka ledi keeru 'urii, “Tee ne kamuru dooria nau kwai ilia fuamuru?”

³³ Keeru luu nia daru 'urii fuana, “Kaaria dooria 'oko 'ifingia maa miri uri kaari ka lilio.”

³⁴ 'Uri nai, sa Disas ka manatai keerua ka dau tona maa daru. Ma si kada nai 'ua guu maa daru ka lilio naa daru ka lea naa fai sa Disas.

21

Wane 'oro ki tangoa sa Disas

(Maak 11:1-11; Luk 19:28-40; Dion 12:12-19)

¹ Si kada sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki kera da lea karangia na kau 'i Durusalem, kera dao fasi kau maefera 'i Betfeis, 'i gwauna uo 'i 'Olif. Dao kera too 'i seeri, sa Disas ka odua ta roo wane 'ana toa kwairooi nia ki uri daru ka lae kau 'i nao, ² nia ka bae 'urii fuadaru, “Muru lea fasi kau 'i nao uri maefera loko. Tara kamuru lea kau dao ai muru kai suana tii dongki kera kania ka uu gwana fai nia kalena siana. Lea muru ka lukea, muru ka talaida mai siaku. ³ Ma lea ta waa ledi kamuru, muru ka bae 'urii fuana, ‘Na Aofia ne dooria.’ 'Uri nai tara nia 'ali'ali ka faolomaida fuamuru.”

⁴ Si doo nai nia fuli uri ka faamamanea si baea bae brofet nia saea mai kada 'i nao ka 'urii,

⁵ “Molu saea fua toaa 'i Durusalem molu ka bae 'urii,

‘Suana fasi,

Na waa 'inito kamolu, 'e dao na siamololu.

Nia faatu'uu nia, ka lea gwana mai fafona dongki.

'E lea mai fafona dongki kafi baita.’ ” ✧

⁶ Ma roo waa kwairooi nai ki daru ka ili na suli bae lana sa Disas daru ka eta na 'i nao. ⁷ Keeru ka talaia na mai dongki nai fai nia kalena. Dao kera daka samatainia naa maku kera ki 'i sulina kaledoo nai, sui sa Disas ka raa ka gooru na 'i

fafona. ⁸ Na konia baita nai daka samatainia naa maku kera ki sulia taala nai, ma tai toaa daka sikilia mai sarana baibai daka samatainia naa sulia taale. ⁹ Na figua baita nai kera eta 'i nao 'ana sa Disas, ma toaa da 'isi kau 'i burina, kera ka suungi daka bae 'urii,

“Tango laa fuana wela nee 'ana kwalafaa sa Defet! Ma dianaa fuana sa wala nee ne nia lea mai fai nia rigitaa God! ☆

Tangoa God 'i langi!”

¹⁰ Ma kada sa Disas nia dao lao fera 'i Durusalem, na fera nai ka ngalungalua baita, ma toaa nai daka ledi 'urii, “Nee rowaa, ma sa tii nee?”

¹¹ Ma toaa nai lao konia nai daka 'urii, “Sa Disas na profet bae ne. Waa bae faasia maefera 'i Naasaret lao bali lolofaa 'i Galilii.”

Sa Disas ngatafia toaa da maladalafaa beukaua God

(Maak 11:15-19; Luk 19:45-48; Dion 2:13-22)

¹² Kada sa Disas lea mai ka dao lao beukaua God, nia ka taria toaa ne kera usi 'ada 'i seeri ki. Ma nia ka kefusia na gwegwele ni usi laa kera ki toaa da tatala ki 'ana malefo, ma ka kefusia gwegwele ni gooru laa kera ki toaa da faafoli 'ana bole ki. ¹³ Ma sa Disas ka bae 'urii fua toaa nai ki, “Na bae lana God lao kekeda laa Abu nia bae 'urii, ‘Na Beu nau, na beu foa.’ Sui ma molu ka talana ka alu naa beu kera toaa ni beli ki.”

¹⁴ Ana kada nai, toaa maarodo, ma toaa 'aemae ki kera lea lau gu mai siana sa Disas lao Beukaua nai, ma nia ka gurada tiifau. ¹⁵ Aia, na waa baita ni foa ki, fai na waa toolangaidoo ki 'ana taki, kera da suana doo diana nai ki sa Disas nia ilia ma daka rongoa wela tu'uu nai ki da suungi daka

☆ 21:9 Sam 118:26

saea, “Tango laa fua wela nee 'ana kwalafaa sa Defet!” 'I seeri, kera daka rakesasu 'asia naa. ¹⁶Ma na waa baita ni foa ki fai na waa toolangaidoo nai ki, kera daka bae 'urii fua sa Disas, “Oe nao 'osi rongo gu doo ne wela neki da ilia nee?”

Ma sa Disas ka luu kera ka 'urii, “Tuka, nau ku rongo gwaku na. Sui ma kamolu mone nao molu si teemainia guu doo bae kekeda laa Abu sae bae? Nia bae 'urii bae, “Oe 'o toolangainia tango lae fua wela tu'uu ki ma wela neki da susu 'ua gwada uri kera daka tango 'oe 'ada.’” ✧

¹⁷ 'Uri nai sui, sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki, kera daka lea naa faasia 'i Durusalem, daka lea uri Betanii daka tio na mai seeri 'afa rodo nai.

Sa Disas agia na 'ai fig
(Maak 11:12-14,20-24)

¹⁸ Dao 'i 'uubongi naa, kada sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki kera da oli na mai uria 'i Durusalem, sa Disas ka fiolo. ¹⁹ Ma nia ka suana kau tii 'ai fig nai uu 'i ninimana taale nia ka fali kau 'i 'aena. Sui ma ka suai nao gu ta fuaedoo ai, otona gwana 'abana. Ma nia ka bae 'urii fuana 'ai fig nai, “Ita tari'ina ka oli 'alaa 'osi fungu lau ata fuaedoo.” 'Ana si kada nai 'ua guu kera daka suana 'ai nai ka kuku naa.

²⁰ Kada toa kwairooi ki da suai doo nai, kera daka kwele 'asia naa, daka ledi 'urii, “Tee ne adea 'ai bae ka mae 'ali'ali gwana nee?”

²¹ Ma sa Disas luuda ka 'urii, “Nau ku saea fuamolu, lea kamolu faamamane ma ka nao molu si manata ruarua, kamolu tala'ana molu ka ilia gwamolu si doo ne talua lau doo ne ku ilia 'ana 'ai

fig ne. Lea molu saea fua fa uo ne, “Oe 'idu 'amu kau lao asi fubae,’ tara nia ka ilia gwana. ²² Lea molu faamamanea God, nia kai ilia doo ne kamolu gania siana.”

*Na rigitaa nia sa Disas
(Maak 11:27-33; Luk 20:1-8)*

²³ Aia, si kada sa Disas nia ruu kau lao lalo baita bae 'ana beukaua God fua toolangaidoo lae fua toae ki, na waa baita ni foa ki ma tai toa gwaungai kera Diu ki lau guu, kera daka lea mai siana. Kera dao tona daka ledi nia 'urii, “Nee wala, 'oe too 'ana rigitaa tee ne 'oko ilia doo neki nee? Ma tii ne faa rigitaa nee fuamu?”

²⁴ Sa Disas nia luu kera ka 'urii, “Iuka, nau ku ledi kamolu fasi uria tii si doo. Lea molu ka luua mai ka too fatai, nau tara kufi faarongo kamolu 'ana rigitaa ne nau ku too ai uri ili lana doo neki.

²⁵ Iuka, kamolu saea fasi fuaku, na rigitaa ne sa Dion nia too ai fua faasiuabu lae, nia lea mai fasi 'i fai? 'E lea mai fasi God ma nao 'e lea mai fasi wane gwana?”

Ma kera daka safali olisusuu 'i matangada kwailiu daka 'urii, “Tee ne kolu kai saea? Lea kolu luu nia ma kolu ka 'urii, ‘Nia lea mai fasi God,’ nia kai bae 'urii na, ‘Sui 'utaa ne nao molu si faamamanea sa Dion?’ ²⁶ Ma lea kolu ka bae 'urii, ‘Nia lea mai fasi wane gwana,’ toaa neki daka rakesasui kolu na.” Kera da mau, sulia na toae ki kera faamamanea sa Dion nia na brofet.

²⁷ 'Uri nai kera olisi nia daka 'urii gwada, “Kameli ulafusia sa tii ne falea rigita fua sa Dion ka faasiuabua toae ki.”

Ma sa Disas ka bae 'urii fuada, “Iuka, lea nia 'uri nai, nao nau kusi saea lau guu fuamololu sa tii ne falea rigitaa ne fuaku nai.”

Tarifulaa sulia na roo waisaasina ki

²⁸ Sa Disas ka bae lau gu 'urii fuada, “Molu manata fasi sulia tii si ununua 'e 'urii. Tii waa nia too 'ana roo wela wane ki. Ma nia lea ka bae 'urii fuana wela 'i nao, “Alakwa nau 'ae, lea 'oko rao fasi lao ola kolu bae 'i tari'ina.’

²⁹ “Na wela nai 'e luua maa nia ka bae 'urii, ‘Nau tara nao kwasi lea guu.’ Ma sui nia ka talana manata lana ka lea lau gwana 'i ole. ³⁰ Arai nai ka lea lau gu siana wela 'i buri, ka saea lau guu tii si baea bae fuana. Ma wela nai ka luu nia ka 'urii, ‘Diana 'asia naa, nau kwai lea.’ Ma sui, nia ka nao si lea guu.

³¹ “‘Uri nai ma sa tii 'adaru ne ilia si doo bae maa keeru 'e dooria?’

Ma kera da luu nia daka 'urii, “Na wela bae 'i nao.”

Ma sa Disas ka bae 'urii fuada, “Si doo mamana ku saea fuamololu 'e 'urii, na toa ni koni lana malefo 'ana takis, ma wela keni olodola ki, kera dai ruu lao 'initoaa God 'i nao 'ani kamolu. ³² Suli sa Dion waa faasiuabu bae nia dao ka faatainia 'o'oloa nia God siamololu uri molu ka ade sulia, ma sui ka nao molu si faamamane nia guu. Ma sui, na toaa ta'aa baki 'ana koni lana malefo 'ana takis ma na 'aini wela keni olodola baki, kera 'ana daka faamamane nia. Burina molu suana doo nai ka sui naa boroi, kamolu nao molu si faamamanea guu sa Dion, ma ka nao molu si bulasi manataa guu.”

*Na tarifulaa sulia toa rao ta'aa ki
(Maak 12:1-12; Luk 20:9-19)*

³³ Sa Disas ka bae lau 'urii fuada, “Molu fafuron-goala lau tii si tarifulaa 'e 'urii. Tii waa 'e fasia tii ola greib nai. Ma nia ka sakali kalia, ma ka 'elia tii kilu fua dali ngisi lana fuaedoe ki ai uri saungai lana waen, ka saungainia tii kaa beu ni folo lae siai. 'Uri nai sui, nia ka alua ola nia 'i 'abana toa kera rao 'i laona. 'Uri nai, nia ka lea na 'ana uria ta maefera tau. ³⁴ Ma kada na ola nai nia maua, nia ka odua waa rao nia ki daka lea mai siana toa ne kera lio sulia na ola nia, fasi uri kera ka faa mai ta bali 'ana doo ne kera falia ki sui naa.

³⁵ “Ma toa nai ki da lio sulia ola nai, kera daka daua waa rao baki, daka ka kwaea tai waa, ma ruana waa kera daka saungia ka mae naa, ma oluna waa kera ka 'uifauna. ³⁶ Sui nia ka falea lau tai waa rao 'oro ka talua lau 'i nao daka lea lau. Ma na toa ne kera lio sulia na ola nai, kera ka ili 'uri nai lau guu ada. ³⁷ Ma 'isi lana, nia ka falea naa tii fa wela 'autani nia fuada. Ma nia ka manata 'urii, ‘Kera kai sae'inito 'ana 'alakwa nau ne.’

³⁸ “Sui 'ana kada ne toa nai ki kera suana wela nia, kera ka bae kwaimani naa fuada tala'ada daka 'urii, ‘Nia naa ne wela nia waa ne 'inito 'ana ola nee. Kolu saungia ka mae 'ana, uri kolu ka ngalia 'akolu na doo nia neki tiifau.’ ³⁹ Ma daka dau nia naa, ma kera ka 'ui 'ani nia 'i maa fasi lao ola nai, ma kera daka saungia ka mae naa.

⁴⁰ “‘Uri nai kada ne waa ne 'inito 'ana ola nai nia dao mai, tee ne nia kai ilia 'ana toa ne kera lio sulia ola nai?’”

⁴¹ Ma kera luu nia daka 'urii, “Nia kai saumali kera, ma kai falea lau ola nai fuana waa 'e'ete ki naa uri daka faa 'okodoo 'i satana 'ana koni doo nai.”

⁴² Ma sa Disas ka bae 'urii fuada, “Nia mamana kamolu teemainia na kekeda laa Abu bae nia bae 'urii,

‘Na fau bae waa saungai luma ki kera ote kera ai, nia naa ne fau 'initoe ni faangado lana lume.

God ne ilia si doo nai, ma sua lana ka diana 'asia naa.’ ✧

⁴³ “Doo ne adea guu nau ku saea fuamolu, na 'initoaa nia God kera da kai lafua faasi kamolu ma da kai falea 'ada fuana toaa da ade sulia ki bae lana God. ⁴⁴ Ma waa ne nia 'asia fafona fau nai, nia kai maga. Ma waa ne fau nai kai 'asia faafia, nia kai meme tiifau.”

⁴⁵ Ma kada ne waa baita ni foa ki ma Faarisii ki, kera rongoa tarifulaa nai, kera da lio saitomana sa Disas nia bae gwana suli kera. ⁴⁶ Nia ne adea kera ka dooria kera daka dau nia. Sui ma daka mau, sulia ne toaa 'oro ne kera koni 'ana kada nai, kera faamamanea sa Disas nia na brofet.

22

Sa Disas faabolatainia fai nia tii waa 'inito

(Luk 14:15-24)

¹ Sa Disas 'e bae lau 'ana tarifulaa ki fua toa gwaungai ki ka bae 'urii, ² “Na 'initoaa God nia ilingia tii waa 'inito 'e saungainia fafangaa 'ana arai lana 'alakwa nia. ³ Nia odua toa ni rao nia ki daka lea uria toaa neki nia laefida mai fua fafangaa nai, uri daka lea na mai. Ma sui kera daka ote kera lea gu mai.

⁴ “Sui na waa 'inito nai ka odua lau tai waa ni rao ka bae 'urii fuada, ‘Kamolu lea molu ka faarongoa toaa ne nau ku laefida ki, na fafangaa

✧ **21:42** Sam 118:22-23

ne ku saungainia 'e kwaimaakwalii sui naa. Nau ku saungia sui naa buluka baita nau ki ma na buluka diana kafi baita nau ki, ma na doo ki tiifau daka kwaimaakwalii sui naa. Saea kera lea na mai 'ana fafangaa nau nee.'

⁵ “Sui boroi 'ana kera daka lea 'e'ete ki 'ada ma ka nao dasi ade guu sulia bae lana. Ta waa, nia lea rao 'ana lao ola nia, ma ta waa ka lea rao 'ana 'ana sitoa nia. ⁶ Ma tai wane daka daua waa ni rao nai ki, daka kwaeda ma daka saumaeli kera naa. ⁷ Waa 'inito nai ka rakesasu 'asia naa, ma ka odua kau toa 'oro ni ome'e nia ki kera lea daka saungia naa waa nai ki da saungia waa ni rao nia ki. Ma daka suungia naa maefera kera toa nai 'ana ere.

⁸ “Sui nia ka bae 'urii fua waa ni rao nia ki, ‘Na fafangaa nee 'e kwaimaakwalii sui naa, sui ma toaa bae ku laefida ki ne nao dasi tala'ana naa uri daka lea mai 'ana fafangaa nee. ⁹ Molu lea kau sulia taala baite ki, molu ka faarongoa tii gwana ne molu dao tona, kera daka lea mai 'ana fafangaa nee.’ ¹⁰ Na waa ni rao ki daka lea naa sulia taala baite ki. Ma daka konia na mai mamalana gwana wane ne kera dao toda ki, ne kera sui gwana toaa diane ma toaa ta'ae ki. Ma daka koni mai fua lao luma nai 'ana faalua nai lelea ka fungu 'alamaa guu.

¹¹ “Na waa 'inito nai nia lea mai ka dao naa ma ka iroa naa toaa nai kera dao ki mai. Si kada nia ade 'uri nai, nia ka suana tii waa nai nao si ofi gu mai 'ana maku nai fua faalua nai. ¹² Na waa 'inito nai ka bae na 'urii fuana, ‘Nee wala, ma sa tii ne faolomai 'oe 'oko ruu mai seki ne 'oe nao 'osi ofi gu mai 'ana maku fua faalua nee 'urii?’ Sa wala nai ka ulafusia naa si doo kai saea.

13 “Na waa 'inito nai ka bae na 'urii fua waa ni rao nia ki, 'Lae molu karoa 'abana fai 'aena ki, lea sui ngalia kau molu ka 'ui 'ani nia lao rorodoa laa fubae 'i maa. Tara nia kai too 'i seeri lao angie ma na didilifoe.’ ” 14 Sa Disas ka bae na 'urii, “God nia 'ailia mai toaa 'oro, ma sui ta bara waa gwana 'ani kera ne nia filida ki.”

*Sa Disas luua ledi laa sulia foli lana takis
(Maak 12:13-17; Luk 20:20-26)*

15 Na Faarisii ki kera daka alu tii manataa naa uria kefusi lana sa Disas 'ana tasi doo ne nia saea. 16 Ma daka falea toa kwairooi kera ki fai nia tai waa ne kera dooria kwalafaa sa Herod ka 'inito kera ka lea naa siana sa Disas. Kera daka bae 'urii, “Waa toolangaidoo 'ae, kameli saitomana doo 'oe saea ki, doo mamane ki sui naa. 'Oe toolangaidoo lau guu sulia mamanaa ma kwaidooria God 'ua guu fua wane. Ma 'oe 'osi 'ado guu fai ta waa 'ana ta tee ne kera manata sulia. Ma nao 'oe 'osi manata kwaifa'ogai guu 'ana manata lana wane. 17 Iuka, 'oe saea fasi mai fuameli! 'Uri nai na taki kia, nia luia na fale lana malefo 'ana takisi fuana waa gwaungai 'i Rom? 'Uri nai nia bobola fai nia kameli kai falea takis bae ma nao, 'e nao?”

18 Ma sa Disas ka saitomana naa na kwai'olofia ta'aa kera, ma ka bae 'urii, “Kamolou toa kwaisukei neki, tee ne adea molu ka sasi uria kefusi laku? 19 Molu faatainia fasi na malefo ne kamolu kai folia 'ana takis na.” Ma kera ka ngalia mai tii fa seleni nai daka faatainia fuana. 20 Ma nia ka ledi kera ka 'urii, “Na nunu sa tii ne, fai nia satana sa tii ne?”

21 Kera luu nia daka bae 'urii, “Na nununa fai nia na satana waa 'inito 'i Rom na.”

Ma sa Disas ka bae 'urii, “Si doo nia ki waa 'inito 'i Rom molu ka faa 'amolua fuana, ma si doo nia God ki molu ka faa 'amolua fua God.”

²² Ma kada kera rongo naa si olisi baea laa nai ka diana 'uri nai, kera ka kwele 'asia naa, ma daka lea na 'ada faasi nia.

*Na ledi laa sulia tataea fasi maea
(Maak 12:18-27; Luk 20:27-40)*

²³ Afa dani nai lau guu, na waa Sadiusii ki kera da lea mai siana sa Disas. (Na Sadiusii ki kera saea waa mae naa nao kera kasi tatae lau faasia na maea.) ²⁴ Ma kera ka ledia sa Disas, daka bae 'urii, “Wala waa toolangaidoo, sa Mosis nia kedaa na taki fuaka ka bae 'urii, ‘Lea ta waa nia mae, ma na 'afe nia ka mauri 'ua, ma sui nao nia si too 'ana ta wela, na toolana ka adea lau gwa 'oru nai, uri keeru ka too 'ana ta wela uri ka ladofulina sa wala nai 'e mae.’” ²⁵ Tii bara waisaasina 'i seki 'ani kolu toaa Diu, kera too 'ana fiu waisaasina ki. Ma na ulunao 'e adea tii saari. Aia, ma 'ana kada keeru dasi too 'ua 'ana ta wela, waa nai ka mae naa 'ana. ²⁶ Na ruana waa ka adea lau na wela keni nai. Aia, ma nao keeru si too 'ua guu 'ana ta wela, arai nai ka mae lau gwana. Oluna waa ka adea lau, ma ka mae lau guu. Nia ade 'uri nai lelea fiu waisaasina nai ki, kera mae ka sui guu. ²⁷ Burina bara waisaasina nai kera mae tiifau, wela keni nai boroi ka mae lau guu. ²⁸ Aia, ma wela keni nai nia 'afe mai 'ana fiu waisaasina nai ki sui guu. Lea 'uri nai, kada toae ki da tatae faasia maea, sa tii 'ana fiu waisaasina nai ne arai mamana nia 'initai nai?”

²⁹ Sa Disas ka olisi kera ka 'urii, “Kamolou garo nai, sulia kamolou nao si saitomana kekedaa laa Abu ki fai nia rigitaa God. ³⁰ Sulia, kada ne toaa mae ki

kera kai tatae lau uri mauria, kera mala naa 'ada na 'ensel ki 'i salo ne nao dasi ade keni ma dasi arai naa.

³¹ “Iuka, nau ku toolangaidoo siamololu sulia na tataea faasia maea. Nau ku saitomana kamolu teemai sulia doo bae God saea 'uana mai ka 'urii, ³² ‘Nau na God sa 'Abraham, ma God sa 'Aesak, ma God sa Diakab.’ Na toolangai lana 'urii, waa nai ki ne kera mae naa, God nia saea nia God kera 'ua, sulia kera mauri lau daka too kwaimani fai nia.”

³³ Ma 'ana kada ne toaa 'oro nai kera koni kalia sa Disas, kera rongoa si doo nai, kera daka kwele 'asia naa 'ana toolangaidoo laa nia.

Si baea fifii baita ka tasa

(Maak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ 'Ana kada ne Faarisii ki kera rongoa sa Disas nia faataarua Sadiusii ki 'ana olisi lada, kera daka koni na mai siana. ³⁵ Ma tii waa ada ne nia waa toolangaidoo 'ana taki ki, nia ka ili uria kefusi lana sa Disas ka ledi 'urii 'ani nia, ³⁶ “Wala waa toolangaidoo 'ae, si baea fifii tee gu ne baita ka talua si baea fifii ki sui guu.”

³⁷ Ma sa Disas 'e luua ka 'urii, “ ‘O liosau 'ana Aofia na God 'oe, 'ana manata lamu tiifau, ma na mangomu tiifau, ma na liomu tiifau.’ ³⁸ Si baea fifii 'i nao gu nai, ne nia baita tasa ka talua si baea fifii ki sui. ³⁹ Ma ruana si baea fifii ne talua si baea fifii ki sui ne 'urii, “O liosau 'ana ta wane kau ka mala lau guu ne 'oe liosau 'ani 'oe 'i tala'amu.’ ⁴⁰ Si baea ki sui naa lao taki sa Mosis, ma lao toolangaidoo laa faasia brofet ki, roo si baea fifii kera uu sui naa 'i fafona nai.”

Sa Disas nia waa fulina sa Defet ma nia Aofia sa Defet

(Maak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ 'Ana kada tai Faarisii kera koni kalia sa Disas, nia ledi kera ka 'urii, ⁴² “Na Kraes, waa ne God nia filia fua faamauri lana toae ki, kamolu saea sa nia futa 'ana sa tii nee?”

Kera daka olisi 'urii 'ani nia, “Na Kraes totoo kai futa 'i fulina sa Defet.”

⁴³ Sui sa Disas ka ledi kera lau, “Lea nia futa gwana 'i fulina sa Defet, sui 'utaa ne Anoedoo Abu 'e faabaea sa Defet ma nia ka bae 'urii,

⁴⁴ ‘God nia bae 'urii fua Aofia nau:

'Oe too 'amu bali aolo aku 'ana gwaungai lae fai nau, lelea ka dao kada nau kwai alua mali-mae 'oe ki farana 'initoaa 'oe.’ ✧

⁴⁵ “Sa Defet 'ana tala'ana ne saea na Kraes na 'Aofia' nia. Doo ne adea, na Kraes nao lau taifilia ta waa gwana 'i fulina sa Defet. Nia na Aofia sa Defet lau guu.”

⁴⁶ Ma nao ta waa ada si bobola naa fai olisi lana 'ana tasi baea. Safali 'afa dani nai, kera daka mau na 'ada 'ana sa Disas ka nao dasi tala'ana naa ledi lana lau.

23

Si baea sulia Faarisii ki ma waa ni toolangaidoo ki 'ana taki

(Maak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

¹ Sa Disas nia bae 'urii fua konia nai fai toa kwairooi nia ki, ² “Na waa toolangaidoo ki 'ana taki ma na Faarisii ki, kera da too 'ana rigitaa mala 'ana bae sa Mosis nia too ai fua toolangaidoo lae sulia taki. ³ Nia 'uri nai, molu roo suli kera ma

✧ 22:44 Sam 110:1

molu ka ili sulia doo neki sui guu da saea fuamolu. Ma sui boroi 'ana, kamolu nao molu si lea sulia abulo lada ki. Suli kera nao dasi ili gu sulia doo neki kera da saea ki. ⁴ Kera da konia mai baea fifii 'oro lau ne 'afitai tasa lau uri ili lae sulia fua toae ki ma ka mala naa ta 'okodoo ne kulu 'asia naa. Ma sui kera ka nao dasi noni maabe guu uri 'adomi lana toae ki 'ana ili lae sulia baea fifii nai ki.

⁵ “Si doo ki sui guu, kera da ilia gwada uri toae ki daka suada fai nia ma daka saea kera waa diane ki. Kera da saungainia kufidoo reba ki uri foodara lae ki ai, ma daka taia maku tatagwarana tikwa ki. ⁶ Kera da doori gooru sui guu 'ana kula fua waa 'initoe ki 'ana kada fafangaa ki, ma 'ana kula fua waa baite lao beu ni ofu lae ki. ⁷ Kera da dooria 'asia naa uri waa ki daka saea si baea ni faa'inito lada ki ai 'i maana usie ki. Kera daka dooria toae ki daka bae 'urii fuada, ‘Nee wala waa ni toolangaidoo nau!’

⁸ “Kamolu gu ne, nao molu si faolomainia fua waa ki uri daka bae 'urii fuamolu, ‘Waa ni toolangaidoo nau 'ae, nau ku ade sulia bae lamu,’ suli nau tii waa ni toolangaidoo kamolu nai naa ne. Kamolu sui guu nee, kamolu na bara waisaasina 'ana konia nee kera faamamane ki. ⁹ Ma nao molu si faa'initoaa ta waa ni toolangaidoo lae lao fera ne 'i saegano 'ana bae lae 'urii, ‘Maa kameli.’ Nia 'uri nai, suli kamolu molu ka faa'initoaa guu tii Maa kamolu ne nii 'i salo. ¹⁰ Ma nao si diana fua ta waa gwana ka bae 'urii fuamolu, ‘Waa baita nau,’ suli tii waa baita gu ne molu too ai, ma nia naa ne nau na Kraes, na waa ne God fili nau uri faamauri lana toae ki sui. ¹¹ Na waa ne baita fuamolu, nia na waa ni rao kamolu sui. ¹² Waa ne faa'inito nia 'i

tala'ana, God kai faasiofa nia. Ma tii gwana ne nia faasiofa nia 'i tala'ana, God kai faa'inito nia.”

Sa Disas suusida fasi ta'aa lae kera toa gwaungai Diu ki

(Maak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³⁻¹⁴ Sa Disas ka bae 'urii, “Kai ta'aa ka tasa fuamolu waa toolangaidoo ki 'ana taki ma kamolu Faarisii ki lau guu, ni kamolu toa suke nee. Suli kamolu, molu fonoki suusia 'initoaa God fasi toae ki. Kamolu nao molu si ruu gu lao 'initoaa God, ma sui molu ka kwaisuusi lau guu fua toaa ne kera da sasi uri ruu lae 'ada 'i laona.*

¹⁵ “Kai ta'aa ka tasa fuamolu waa toolangaidoo ki 'ana taki ma kamolu Faarisii ki lau guu, ni kamolu toa suke nee. Suli kamolu, molu angasi 'asia naa 'ana liufi lana faano'e sui gwana lao asi ma lao tolo, uri talai lana mai ta tii fa waa boro'i 'ana uri sae nia ka ade suli taki sa Mosis. Ma sui, si kada waa nai ade gu suli si doo nai molu saea, kamolu molu kafi ade akau fatai 'ani nia uri lea kwaimani lae fai kamolu uri lao kwakwaea baita tasa lao ere. Ma na kwakwaea tara nia kai talu kamolu tiifau.

¹⁶ “Kai ta'aa ka tasa fuamolu, kamolu toaa maardo ne molu talaia toae. Suli kamolu molu toolangaidoo fua toae molu 'urii, ‘Waa ne alangai ka

* **23:13-14** Fees 14 nao kasi too lao 'oro lana kekeda laa 'ua sa Matiu, “Nia ta'aa fuamolu na toolangaidoo 'ana taki ki ma kamolu na Faarisii ki ne molu ilia na doo ki fasi uri wane ki kera ka sae kamolu na wane diana ki. Boro'i ma God ka kwae kamolu, sulia molu fa ta'aa 'ana gwa 'oru ki ma molu kai laua na luma kera ki fuamolu. Sui boro'i 'ana kamolu ka 'uri nai, kamolu ka ilia foa lae tikwa ki, fasi uri na wane ki kera ka saea kamolu na wane God ki. Sulia molu ilia 'uri nai, na kwakwaea kamolu ki ka baita ka tasa.”

tofe 'ana Beukaua loo lea nia ka 'oia boroi 'ana alangaia nia ka nao gu ta doo ai. Waa ne tofe lau 'ana 'ana gool loo lao Beukaua loo ne abu 'asia naa uri nia ka 'oia lau alangaia nai.' ¹⁷ Kamolu toa maaboko nee, molu oewanea 'asia naa. Doo ai tee 'ana roo doo nai ki ne nia 'initoa ka tasa 'ani keerua sui, na gool loo ma nao na Beukaua loo? Na Beukaua loo lau 'ana lo 'e adea na gool nai ka abu, suli na gool nai 'e nii lao beukaua abu. ¹⁸ Kamolu molu ka saea lau guu, 'Waa ne alangai ka tofe 'ana fuliera abu loo lea nia ka 'oia boroi 'ana alangaia nia, ka nao gu ta doo ai. Waa ne tofe lau 'ana 'ana doo ne dai afuafu ai lao fuliera abu loo ne abu 'asia naa uri nia ka 'oia lau alangaia nia.' ¹⁹ Kamolu toa nee na maa molu 'e boboko. Doo ai tee 'ana roo doo nai ki ne nia 'initoa ka tasa 'ani keerua sui, na fuliera abu loo ma nao na doo nai dai afuafu ai laona? Na fuliera abu loo lau 'ana lo 'e adea na doo nai da afuafu ai laona ka abu, suli 'e nii lao fuliera abu. ²⁰ Doo ne adea guu, waa ne tofe 'ana fuliera abu loo, nia tofe ai fai doo loki sui guu 'i laona. ²¹ Ma waa ne tofe 'ana Beukaua loo, nia tofe lau guu 'ana God waa loo 'e nii lao beu loo. ²² Ma waa ne tofe 'ana fera 'i salo, nia tofe naa 'ana fulifulia God ma 'ana God waa ne nii 'i salo.

²³ “Tara kai ta'aa ka tasa fuamolu waa toolan-gaidoo ki 'ana taki ma kamolu Faarisii ki, kamolu toa suke nee. Kamolu molu fale diana 'asia naa 'ana tangafulu kamolu fua God 'ana doo tu'uu moko diana neki molu fasia ki uri alu lae fai fange ka moko diana.† Ma sui, molu ka lio ekwa gwamolu 'ana baea talingai neki lao taki, ne na ade 'o'olo lae, ma na kwai'ofei lae, ma na mamana

† 23:23 Mint, Dili, ma Kumin.

lae fua God. Molu ili fasi suli si baea talingai neki lao taki, ma ka nao molu si lio ekwa lau guu 'ana si baea tu'uu neki 'i laona. ²⁴ Kamolu toa ni kwaitalai ne maa molu 'e boboko. Kamolu molu mala gwamolua waa 'e kua fa lango tu'uu fasi lao maekao nia ma sui ka 'akaluaa 'ana kamel doo baita nee. Suli kamolu molu 'ini 'amolua fai ade lae suli si baea tu'uu ki lao taki, molu ka lio ekwa gwamolua 'ana baea talingai neki lao taki.

²⁵ “Kai ta'aa ka tasa fuamolua toa ni toolangaidoo ki 'ana taki ma Faarisii ki, kamolu toa suke nee. Suli kamolu ade mala wane nia taufia gwana 'i sulina taedoo ni fanga lae ma 'i laona ka buu gwana 'ana bili ta'ae ki. Kamolu molu ngalia mamalana gwana si doo kera wane ki. Ma na birangaa nai ka 'inito na faafi kamolu. ²⁶ Kamolu na Faarisii maarodo neki, molu tagisia fasi 'amolua si doo 'i lao liomolu ki ka falu 'i nao sui fatai si doo 'i sara ki. 'I seeri na toae ki daka suana abulo lamolu 'i sara ne nia falu lau guu mala 'ana taedoo ni fanga ne falu sui guu 'i laona fai sulina.

²⁷ “Kai ta'aa ka tasa fuamolua waa ni toolangaidoo ki 'ana taki ma kamolu na Faarisii ki lau guu, ni kamolu toa suke nee. Suli kamolu molu 'uria kilu gwau da rabu kwakwaoa ada ki ma sua lada kau 'i sara ka diana 'asia naa. Ma sui ta 'i laoda mai ne, 'e fungu 'ana 'okina waa mae ma doo faamamagu ki sui naa. ²⁸ Talafana gu ni kamolu nai, suli kamolu molu ilia doo ki uri toae ki daka suamolua kau fai nia 'i sara ma daka saea kamolu waa 'o'olo ki. Ma sui ta, lao liomolu ki da fungu 'ana sukee ma na garo lae sui naa.

²⁹⁻³⁰ “Kai ta'aa ka tasa fuamolua toa ni toolangaidoo ki 'ana taki, ma kamolu na Faarisii ki lau

guu, ni kamolu toa suke nee. Suli kamolu molu saungainia ma molu ka laungia likwafau ki fua brofet baki fai nia toaa 'o'olo baki 'ana kada 'i nao. Ma kamolu molu ka bae lau gu 'urii, 'Kameli lea sa meli ka too boroi mai si kada bae kokoo kameli ki da too ai, 'afitai gu meli ka 'ado fai kera 'ana saungi lana brofet ki.' ³¹ Na bae lamolu nai molu saea kera na kokoo kamolu ki, nia faatai folaa ai ni kamolu toaa 'ana kwalafaa kera toaa nai da saumaelia brofet 'i nao ki. ³² Nia 'uri nai, alu molu 'isia na 'amolua raa bae kokoo kamolu ki da safalia mai 'ana kada 'i nao! ³³ Kamolu loi neki ma na kwalafaa nee baekwa 'a'ale ki! Tara molu ka tala 'utaa faasia kwakwaea 'ana ere ne naofi kamolu naa nee? Nia 'afitai naa! ³⁴ Doo ne adea nau ku falea kau brofet ki ma wane liotoo ki ma toa fua toolangaidoo lae ki 'ana taki siamolunai. Tai waa 'ani kera, tara kamolu molu kai saumaeli kera ma molu kai foto faafi kera ki 'ana 'airarafolo. Ta bali 'ada, tara kamolu molu kai kwae kera lao beu ni ofu laa kamolu ki ma molu ka nani burida 'ana maefere ki sui gwana. ³⁵ Nia 'uri nai, tara na mae lana toaa 'o'olo saungi lada nai sui guu lao molaagali kai tio faafi kamolu. Nia safali 'ua gu mai 'ana mae lana sa 'Ebol, lelea mai ka dao 'ana mae lana sa Sakaraea 'alakwa sa Barakaea, bae kamolu saungia ka mae 'i matangana Beukaua loo fai na fuliera abu loo ni afuafu lae.† ³⁶ Nau ku faarongo mamana 'ani kamolu, God nia kai duua mae lana toaa nai sui guu fuamolunai ne abulo lamolu 'uri nai nee.”

† **23:35** Sa 'Ebol na wane 'o'olo eta na 'i nao ne kera saungia lao Alangaia Kwali 'Ua. Ma sa Sakaraea na wane 'o'olo 'isi ne kera saungia lau guu lao na Alangaia Kwali 'Ua.

*Sa Disas nia liodila uria fera 'i Durusalem
(Luk 13:34-35)*

³⁷ Sa Disas 'e lio kau uri fera baita nai 'i Durusalem, nia ka bae 'urii, “Oo toaa nee 'i Durusalem 'ae! Kamolu molu 'uifauna brofet baki God nia fale kera mai siamololu ma daka mae naa. 'Ana kada 'oro, nau ku dooria 'asia naa uri ku koni kamolu mai siaku uri ku kokofi kamolu mala 'ana ta karai keni ne kokofia kalena ki fara kukubana. Ma sui ka nao molu si dooria guu. ³⁸ Ma 'i tari'ina, God nia lea na faasia Beukaua kamolu nee. ³⁹ Nau ku faarongo 'isi 'ani kamolu, tara nao molu si suaku lau lelea ka dao 'ana si kada ne molu kai suungi ma molu ka bae 'urii suli nau, “E diana tasa fua sa wala nee God fale nia mai nee!” ”

24

*Sa Disas nia saea na malimae kai saketoa
Beukaua God
(Maak 13:1-27; Luk 21:5-28)*

¹ Si kada sa Disas bae 'uri nai lelea ka sui naa, nia ka lea na kau fasi beukaua bae, na toa kwairooi nia ki kera tae mai daka bae 'urii fuana, “O suana fasi 'amua na saungia neki 'ana beukaua nee wala! Sua lada diana 'asia naa!”

² Sa Disas ka bae 'urii fuada, “Tuka. Kamolu suana saungaia neki sui gu nee? Bobongi Beukaua nee kai atoli tiifau lelea nao tasi aba fau boroi si tio guu fafo ruana si doo.”

³ Si kada sa Disas 'e gooru 'ana gwauna fa uo 'i 'Olif, na toa kwairooi nia ki da lea mai daka too kwaimani 'ada fai nia taifili kera. Ma kera daka ledia sa Disas daka 'urii, “I anita ne doo nai ki 'oe saea fuameli nai ka fuli? Ma tee ki gu ne dai fuli

uri ka faatainia si kada 'oe oli mai, fai nia si kada na fera ne 'i saegano kai sui naa?"

⁴ Sa Disas 'e luu kera ka 'urii, "Molu ka fiia, ade lea ta waa ka suke kamolu. ⁵ Suli waa 'oro dai dao mai 'ana sataku uri suke lamolu lae ma kera dai bae 'urii, 'Nau na Kraes bae gu ne!' Ma si kada kera da ili 'uri nai, na toaa 'oro ne kera da kai faamamanea suke laa kera nai. ⁶ Ma ta doo lau guu, kamolu molu kai rongoa tabusu lana firue ki karangi kamolu, ma na ununua suli firue ki 'ana bali fera tau ki dai liu. Nia ka 'uri nai boroi 'ana, kamolu nao molu si mau lau 'ana doo nai ki. Doo da kai fuli ki naa nai, 'afitai ka nao lau. Ma sui boroi 'ana, na 'isi lana fera ne 'i saegano nia nao 'ua nai. ⁷ Tootoo na fere ki kera da kai alasi kera kwailiu. Ma na uni fioloe ki da kai liu, ma na anuanu ki da kai 'igia 'ana bali fera 'e'ete ki sui. ⁸ Na doo nai ki na safali lana 'ua gwana 'afitaia ki nai, mala 'ana fiiwela lae si kada safali lana 'ua gwana kau ma baita lana ka nii 'ua mai.

⁹ "Tasi doo ne kai fuli lau guu mai ne toaa 'ana maefera 'e'ete ki sui gwana lao fera ne 'i saegano dai susubutai kamolu, faafia ne kamolu toaa nau. Ma kera dai dau kamolu, ma dai fale kamolu 'i 'abana malimae kamolu ki uri kwae lamolu ma saumaeli lamolu naa. ¹⁰ Ma toaa 'oro ne kera manata mamana 'ani nau, kera dai kakasa 'ana manata mamana laa kera. Ma toae ki kera dai malimae 'ani kera kwailiu. Ma kera dai falea toaa God ki 'i 'abana malimae ki. ¹¹ Ma 'ana si kada nai, na brofet 'oro ni suke lae dai dao mai, ma kera da kai sukea toaa 'oro ma daka talai 'e'ete na 'ani kera 'ana lea lae sulia toolangaidoo laa garo ki. ¹² Ma kera dai ilia doo garo 'oro tasa. Ma nunufana doo nai ki, na liosaua kera toaa 'oro nia kai gwagwari

lau gwana. ¹³ Ma sui boroi 'ana ka 'uri nai, lea sa tii ne nia ngado 'ana tooa nia fua God lelea ka dao 'isi lana doo nai ki, God kai faamauri nia. ¹⁴ Ma si faarongoa diana nee suli 'initoaa God, kera dai faarongo talo ai lao fera ne 'i saegano sui gwana fua toae ki sui. Burina fatai si doo nai 'e fuli, nia kafi dao 'ana 'isi lana fera ne 'i saegano.

¹⁵ “Ma ni kamolu molu kai suana doo sua bae tara kera da kai faa uua lao lalo abu loo. Ma na doo nai ka faasuaa beu abu nia God, ma God ka lukasia naa beu nia. Doo nai brofet Daniel nia bae mai sulia 'ana kada 'i nao.” (Si baea fua tii ne nia teemai, nia 'urii: 'Oko saitoma diana 'ana malutana doo nai.) ¹⁶ “Lelea molu suai naa doo nai 'e fuli, tii ne 'oe too lao bali lolofaa 'i Diudia 'oko tafi 'ali'ali naa uri agwa lae suli uo loki. ¹⁷ Ma tii ne nii kau 'i maa 'ana luma nia, nia 'ali'ali ka tafi naa. Ma nao nia oli si ruu lau kau 'i luma, uri dora lae lau 'ana sasi lae fai ngali lana tasi doo ne nii mai luma. ¹⁸ Ma tii ne nia nii 'ua mai lao ola nia, nao nia si oli lau mai luma uri maku nia ki ade ka faadora nia. ¹⁹ Doo ki dai ta'aa ka tasa 'ana si kada nai fua keni faasusu ki ma ai da kulua ki, suli kera dao toi kai 'afitai tasa uri tafi 'ali'ali lae. ²⁰ Molu foa uri ka nao molu si tafi lau 'ana si kada uni gwagwarie ma nao 'afa sato Sabat. ²¹ Suli na ta'aa laa nai kai talua ta'aa laa ki sui ne toaa lao fera ne 'i saegano da saitomana ki mai, 'ita kada God saungainia doo ki sui ma ka lea mai ka dao 'i tari'ina. Ma ka nao tasi ta'aa laa lau 'i buri ne kai 'uria lau si doo nai. ²² Ma lea God nao si faa kurusia si kada nai 'ana ta'aa laa nai, nia kai 'afitai tasa uri ta waa kai mauri ai. Ma sui uri ka diana fua toaa ne God fili kera ki sui naa, nia kai faa kurusia gwana si kada nai.

²³ “Tasi doo lau guu 'ana si kada nai ki nii 'ua

mai, lea ta waa bae 'urii fuamolu, 'Lea molu suana 'amolua na Kraes bae gu ne nii agwa gwana 'iluma nee,' ma nao ka bae 'urii, 'Nia 'e nii gwana lao fera kwasi loko,' kamolu nao molu si faamamanea.

²⁴ Suli na Kraes susuke ma na brofet susuke ki kera da kai dao mai ma da kai ilia fafaataia talingai ki ma doo kwaibalatana ki. Ma kera dai bae 'urii, 'Nau na Kraes bae naa ne,' ma nao daka bae 'urii, 'Nau ta brofet lau gu ne.' 'Uri nai guu kera daka sasi naa uri talai garo lae 'ana toaa ne God fili kera ki sui naa, ma sui boroi ka 'afitai naa fuada.

²⁵ Kamolu rongo nai, doo nai ki nao dasi fuli 'ua mai ma sui boroi 'ana nau ku faarongo kamolu na kau 'ana taue, uri molu ka saitoma diana ai.

²⁶⁻²⁷ “Si kada ni nau na 'Alakwa Nia Wane, kwai dao mai, toae ki sui guu kera dai suaku. Nia kai mala si kada kamolu suana kwakwange binabina 'i lofona salo loo ma ka folaa tiifau 'ita bali tae lana sato lea ka dao bali suu lana sato. Aia, lea tai waa kera da bae 'urii fuamolu, 'Na Kraes bae 'e nii gwana lao fera kwasi loko,' too 'amolu fasi lea lae 'i seeri. Ma lea tai waa daka bae 'urii fuamolu, 'Na Kraes bae ne agwa gwana 'i seki nee,' nao molu si faamamanea tasi baea 'uri nai ki.

²⁸ “Na oli laku mai 'afitai ka agwa fasi ta waa. Nia kai mala bae lea si kula na doo mae 'e nii ai, na 'asungaa ki daka koni faafia 'i seeri, 'afitai ka agwa.

*Sa Disas bae sulia oli lana mai
(Maak 13:24-31; Luk 21:25-33)*

²⁹ “I burina fatai kada ne nonifia nai ki da sui, 'God kai suusia sato fai nia madame, uri nao keeru si tala folaa lau.

Ma God kai ilia bubulu ki kera kai 'asida faasia mamangaa.

Ma God kai ilia na doo loki langi 'i mamangaa, kera kai lea garo fasi fulida.'

³⁰ “Ana si kada nai guu, si mamalafooa nau Wela nia Wane, ka sakatafa faatai naa 'i lofona salo. Ma 'ana si kada nai lau guu, na toae ki tiifau lao fera ne 'i saegano kera dai angi, sulia da suaku nau ku dao mai fafona dasa loo 'i mamangaa, maku dao mai lao rigita lae fai nia kwanga laa baita. ³¹ Ma na 'ensel ki kera kai ufia bungu kai angi baita uri koni lana toaa nau ki ne ku filida sui naa. 'Ana kada nai, nau kwai odua mai 'ensel nau ki, uri kera kai konia mai toaa nau ki tiifau faasia na fera neki tiifau lao fera ne 'i saegano.”

³² 'I seeri guu, sa Disas ka bae na sulia tii tarifulaa ka 'urii, “Molu manata fasi sulia na 'ai fig ki, kada lea molu suana sarana nia fufuraa, tama si kada nia uni sato 'e karangi dao naa nai.

³³ Talafana lau guu, kada kamolu suana nonifia nai ki dao na mai, tama kamolu saitomana oli laku mai nia karangi naa nai. ³⁴ Ku faarongo 'isi 'ani kamolu, na unita wane nee 'i tari'ina kera dai mauri 'ua gwada doo nai ki ka fuli. ³⁵ Na doo loki tiifau lao salo loo fai nia lao fera ne 'i saegano kera dai sui gwada. Sui ma bae laku nia 'afitai ka sui.

*Fa sato fai nia si kada sato sa Disas kai dao ai
(Maak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)*

³⁶ “Nao ta waa si saitomana fa sato ma nao si kada sato nau kwai dao ai. Na 'ensel ki ka nao dasi saitomana, ma ni nau, na 'Alakwa Nia Wane boroi, nao kwasi saitomana lau guu si kada nai. God na Maa taifili nia gu ne nia saitomana. ³⁷ Si

kada nau kwai oli mai nia kai mala lau guu si doo bae fuli lao fa sato bae sa Noa. ³⁸ Si kada bae sui guu igwa baita bae ka dao naa, na toae ki kera fanga ni elea ma daka kuu gwaulilinge 'ada. Kera daka falekeni ma daka folikeni ki 'ada lelea ka dao guu 'afa sato bae sa Noa nia raa lao baru baita nia bae. ³⁹ Ma kera daka ulafusia gwada saea sa tasi doo kai fuli, ma daka ade 'uri nai lelea ka dao guu 'ana kada ne igwa baita bae dao ka lau kera naa. Talafana lau guu si doo kai fuli kada nau kwai oli mai nai. ⁴⁰ 'Ana kada nai, lelea ta roo waa daru ka rao kwaimani boroi 'i lao tii ola, ta waa nau kwai ngalia, ta ruana waa kwai faasia ka too gwana. ⁴¹ Ma lelea ta roo wela keni daru ka rao fanga kwaimani boroi 'ana tii si kula, ta wela keni nau kwai ngalia, ta ruana ai nau kwai faasia ka too gwana. ⁴² Too molu ka kwaimaakwalii ma molu ka lilio diana, sulia kamolu ulafusia fa sato tee ne nau, na 'Alakwa nia wane, nau kwai dao ai. ⁴³ Molu ka manata toi si doo 'urii, lelea na wane 'ana lume 'e saitomana gwana si kada ne waa bebeli kai dao uri beli lae, nia kai lilio diana ma 'afitai ka ekwatainia waa nai ka belia 'okodoo nia 'i luma. ⁴⁴ Doo ne adea guu, kamolu lau guu molu kwaimaakwali diana, sulia ni nau, 'Alakwa nia wane kwai dao mai 'ana si kada ne nao molu si fiia kwai dao ai.”

*Tarifulaa sulia roo waa rao ki
(Luk 12:41-48)*

⁴⁵ “Kamolu nee, molu mala 'ana waa ni rao ne liotoo ma ka rao noni maabe. Na waa ni rao ne liotoo ma ka rao noni maabe, na waa baita nia kai alu nia uri lio lae suli toaa ni rao ki lao luma nia, uri ka sangoni kera 'ana si kada kera ni fanga lae

ki. ⁴⁶ Aia, ma lelea na waa baita nai 'e dao mai ma ka suana nia ka ilia naa doo nai ki, nia ka diana 'asia naa fuana. ⁴⁷ Nau ku faarongo mamana 'ani kamolu, na waa baita nai tara nia kai alu sa wala nai ka lio sulia doo nia ki tiifau.

⁴⁸ “Sui ma, lea sa nia ta waa ni rao ta'aa gwana, nia ka manata gwana 'urii, ‘Na waa baita nau, dao lana mai 'e tau 'ua.’ ⁴⁹ 'I seeri nia ka safali kwae maana gwana toa ni rao nai ki ma ka lea ka kuu 'ana fai toa da kuu lilinge ki. ⁵⁰ Ma na waa baita nia nai ka dao naa 'afa dani sa wala nai 'e nao si fiia lau gwana ma ka nao si kwaimaakwali guu maasia. ⁵¹ Na waa baita nia nai kai falea kwakwaea ta'aa ka tasa fua sa wala nai, ma kai odu nia naa uri lea ka too fai nia toa kwaisukei ki ma kera dai too na 'ada 'ana angia ma didi didilifoe.”

25

Tarifulaa sulia tii akwala saari

¹ Sa Disas ka bae lau 'urii, “Ana si kada nai nau kwai dao mai, na 'initoaa God kai mala 'ana taifuli keni saarii da ngalia laet kera ki daka lea lao rodo maasia fungao falu, uri fanga kwaimani lae fai nia 'ana lumaa nia. ² Ta lima saarii daka liotoo, ma ta lima ai ka nao dasi liotoo. ³ Na saari nai ki nao dasi liotoo nai, kera da ngali naa laet kera ki, ma sui ta nao dasi ngali guu tasi gwai fai kera uri ongi lana lau laet ki si kada kera gwau. ⁴ Ma saari liotoo nai ki 'ana ne kera da ngali gwai lao kwade doe ki uri ongi lana laet ki. ⁵ Ma na fungao nai ka nao si dao 'ali'ali guu, ma na saari nai ki daka totoo maada ka mamaleua tiifau, kera daka maleu naa.

⁶ “Ma totoo lao tofungana rodo naa, waa ki daka 'aitainia naa dao lana fungao nai ma dafi bae 'urii,

‘Na fungao bae ne karangi dao naa nee! Molu lea na mai uri molu ka toda 'ani nia!’ ⁷ Na taafuli keni nai tiifau kera daka ada mai ma daka sulatatae naa uri rarau lana laet kera ki. ⁸ ‘I seeri, na ai nai ki nao dasi liotoo nai daka bae na kau 'uri fua ai liotoo nai ki, ‘Rowane 'ae, kameli mone ta laet kameli baki da gwau naa. Molu faa fasi mai tasi gwai fuameli, uri meli ka ongia lao laet kameli ki.’

⁹ “Na ai liotoo nai ki da luuda daka 'urii, “Ee nao, si gwai ne meli too ki ai nee 'e nao si tala 'akolu sui ne. Molu lea kau sia toaa da faafoli 'ana gwai ki, molu ka usi gwai na kau 'amolu.’ ¹⁰ Ma si kada nai kera da lea gu uri foli gwai lae, na fungao nai ka dao naa. Ma na saari nai ki kera da ade akau nai, kera daka lea na fai nia 'ana fanga kwaimania nai 'ana lumaa nai. Sui na maa nai 'ana luma nai ka fonoki naa suusi kera.

¹¹ “‘Uri nai sui, na saari baki kera dora kau bae daka lea kau lelea daka dao lau guu. Ma daka 'urii, ‘Waa baite kani 'ae! 'O 'ifingia kau mae uri kameli ka ruu lau gu kau!’ ¹² Sui ma fungao nai ka luuda ka bae na kau 'urii fuada, ‘Ku faarongo mamana 'ani kamolu, nau ku ulafusi kamolu.’ ”

¹³ Sa Disas ka bae 'urii, “Ade lana guu ne kamolu molu ka lilio diana ma molu ka fofolo diana nai, suli kamolu ulafusia fa sato nai ma nao si kada sato nai nau kwai dao ai.”

*Na tarifulaa suli dao lana mai tii waa 'inito
(Luk 19:11-27)*

¹⁴ Sui sa Disas ka bae lau 'urii fua toa kwairooi nia ki, “Na 'initoaa God nia kai mala lau guu tii waa nai kai lea 'ana kai tau nai, ma ka 'ailia mai toa ni rao nia ki siana, ma ka alua si malefo nia ki 'abada uri daka ili raoa ai fuana. ¹⁵ Ma nia ka

falea lima tooni malefo ki fua ta tii waa. Ma ta waa, nia ka falea roo tooni malefo ki fuana. Ma ta waa lau, nia ka falea tii tooni malefo ki fuana. Fale laa nai ki nia fale, da lea lau gu suli si bobola laa ne nia suana waa nai ki da bobola fai nia daka rao 'ana si malefo nai ki ai. Nia ade 'uri nai sui, nia ka lea naa 'ana lea laa nia nai. ¹⁶ 'I seeri, na waa ne ngalia lima tooni malefo nai ki, nia ka rao naa 'ana malefo nai. Ma nia ka todaa lau mai ta lima tooni malefo faafia. ¹⁷ Ma na waa nai 'e ngalia roo tooni malefo nai ki, nia ka rao lau guu. Ma nia ka todaa lau gu mai ta roo tooni malefo faafia si malefo nai da faa fuana ka rao ai. ¹⁸ Sui ma waa nai 'e ngali tii tooni malefo nai gu ne, nia lea kau ma ka 'eli faafia malefo nai lao kilu lao saegano, ma ka saufinia si malefo na waa baita nia ka tio gwana 'uri nai.

¹⁹ “Ma burina naa si kada 'e tau, na waa baita kera nai ka oli mai ka dao naa. Ma nia ka dooria naa sua lana malefo nia nai ki toa nai ki kera da rao mai ai. ²⁰ 'I seeri, na waa nai 'e ngalia lima tooni malefo nai ki, ka dao na mai fai nia ta lima tooni malefo lau faafia, ma ka bae 'urii, ‘Arai baite 'ae, 'oe 'o falea lima tooni malefo ki fuaku. 'O suai fasi nee, nau ku todaa lau mai ta lima tooni malefo faafia.’

²¹ “Ma na waa baita nai 'e luua ka 'urii, ‘Waa ni rao mamana diana nau. 'Oe 'o ilia si raoa nai ka diana 'asia naa. Nau ku alu 'oe naa uri 'oko lio lau suli doo 'oro ki, suli 'oe ili diana mai 'ana si raoa nao si 'oro ki boroi 'ana. Lea mai 'oko ele kwaimani 'amua fai nau.’

²² “Ma na waa nai 'e ngalia roo tooni malefo nai ki ka dao lau gu mai. Ma nia ka bae 'urii, ‘Arai baite 'ae, 'oe 'o falea roo tooni malefo ki fuaku. 'O suai

fasi nee, nau ku todaa lau mai ta roo tooni malefo faafia.’

²³ “Ma na waa baita nai 'e luua ka 'urii, ‘Waa ni rao mamana diana nau. 'Oe 'o ilia si raa na ka diana 'asia naa. Nau ku alu 'oe naa uri 'oko lio lau sulii doo 'oro ki, sulii 'oe ili diana mai 'ana si raa nao si 'oro ki boroi 'ana. Lea mai 'oko ele kwaimani 'amua fai nau.’

²⁴ “Sui, na waa nai 'e ngalia tii tooni malefo nai, ka dao na mai. Nia ka fofona ma ka bae na 'urii, ‘Waa baite 'ae, nau ku saitomana 'ua gu ne 'oe na waa susuala nao 'osi obi ata waa. Ta doo nao 'osi fasia boroi 'oe saitomana 'oko falia gwamu, ma ta fanga ne nao 'osi tala alu boroi, 'oe saitomana 'oko konia gwamu. ²⁵ Nia ne adea nau ku mau lau gwaku, ma ku lea kau ku saufinia gwaku malefo 'oe lao saegano. 'Oe suai nee, malefo 'oe bae ne tio gwana doo 'oe.’

²⁶ “Ma na waa baita nia nai 'e luua ka 'urii, ‘Oe na waa rao lamu siofaa 'urii. 'Oe saea 'o saitomana sui naa ni nau waa ku falia ki gwaku fanga nao kusi fasia, ma ku koni doo gwaku lao rakui fanga 'ana alu doo lana ta waa 'e'ete lau gwana nai, nee?

²⁷ Lea 'oe manata 'uri nai, tee ne adea nao 'osi alua 'amu mai seleni nau nai lao banga, uri si kada ku dao naa, nau ku oli fai malefo nau fai nia tai malefo lau kera todaa mai faafia?’

²⁸ “Sui waa baita nai ka bae na kau 'urii fuana waa ni rao nia ki, ‘Molu ngali malefo loko fasi sa wala loko, molu ka faa 'amolufua sa wala nee too 'ana taafuli tooni malefo neki. ²⁹ Sulii na toaa nee sui guu kera da todaa mai si doe, nau kwai fale 'ada kai 'oro lau, ma kera dai too lau 'ana doo 'oro ki. Ma tii gwana ne nia nao si todaa gu mai tasi doo, tasi doo ne nia ka too boroi ai, nau kwai lafua

gwaku faasi nia. ³⁰ Ma na waa ni rao ta'aa loko, kamolu ngali nia molu ka 'ui 'ani nia 'i maa lao rorodoa laa loko, si kula fua angie ma didi lifo lae lelea firi.’ ”

³¹ Sa Disas ka bae lau 'urii fuana toa kwairooi nia ki, “Si kada ni nau, na 'Alakwa Nia Wane, kwai dao fai nia 'initoaa nau ma 'aini 'ensel ki daka dao kwaimani mai fai nau, nau kwai gooru lao fuligoorua ni taloa nau. ³² Ma toaa 'ana fere ki sui guu kera dai koni mai siaku. Ma nau kwai efaa bali toae ki dai too 'e'ete ki lau gwada, mala 'ana ta waa ni sua lae suli sifsif ki kada nia efaa sifsif ki daka too 'e'ete 'ada faasia nanigot ki. ³³ Ma nau kwai efaa bali 'ana toaa nai ma kera dai too 'e'ete lau gwada taifili kera 'i bali aolo 'ani nau mala 'ana sifsif nai ki kera efaa daka too 'e'ete ki. Ma ta bali 'ani kera daka mala 'ana nanigot nai ki, kera dai too 'e'ete lau gwada 'i bali mauli 'ani nau.

³⁴ “Si kada nau na Waa 'inito ku ili 'uri nai sui, nau kwai bae 'urii fua toaa nai 'i bali aolo 'ani nau, ‘Kamolu molu lea mai, suli ni kamolu toaa nee na Maa nau 'e ele suli kamolu. Molu ruu 'amolua mai lao 'Initoa nia, ne nia ade akau mai ai fuamolu 'ita 'ua kada nia saungainia fera ne 'i saegano. ³⁵ Suli si kada bae ku fiolo mae, kamolu bae molu sangoni nau. Ma si kada bae ku maeli kuu, kamolu bae molu faa si kafo fuaku. Ma sui boroi 'ana nau na waa 'e'ete lau gwana bae ku dao mai siamoluu, kamolu bae molu gwale nau molu saare nau 'i luma kamolu ki. ³⁶ Ma si kada bae ku siofaa uri si maku ni ofi, kamolu bae molu faaofi nau. Ma si kada bae ku matai, kamolu bae molu suasuli nau. Ma si kada bae ku too lao lookafo, kamolu bae lea mai molu ka maa toku.’

³⁷ “Sui na toaa 'o'olo nai kera da luua daka 'urii, 'Nee wala Aofia, ma anita nai kameli suamu 'oe fiolo mae ai ma meli ka sangoni 'oe nai? 'I anita nai 'oe maeli kuu ai, ma meli ka faa si kafo fuamu nai? ³⁸ Ma 'i anita nai 'oe na waa 'e'ete lau gwana 'o dao siameli ai, ma meli ka gwale 'oe meli ka saare 'oe 'i luma kameli ki, ma nao si kada tee nai 'oe siofaa uri si maku ai, ma meli ka faaofi 'oe nai? ³⁹ Ma si kada tee nai kameli suamu 'o matai ai, ma nao 'oko too lao lookafo ai, ma meli ka lea kau meli ka maa tomu nai?’

⁴⁰ “Ma nau kwai luu kera kwai 'urii, ‘Ku faarongo mamana 'ani kamolu, si kada kamolu ilia mai tasi doo 'uri nai fua ta waa mala nia boroi 'ana 'ana toa kwairooi nau ki, kamolu ilia na mai fuaku nai.’

⁴¹ “Sui nau kwai bae 'urii fuada na wane ne kera too 'i bali maui aku, ‘Kamolu lea tau 'amolu kau faasi nau. God kai kwae kamolu. Ma kamolu kai lea lao na ere ne totoo firi, ne God nia ade akau ai fuana sa Saetan ma na 'ensel ta'aa nia ki. ⁴² Sulia nau ku fiolo, ma kamolu si falea guu ta fanga fuaku. Ma kada nau ku maeli kuu, nao kamolu kasi falea guu ta kafo fuaku. ⁴³ Ma kada nau ku dao mai, kamolu kasi goni nau guu fuana luma kamolu ki. Ma kada ka nao 'akua tasi maku, nao kamolu si faaofi nau guu. Ma kada nau ku matai ma ku too 'i lao lookafo, nao kamolu si lio guu suli nau.’

⁴⁴ “Ma kera da luua daka 'urii, ‘Wala Aofia 'ae, kada tee ne kameli suamu 'oe fiolo mae ai, ma nao 'oko maeli kuu, ma nao ni 'oe na waa 'e'ete lau gwana 'o dao siameli, ma nao 'oko siofaa uri si maku ni ofi, ma nao 'oko matai, ma nao 'oko too

lao lookafo, ma kameli ka nao meli si 'adomi 'oe guu?'

⁴⁵ “Ma nau kwai luu kera ma kwai bae 'urii, ‘Ku faarongo mamana 'ani kamolu. Tasi tee ne kamolu nao molu si ilia mai uri ka 'adomia ta waa malania 'ana toaa kwairooi nau ki, nia talafana naa kamolu nao si ilia fuaku.’

⁴⁶ “‘Uri nai sui kera daka lea naa uri lao kwak-waea totoo firi, ma na toaa 'o'olo ki kera daka lea naa uri lao mauria firi.”

26

Toa gwaungai Diu ki da 'olea sa Disas uri saungi lana

(Maak 14:1-2; Luk 22:1-2; Dion 11:45-53)

¹ Si kada sa Disas nia toolangaidoo lelea ka sui naa, nia ka bae 'urii fuana toa kwairooi nia ki, ² “Kamololu saitomana, na Fangatasae kai liu naa 'i faafone bae. Ma otofana si kada nai gu ne kera dai fale nau, na 'Alakwa Nia Wane, fua malimae nau ki, uri daka foto faafi nau naa 'ana 'airarafolo.”

³ Ma 'ana si kada nai lau guu, na waa baita ni foa ki fai nia toa gwaungai Diu ki kera da ofu naa 'i beu nia sa Kaeafas na waa foa ni gwau. ⁴ Ma kera dai 'olea naa si kada kera dai dau agwa 'ana sa Disas ai uri daka saungi nia naa. ⁵ Ma kera daka alu tii manataa naa ma daka bae 'urii, “Nao kolu si dau nia lau lao fa dani neki 'ana fafangaa nee, ade lea konia nee daka firu lau gwada fai kolu.”

Tii wela keni nia 'iki 'ana gwai moko diana tasa lao gwau sa Disas

(Maak 14:3-9; Dion 12:1-8)

⁶ Si kada sa Disas fai nia toa kwairooi nia ki kera dao 'i Betanii ma daka too 'ada luma sa Saemon

na waa nai furo saungi nia mai 'i nao, ⁷ tii wela keni nai 'e lea mai ka dao siana. Ma na wela keni nai ka ngali mai tii bii gwai liu lana baita tasa* nai lao kufidoo nai da 'ailia 'ana 'Alabasta. Ma wela keni nai ka 'iki 'ana gwai nai lao gwau sa Disas kada sa Disas kai fanga 'ua gwana. ⁸ Ma si kada na toa kwairooi nia ki da suai, na rakeda ka sasu daka ledi 'ada 'urii, “Na wela keni nee 'e saketoa gwana gwai diana nee uri tee nee? ⁹ Na gwai nee lea sa daka faafoli ai, malefo baite ne dai ngali uri maana, uri daka faa malefo nai ka 'adomia toaa siofaa ki!”

¹⁰ Sa Disas 'e filoa gwana si doo nai kera bae sulia, ma nia ka bae 'urii fuada, “Tee ne adea molu ka bae 'uri nai suli wela keni ne, ma molu ka faa noni susuala nia nai? Si doo diana tasa ne nia ilia fuaku nee. ¹¹ Na toaa siofaa neki kera da too gwada fai kamolu suli kudu. Aia, ma ni nau ne kwai too fai kamolu si tau naa. ¹² Si kada nai wela keni nee nia 'ikia gwai nai faafi nau, nia ade akau na kau 'ani nau maasia fa dani nau ku mae ma kera daka alu nau naa lao kilu gwau nai. ¹³ Nau ku faarongo mamana 'ani kamolu, 'i fai gwana lao fera ne 'i saegano ne kera dai faataloa si Faarongoa Diana nee ai, si doo ne wela keni nee ilia nai kera dai unu lau gu sulia ai, uri daka manata tona wela keni nee.”

Sa Diudas nia ala faafia naa foli lae 'ana sa Disas fua malimae ki

(Maak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Buri si doo nai, tii waa 'ana akwala ma roo waa kwairooi baki sa Disas ne satana sa Diudas

* **26:7** Na kufidoo liu lana baita nai kera 'ailia 'ana 'Alabasta, kera saungainia 'ana fau mamagara.

'Iskariot, ka lea naa siana waa baita ni foa ki. ¹⁵ Ma sa Diudas ka ledi 'urii 'ani kera, “Lea sa nau ku faafoli 'ana sa Disas fuamolu nai, ta fita doo ne molu kai faa fuaku?” Ma kera daka idumia mai olu taafuli fa seleni, ngali mai daka faa na fuana. ¹⁶ Safali gu 'i seeri, sa Diudas ka lilio naa uri si kada tee ne bobola fai nia uri lea nia 'olea ma nia ka alu mamana naa 'ana sa Disas 'i 'abada.

Fanga 'isi laa Sa Disas 'ana Fangatasae

(Maak 14:12-21; Luk 22:7-13,21-23; Dion 13:21-30)

¹⁷ Aia, 'afa dani totoonao guu 'ana fafangaa loko da 'ailia 'ana Fafangaa 'ana Beret nao Isi ai, na toa kwairooi sa Disas ki da lea mai siana, daka ledi 'urii 'ani nia, “I fai ne 'oe dooria meli kai ade akau 'ana fange ki ai uri 'oko fanga 'ana Fangatasae nee?”

¹⁸ Ma sa Disas ka bae 'urii fuada, “Molu lea kau siana tii waa nai nii lao fera baita loo molu ka bae 'urii fuana, ‘Waa toolangaidoo kameli 'e bae 'urii, Si kada nau 'e dao karangi naa nai. Toa kwairooi nau ki fai nau meli kai fanga kwaimani 'ameli 'ana Fangatasae nee 'i luma kamu.’ ”

¹⁹ 'I seeri, na toa kwairooi ki kera daka lea naa, ma daka bae na 'uri bae sa Disas nia saea kau fuada. Kera daka ade akau naa 'ana fanga kera ki uri ka maasia naa Fangatasae nai.

²⁰ Dao 'i saulafi, sa Disas ka too naa 'i seeri 'ana fanga kwaimania nai fai nia akwala ma roo waa kwairooi nia ki. ²¹ Ma si kada kera fanga naa, sa Disas ka bae 'urii fuada, “Ku faarongo mamana 'ani kamolu, tii waa 'ani kamolu nia kai fale nau naa 'i 'abana malimae ki.”

22 Si kada na toa kwairooi ki da rongo si baea nai, kera daka liodila tasa. Ma kera tiifau daka safali ledia naa sa Disas. Ta waa 'e ledi nia sui ta waa lau guu, ma daka 'urii naa, “Nee wala Aofia, ma tii gu nai? Nau mone 'e nao!” Ma kera sui guu daka bae 'uri nai fuana.

23 Sui sa Disas ka 'urii, “Ta waa 'ani kamolu ne kai kurumainia si beret nia lao titiu nee fai nau, nia gwana ne waa nai kai fale nau fua malimae ki nai. 24 Nau, na 'Alakwa Nia Wane, nau kwai mae guu mala doo bae na kekeda laa Abu 'e saea sui na mai 'i nao. Ma sui ta, nia kai ta'aa ka tasa fua waa ne kai fale nau 'i 'abana malimae ki. Nia diana lea sae waa nai ka nao si futa 'ua guu, suli na kwakwaea ne kai dao tona 'e ta'aa ka tasa.”

25 'Ana si kada nai guu, sa Diudas waa nai gu kai falea sa Disas fua malimae ki, nia ka bae na 'urii, “Waa toolangaidoo 'ae, ma ade sae nau gwana nai?”

Ma sa Disas ka bae 'urii fuana, “Oe 'ana tala'amu nai 'o tala saea nai.”

Na fanga laa nia Aofia 'ana alangaia falu

(Maak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Koren 11:23-25)

26 Si kada kera dau fanga 'ada 'uri nai, sa Disas 'e rao uri beret nai 'e dau ai ka tangoa God, sui ka niia ka falea fua toa kwairooi nia ki, sui ka bae 'urii, “Molu ngali molu ka 'ani, na noniku naa ne.”

27 Sui nia 'e ngali na titiu waen nai ka dau ai ka tangoa God, sui ka falea fuada ka bae 'urii, “Kamololu tiifau, molu kuufia. 28 Na 'abuku naa ne 'ana alangaia falu nee, si 'abu ne kai igwa uri God ka manata lukea abulo ta'aa laa kera toaa 'oro ki sui. 29 Ku faarongo kamolu, nau tara kwasi kuufia

lau waen nee lelea ka dao fatai 'afa dani nau ku kuufia na waen falu fai kamolu lao 'initoaa nia Maa nau.”

³⁰ 'I seeri kera daka nguulia tii fa guu lelea ka sui naa, kera daka lea na kau uri fa uo nai kera saea 'ana 'Olif.

Sa Disas faarongo sui na kau ai 'i nao sa Bita kai tofe faafi nia

(Maak 14:27-31; Luk 22:31-34; Dion 13:36-38)

³¹ Sa Disas ka bae lau gu 'urii fuada, “Lao fa rodo ne 'i tari'ina, si doo ne kera dai ilia 'ani nau kai tagalangai kamolu molu kai tafi tiifau faasi nau. Suli bae lana God lao kekeda laa Abu 'e saea sui na mai ka 'urii, ‘Nau kwai kwaea waa ni folo kera sifsif ki, ma sifsif nia ki dai tagalo tiifau.’ ³² Sui boroi 'ana si doo nai kai fuli, 'i burina nau ku tatae fasi maea, nau kwai tasa lea kwai too maasi kamolu 'i Galili.”

³³ Ma sa Bita 'e luua sa Disas ka bae 'urii, “Nau gu ne 'afitai ku tafi gu faasi 'oe, lelea sae toa nee daka tafi tiifau boroi faasi 'oe!”

³⁴ Ma sa Disas ka bae 'urii fua sa Bita, “Nau ku faarongo mamana 'ani 'oe, ni 'oe gu ne 'oki tofe nau saea nao 'osi saitomaku 'ana olu si kada fatai sui karai kafi 'ai 'i 'ofaidani lao fa rodo ne 'i tari'ina.”

³⁵ Ma sa Bita 'e luu nia ka 'urii, “Nau lelea sae ku mae boroi fai 'oe, 'afitai 'asia naa ku tofe 'oe guu!”

Ma ni kera toa kwairooi ki daka bae sui gwada 'uri nai.

Sa Disas 'e foa 'i Getsamani

(Maak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Sui sa Disas ka lea fai nia toa kwairooi nia ki uri si kula nai da saea 'i Getsamani, ma nia ka bae

'urii fuada, “Molu gooru 'amolu 'i seki maasi nau, si kada nau ku lea kwai foa 'aku 'i lobaa.” ³⁷ Nia ka talaia sa Bita fai nia roo 'alakwa sa Sebedii ki daka lea fai nia. Ma nia ka safali liodila baita ma manata lana ka isifufuli 'asia naa. ³⁸ Ma nia ka bae 'urii fuada, “Nau ku liodila baita 'asia naa ma kwai maelia guu. Molu too 'amolu 'i seki, molu ka lilio diana lau gu fai nau.”

³⁹ Nia taa 'idu tu'uu gu kau faasi kera 'uri nai, nia ka booruru naa lelea maana ka too toi gu saegano. Nia ka foa 'urii, “Maa 'ae, lelea sae nia ka walude gwana, 'oko liliua kau 'amu fii laa nee faasi nau. Sui ta, suli doori lamu 'ana, nao lau suli doori laku.”

⁴⁰ Sui sa Disas 'e oli mai 'e dao sia olu waa kwairooi nia baki, ka suada kera maleu naa. Nia ka bae 'urii fua sa Bita, “Wala Bita, 'utaa ne nao molu si taa ada mone 'amolu fai nau suli ta tii si kada kukuru boroii 'ana? ⁴¹ Molu ada fasi molu ka lilio diana 'ana foa lae, uri ilitooe ka nao si siitasa faafi kamolu. Suli na manata lamolu 'e dooria gwana doo diane ki, ma sui ta nonimolu ne makeso 'asia naa.”

⁴² Sa Disas 'e faasi kera 'ana ruana si kada ka lea ka foa lau. Nia foa ka bae 'urii, “Maa 'ae, lelea sae nao si walude naa uri liliu lana fii laa nee faasi nau ma nau kwailiu na 'i laona, alamatania ka fuli 'ana suli doori lamu.”

⁴³ Si kada nia oli mai ka dao lau gu sia olu waa kwairooi nia baki, nia ka suada kera da maleu gwada suli maada mamaleua ka ta'aa 'asia naa.

⁴⁴ 'Uri nai, sa Disas ka faasi kera ka lea ka foa lau gwana 'ana oluna si kada. Nia foa ka saea lau gu tii si doo bae. ⁴⁵ Sui nia ka oli lau gu mai sia toa kwairooi nia baki. Nia ka bae 'urii fuada, “Kamolu molu maleu molu ka momola 'ua gwamolu nee?”

Molu suai fasi nee, nia karangi dao gu asi kada bae nai, bae kera dai fale nau, 'Alakwa Nia Wane, 'i 'abana toaa abulo ta'aa ki. ⁴⁶ Molu tatae kolu ka lea 'akolu. Waa bae uri fale laku fua malimae ki ne dao naa nee.”

Sa Disas, kera dau nia naa

(Maak 14:43-50; Luk 22:47-53; Dion 18:3-12)

⁴⁷ Si kada sa Disas 'e bae 'ua gwana 'uri nai, sa Diudas nia waa bae gwana 'ana akwala roo waa kwairooi baki sa Disas, ka dao naa. Sa Diudas nia dao fai toa 'oro nai kera dau raunga sui gu mai uri firu lae. Na toaa nai, na waa baita ni foa ki fai nia toa gwaungai ki ne fale kera daka lea mai fai sa Diudas. ⁴⁸ Aia, sa Diudas nia faarongoa sui na mai toaa nai 'ana si mamalafooa ne kera dai lio uria 'ana waa ne da lea mai uri nia. Nia bae 'urii mai fuada, “Lea waa nai nau ku nonoia tama, nia waa nai kamolu dooria naa nai.”†

⁴⁹ 'Uri nai, sa Diudas 'ali'ali ka lea na kau sia sa Disas dao ka bae na 'urii fuana, “Aroaroe kau fuamu waa toolangaidoo!” Sui nia ka nonoia naa sa Disas.

⁵⁰ Ma sa Disas ka bae 'urii fuana, “Wala, ili 'ali'ali naa 'ana doo ne 'oe lea mai uria.”

'Uri nai guu, toa nai kera fali mai daka ngiria naa sa Disas ma daka dau nia naa. ⁵¹ Ma 'i seeri tii waa nai 'ana waa kwairooi sa Disas ki 'e aoa 'ila ni firu nia nai ka kwaea naa 'ana waa ni rao nia waa foa ni gwau. Ma ka kwae muusia naa bali alinga aolo nia sa wala nai. ⁵² Ma sa Disas ka bae 'urii fuana, “Oli fai 'ila ni firu 'oe 'oko alu tio 'ana fulina, suli waa neki sui gu da firu 'ana 'ila ni firu, dai mae

† **26:48** Lea na birangaa ai Diu ki, na kwai nonoi lae faatainia kwaimanie ma sae 'initoa lae fuana na toolangaidoo faasia na waa kwairooi nia.

lau guu 'ana 'ila ni firu. ⁵³ 'Oe manata toi 'amu sae nia 'afitai fuaku uri gani lana Maa nau, uri faa lana mai 'ensel ki ne dai 'oro ka talua na taafuli omee ma roo omee sarenga ki 'oto ne? ⁵⁴ Ma sui ta, lea sae nau ku 'ai uri 'ensel ki uri daka 'adomi nau 'uri nai, tara si baea bae lao Kekeda laa Abu suli na Kraes ne nia kai nonifii, tara ka fuli 'ana 'utaa?"

⁵⁵ Si kada nai sa Disas ka bae na 'urii fuana konia nai, "Nee rowaa, kamolu kwaifii sae sa nau ta waa ku talai garo 'ana toae uri taga lae 'ana fere 'oto ne? Nia ne molu ka dao mai uri nau fai 'ile ni firu ma kile ki uri dau laku? Fa sato ki sui guu, nau ku gooru ku toolangaidoo gwaku mai fuamolul ka tau naa lao lalo 'ana Beukaua loko, ma sui ka nao molu si dau nau gu mai. ⁵⁶ Ma sui ta, doo neki sui guu da fuli na 'uri, uri si baea bae na Kekeda laa Abu ki fai nia na brofet kada 'i nao ki da saea mai ka fuli naa ne."

'I seeri guu na toa kwairooi sa Disas ki da lukasi nia daka tafi tiifau na faasi nia.

Kera saea sa Disas nia garo naa

(Maak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Dion 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Toa nai da daua kau sa Disas daka talai nia naa uri beu sa Kaeafas waa foa ni gwau. Ma na toa toolangaidoo ki 'ana taki fai tai toa gwaungai ki lau guu, kera da ofu kwaimani naa 'i seeri. ⁵⁸ Sa Bita nia ka safa 'isi tau gwana kau 'i buri lelea kau ka dao lau guu lao lalo nai noni beu waa foa ni gwau. Nia ka too 'ana siana waa ni folo lae ki uri ka suai 'ana tee ne kera dai ilia 'ana sa Disas. ⁵⁹ Ma na waa baita ni foa ki, fai na ofuofua nai 'ana waa baite ki sui naa kera daka alu tii manataa sui naa. Ne kera daka nani naa uri tasi baea ni maeli naa uri daka suke ai faafia sa Disas ma daka saungi nia

ka mae naa. ⁶⁰ Toa 'oro ki daka lea mai daka suke, ma sui ka nao dasi dao toi guu tasi baea mala nai kera dooria. Totoo 'i buri naa, na roo waa suke nai ki daru ka bae 'urii, ⁶¹ “Sa wala nee, na waa 'urii gwana nee ma sui si doo nia saea ka 'asia naa bae nia 'urii, ‘Nau tala'ana ku okosia beukaua God sui ku saungainia lau gwaku lao olu fa dani ki guu.’ ”

⁶² 'I seeri, na waa foa ni gwau 'e tatae uu ka bae na 'urii fua sa Disas, “Nee, 'oe nao 'osi saea gu tasi doo 'ana luu lana baea 'oro nai ki da saea suli 'oe nai?” ⁶³ 'Uri nai boroi, sa Disas ka nao si bae guu. Na waa foa ni gwau nai ka bae lau 'urii fuana, “Nau ku saea fuamu, 'oe tofe fasi 'ana God mauri nee, ne si doo ne 'oe kai saea mai fuameli 'e mamana tiifau: Faarongo kameli fasi, na Kraes bae na 'Alakwa nia God, nia naa ne ni 'oe ma nao?”

⁶⁴ Sa Disas ka bae 'urii fuana, “Tuka, nia naa nai 'oe saea nai. Ma sui ta, ku faarongo kamolu tiifau, kamolu totoo molu kai suaku 'Alakwa Nia Wane, kwai gooru 'ana 'inito lae 'i bali aolo nia God 'ana rigitaa, ma nau kwai dao mai lao dasa loo 'i lofona salo.”

⁶⁵ 'I seeri guu na waa foa ni gwau nai rakena 'e ngengeela, 'e liu ka tala karia gwana maku tikwa nia nai, ma ka bae na 'urii, “Tee lau ne kolu maasia ta waa uri ka saea lau suli sa wala nee sae uri kolu kafi faamamane? Kolu tala rongo sui naa nai ne nia faabolatainia fai God nai! ⁶⁶ Kamolu manata 'utaa?”

Kera da luu nia daka 'urii, “Si doo uri nia ka maelia naa ne.”

⁶⁷ 'I seeri kera daka ngisufi nia naa usi maana, ma daka kwae nia naa. Ma tai waa daka fidali nia naa, daka bae na 'urii, ⁶⁸ “Nee Kraes, saea fasi mai tii nai fidali 'oe kau nai?”

*Sa Bita nia tofe faafi sa Disas
(Maak 14:66-72; Luk 22:56-62; Dion 18:15-18,25-27)*

⁶⁹ Si kada sa Bita nia gooru 'ana lao lalo nai, tii wela keni nai 'ana keni rao nai ki 'i seeri 'e lea mai ka bae 'urii fuana, “Oo! Ma doo ni 'oe ta waa lau gu 'ana waa baki da too mai fai sa Disas waa loko 'i Galilii ta nee na!”

⁷⁰ Sa Bita nia ka tofe ni maea 'i maada sui gwana ka 'urii, “Nau ku ulafusia doo ne 'oe bae sulia nai wala.”

⁷¹ Sui, si kada sa Bita 'e lea kau ka nii karangia naa maesakaa nai ni ruu lae ai, ta ruana wela keni rao nai ka suana lau guu. Saari nai ka bae 'urii fua toaa da nii seeri ki, “Sa wala nee, doo nia ta waa lau guu 'ana waa baki da too kwaimani mai fai sa Disas waa loko 'i Naasaret nee na!”

⁷² Sa Bita ka tofe lau gu 'i seeri ka bae 'urii, “Nau dodoloa mai 'ana doo abu ki ku saitomana sa wala nai.”

⁷³ Nao si tau gwana 'i burina nia bae 'uri nai, na toaa ne da uu ki 'i seeri kera lea mai daka bae lau gu 'urii fua sa Bita, “Doo mamane naa ta nee na. Doo 'oe ta waa lau guu 'ana waa baki 'ua nee. Tee bae lamu rongo toi lae 'uri kera lau gu nee. Bae lamu 'ua gu ne faatai folaa ai!”

⁷⁴ 'I seeri sa Bita nia ka tala agi nia 'ana ka 'urii, “Lea nau ku suke gwaku, alu God kwae nau 'ana faafia. Suli na waa nee waa ku ulafusia ne!”

Si kada nai 'ua guu, karai ka 'ai naa 'i 'ofaidani.
⁷⁵ 'I seeri sa Bita ka manata toi naa si baea sa Disas 'e saea 'ua mai fuana ma ka bae 'urii, “Oe tara 'o tofe faafi nau lao fa rodo 'i tari'ina 'ana olu si kada sui fatai karai kafi 'ai 'ofaidani.” Si kada sa Bita 'e

manata toi si doo nai, nia 'e ruu kau 'i maa ka angi baita ka igigele guu.

27

*Kera talaia naa sa Disas sia sa Baelat
(Maak 15:1; Luk 23:1-2; Dion 18:28-32)*

¹ Lao 'uubongi maakafukafua 'ua guu, na waa baita ni foa nai ki tiifau fai nia toa gwaungai ki, kera da alakwaifaafi sui naa uri saumaeli lana sa Disas. ² Kera daka kani nia sui daka talaia naa sia sa Baelat waa nai lio suli bali lolofaa nai.

*Sa Diudas nia mae
(Aks 1:18-19)*

³ Si kada sa Diudas, waa nai 'e falea sa Disas 'i 'abana malimae ki, nia suai kera alu fua mae lana naa sa Disas, nia ka manata oli lau. Ma nia ka olitainia lau gwana olu finita seleni baki fua waa baita ni foa ki ma toa gwaungai ki. Ma ka bae 'urii fuada, ⁴ “Nau gu ne ku abulo ta'aa naa, suli tee ne ku falea gwaku waa 'o'olo nee fua malimae ki uri daka saungi nia.”

Kera luu nia daka bae 'urii, “Bali nai, 'oe naa ne 'abarua ai. Kameli doo meli si bae lau gwameli sulia nai.”

⁵ Ma sa Diudas ka 'ui gwana kau 'ana malefo nai ki lao beukaua loo, sui ka lea na 'ana. 'I seeri, nia lea kau ka tala lio nia ka mae naa.

⁶ Ma na waa baita ni foa ki daka gweea seleni nai ki sui daka bae 'urii, “Malefo nee nia abu 'ana taki kolu uri alu lae lao wai malefo nee 'ana beukaua nee. Suli na malefo nee, na malefo dai sauwane uria ne.” ⁷ Kera daka alaofu naa uri daka ngali malefo nai daka folia 'ana tii si gano siana tii waa ni saungai sosoben lae 'ana saegano. Si gano nai,

kera daka alu naa uri kula ni saufini wane lae fua toaa 'i sara ki ne nao lau toaa Diu ki. ⁸ Si doo nai gu ne adea daka 'ailia satana si gano nai lelea mai ka dao tari'ina 'i Ano 'Abu.

⁹ 'I seeri guu, si doo bae brofet Dioromaea 'e bae 'uabaa na mai sulia 'ana kada 'i nao ka fuli naa. Bae nia bae 'urii, “Kera da ngalia olu taafuli fa seleni ki, na malefo nai toaa 'Israel da kwaa ai uri foli lana 'ana wane, ¹⁰ kera daka folia 'ana si gano siana waa ni saungai sosoben lae 'ana saegano, uri ka lea suli si doo God nia saea fuaku.”

Sa Baelat nia didia naa sa Disas

(Maak 15:2-15; Luk 23:3-5,13-25; Dion 18:33—19:16)

¹¹ Aia ma sa Disas, nia ka uu gwana 'i maana sa Baelat waa nai lio suli bali lolofaa nai. Ma sa wala nai ka ledi 'urii naa 'ana sa Disas, “Nee wala, ma ni 'oe naa ne waa 'inito kera toaa nee Diu?”

Sa Disas 'e luu nia ka 'urii, “Iuka, nia naa nai 'oe saea nai.”

¹² Si kada na waa baita ni foa nai ki ma na toa gwaungai nai ki da saea sa Disas nia garo naa, nia nao si olisi kera guu.

¹³ 'I seeri sa Baelat ka bae 'urii fuana, “Oe nao si rongo guu doo 'oro ne da saea 'oe garo ai nee?”

¹⁴ Ma sui boroi, sa Disas ka nao si olisia guu ta tii si doo ai. 'Uri nai sa Baelat ka kwele 'asia naa 'ani nia.

¹⁵ Aia, tii si birangaa sa Baelat kai ilia walude 'ana si kada 'ana Fangatasae ne 'ifingi lana ta waa Diu ne toae dooria uri ka ruu 'ana 'i maa fasi lao lookafo. ¹⁶ 'Ana si kada nai, tii waa toaa nai ki sui da saitomana da alu ka nii lao lookafo. Satana waa nai sa Baarabas. ¹⁷ Doo ne adea guu, si kada nai konia nai 'e koni mai, sa Baelat ka ledi kera. Nia ka

'urii, “Waa tee 'ani keerua ne kamolu dooria nau kwai lukea mai fuamolu, sa Baarabas, ma nao sa Disas ne kera 'ailia 'ana Kraes?” ¹⁸ Nia bae 'uri nai, suli 'e saitomana gwana na waa gwaungai ki da talaia mai sa Disas siana suli manata lada ta'aa sia sa Disas.

¹⁹ Si kada sa Baelat 'e gooru naa 'ana kula ni gooru lae uri kwae lana kwautoe ki, 'afe nia 'e falebaea mai ka dao siana ka 'urii, “Nao 'osi ili tasi doo 'ana sa wala nena, suli nau ku dao toi tii 'afitai laa baita 'i tari'ina burina maleubole laa ku maleubolea suli nia.”

²⁰ Ma sui, waa baita ni foa ki ma toa gwaungai ki kera daka bae alingana 'ada konia nai uri daka saea sa Baarabas ka too 'ana nao dasi saungi nia lau. Sa Disas 'ana ne da saea uri daka saumaeli nia boroi 'ada. ²¹ Ma sa Baelat ka ledia lau konia nai ka 'urii, “Sa tii 'ana roo waa neki ne kamolu dooria nau kwai lukea mai fuamolu?”

Kera daka bae 'urii fuana, “Sa Baarabas!”

²² Sa Baelat ka bae 'urii, “Ma tee ne nau kwai ilia 'ana sa Disas, ne kera saea 'ana Kraes?”

Kera tiifau naa daka bae 'urii, “O foto faafia 'ana 'airarafolo.”

²³ Sa Baelat ka bae lau 'urii, “Tee ne nia ilia ka garo, uri nau ku ade 'uri nai 'ani nia?”

Ma sui, kera daka 'ai baita 'ada kau daka 'urii, “O foto faafia 'ana 'airarafolo wala.”

²⁴ Ma si kada sa Baelat 'e suai ne nia bae boroi ka nao si liu naa ma na firu lae boroi ka safali naa, nia ngali kafo ka taufia 'abana 'i maana konia nai sui gwana ka bae 'urii, “Nau ku taufia 'abaku uri ka faatania ne mae lana sa wala nee nao si tio faafi nau nai. Ni kamolu naa nai nia tio kau faafi kamolu.”

²⁵ Na konia nai sui guu kera luu nia daka 'urii, “Alu mae lana too 'ana faafi kameli fai wela kameli ki mai buri.”

²⁶ 'I seeri, sa Baelat ka saea daka 'ifingia naa sa Baarabas fuada. Aia ma sa Disas, sa Baelat ka saea daka kwaea fasi 'ada, sui sa Baelat ka falea naa sa Disas fuada uri daka foto faafia 'ana 'airarafolo.

*Na toa ni omee ki da 'oitona sa Disas
(Maak 15:16-20; Dion 19:2-3)*

²⁷ 'I seeri toa ni omee sa Baelat ki daka talaia na kau sa Disas lao beu sa Baelat, ma na omee nai tiifau ka koni kali sa Disas. ²⁸ Ma kera daka lukea maku nia ki sui daka faa ruufi nia 'ana maku baita 'a'abua nai. ²⁹ Sui kera daka 'e'erea na 'e'ere 'oko konala nai sui ngali daka felengainia naa 'i gwauna. Kera daka falea saga 'ai nai nia ka dau ai 'ana 'aba aolo nia uri sua lana ka mala ta waa 'inito, sui kera daka booruru 'i naofana. Ma kera daka 'onionga 'ani nia, daka bae 'urii, “Ele 'asia naa fuamu, 'oe waa 'inito kera toaa Diu!” ³⁰ Kera daka ngisufi nia, sui daka lafua si 'ai bae fasi lao 'abana daka kwae ai lao gwauna. ³¹ Si kada kera 'onionga 'ani nia 'uri nai sui, kera daka lukea lau gwada maku bae faasi nia. Sui kera daka faa ruufi nia lau gwada 'ana maku nia ki. 'I seeri kera daka talaia na kau uri foto lae faafi nia 'ana 'airarafolo.

*Kera foto faafia sa Disas 'ana 'airarafolo
(Maak 15:21-32; Luk 23:26-43; Dion 19:17-27)*

³² Si kada kera lea na kau 'uri nai, kera daka dao tona tii waa nai fasi fera 'i Saerin, ne satana sa Saemon. Ma kera daka suumainia naa fua sa Saemon uri ka tamaa 'airarafolo nai sa Disas. ³³ Kera lea kau daka dao naa 'ana si kula nai satana 'i Golgota. (Toolangai lana, “Si kula nia gwa

lelete”). ³⁴ Kera dao 'i seeri daka faa waen nai da dolalia fai ta doo 'afae* nai fua sa Disas uri ka kuufia. Ma sa Disas 'e mea toi sui ka ote nia kuufia guu.

³⁵ Si kada kera foto faafia sa Disas 'ana 'airarafolo ka sui naa, kera daka saso 'ana tii doo mala dais nai uri daka tolingia maku nia ki fuada kwailiu. ³⁶ Ma kera daka gooru gwada 'i seeri 'ana folo lae kali sa Disas. ³⁷ Si doo nai da saea kera da saungi sa Disas faafia, da kedaa sui daka alu 'i langi gwauna 'airarafolo nai otofana gwau sa Disas. Si kekeda laa nai 'e bae 'urii, “SA DISAS NAA NE, NA WAA 'INITO BAE TOAA DIU.” ³⁸ Ta roo waa beli ki, kera da foto faafi keerua 'ana 'airarafolo ki daka nii kwaimani lau guu fai 'airarafolo sa Disas. Ta doo 'i bali aolo, ma ta ruana doo 'i bali mauli.

³⁹ Toaa ne da liu 'i seeri ki da bae malawelaa sa Disas, da tatainia gwauda ki daka 'urii, ⁴⁰ “Oe waa bae 'o saea 'oe kai okosia beukaua loo sui 'oko saungainia lau gwamu suli olu fa dani ki gu nai, aia ma 'o faamauri 'oe fasi tala'amu! Lea 'oe 'Alakwa God mamana guu, 'oko koso mai fasi 'airarafolo nena!”

⁴¹ Na waa baita ni foa ki, na waa toolangaidoo ki 'ana taki ma na toa gwaungai ki kera boroi da ili 'uri nai sui gwada 'ani nia. ⁴² Ma daka bae 'urii, “Nia waa bae faamauria toaa 'e'ete 'oro bae nai, ma sui tee ne adea ka nao si faamauri nia 'i tala'ana nai? Nia waa 'inito kera bae toaa Diu ki nai! Aia, alu nia koso fasi mai saegano fasi 'airarafolo loko uri kolu ka manata mamana 'ani nia! ⁴³ Nia waa bae saea nia fiitona God nai. Aia lea God doori nia, alu God faamauri nia fasi 'ana

* **27:34** Doo 'afae: Nia ta kuinini ne kera dolaa fai nia waen fuana faagwari lana fii lae.

si kada nai! Suli nia waa bae kai bae 'urii na, 'Nau naa ne 'Alakwa nia God!' ”

⁴⁴ Na roo waa abulo ta'aa nai ki da foto faafi keerua lau guu 'ana 'airarafolo ki 'i seeri fai sa Disas nai, keerua boroi daru ka saea lau guu si baea ta'aa 'oro ki fuana sa Disas 'uri nai.

Sa Disas nia mae

(Maak 15:33-41; Luk 23:44-49; Dion 19:28-30)

⁴⁵ Rodo ka rodo faafia faano nai tiifau 'ita 'i tofungana sato ka lea sulia olu kada sato ki. ⁴⁶ Dao 'ana oluna kada sato, sa Disas 'e 'ai baita ka bae 'urii, “*Ilae, 'Ilae, lema sabaktani.*” Nia toolan-gainia, “God nau 'ae, God nau 'ae, tee ne adea 'oko ekwatai nau naa?”

⁴⁷ Si kada tai waa 'ana waa nai ki da uu 'i seeri da rongo, kera daka bae 'urii, “Nia 'ai uri sa 'Ilaeja nai.” ⁴⁸ Ta tii waa ada 'e lae kau asi kada nai 'ua guu ka ngali mai doo mala si lumulumu nai. Nia ka kurumainia lao waen lifoo nai sui ka usufia gwauna saga 'ai nai ka faa 'alaa kau ai uri sa Disas ka notofia.

⁴⁹ Toa nai sui gwana daka bae 'urii fua sa wala nai, “Too 'ana, nao 'osi ade lau 'uri nai 'ani nia. Alu kolu lio 'akolu fuana, ade lea sa 'Ilaeja ka dao uri faamauri lana.”

⁵⁰ Ma sa Disas ka 'ai baita lau, sui guu mangona ka liu naa.

⁵¹ 'Ana si kada nai 'ua guu, na maku baita bae taru folosia tofungana beukaua loko, 'e kari 'ana roo bali maku ki, 'ita mai 'i gwauna lelea mai ka sui 'i 'aena. Na anuanu ka 'igi, ma na fau ki ka maga.

⁵² Na likwafau ni alu wane ki daka 'ifi, ma toaa 'oro nia God ki ne kera mae 'ua naa daka mauri daka tatae lau. ⁵³ Ma kera daka ruu 'i maa fasi lao likwafau kera ki, ma burina sa Disas 'e tatae fasi

maea ka sui naa, kera daka dao lao maefera baita abu loo 'i Durusalem daka liu faatai ma toaa 'oro ki daka suada.

⁵⁴ Si kada tii waa ni omee nai 'e gwaungai 'ana tii talangee wane ni firu lae nai, fai nia toa ni firu lae ki lau guu ne kera too ni folo laa 'i seeri kera da suana anuanu nai ma daka suana doo 'oro nai ki da fuli nai, kera daka mau 'asia naa. Ma kera daka 'ai baita daka bae 'urii, “Nia mamana 'asia naa, nia 'Alakwa God naa bae!”

⁵⁵ Na wela keni 'oro ki da nii seeri, ne kera gooru tau kau daka bubu gwada kau. Kera ai da lea kwaimani ki mai fai sa Disas 'ita mai Galilii ka lea mai uri ili lana si raoe ki 'adomi nia. ⁵⁶ Ta ai 'ada ne ni Meri ai fasi maefera 'i Magdala, ni Meri ai bae gaa sa Demes fai nia sa Diosef, na 'initai 'afe sa Sebedii fai tai ai lau.

Kera saufinia naa sa Disas

(Maak 15:42-47; Luk 23:50-56; Dion 19:38-42)

⁵⁷ Si kada faanoe karangi rodo naa, tii waa suadoo nai fasi maefera 'i 'Arimatea 'e lea mai ka dao. Waa nai satana sa Diosef, ta waa lau guu 'ana toaa kwairooi sa Disas. ⁵⁸ Nia lea ka ledia sa Baelat uri ka tagi suli noni sa Disas. Sa Baelat ka saea naa fua toa nia ki kera lea daka faa na fuana. ⁵⁹ Sa Diosef 'e ngalia noni sa Disas lea ka 'afua 'ana 'aba maku kwakwaoa falu nai, ⁶⁰ sui nia ngali ka alua naa lao likwafau falu nia nai da garua lao ilifau nai. Nia 'e taraa mai 'aba fau baita nai ka fonokia 'ana maana likwafau baita nai, sui ka lea na 'ana faasia. ⁶¹ Ni Meri ai bae fasi 'i Magdala ma ta ruana Meri bae lau, keerua daru ka gooru gwadaru 'i maana likwafau nai.

⁶² Fa dani 'i burina, ne fa dani Sabat naa, na waa baita ni foa ki, fai Faarisii ki kera lea daka dao sia

sa Baelat. ⁶³ Ma kera daka bae 'urii fuana, “Waa baite kani 'ae, kameli meli manata toi si kada bae sa wala bae mauri 'ua, doo nia na waa ni suke bae 'ua guu, nia bae ka 'urii, ‘Burina olu fa dani, nau kwai tatae fasi maea!’ ⁶⁴ Doo ne adea guu, 'o saea fasi fua toa 'oe ki uri kera daka folo diana kali likwafau loko lelea ka dao guu 'ana oluna fa dani. Lelea nao, tara toa kwairooi nia ki sa wala bae kera dai ngali agwa 'ana nonina ma dai saufinia. Sui kera dai sukea toae ki dai saea sa Disas nia tatae naa fasi maea. Ma lea kera ili si doo nai, nia kai ta'aa ka talua fatai suke laa nai sa wala nai ilia mai 'ana toae ki 'i nao.”

⁶⁵ Ma sa Baelat ka 'urii fuada, “Aia lea nia 'uri nai, kamolu 'ua guu molu kai talaia kau bali 'ana omee nau nee, molu ka folo diana 'ua guu kalia likwafau nai, 'ana tasi ade laa ne molu saitomana molu kai ilia nia ka lau.”

⁶⁶ Nia 'uri nai guu, kera lea daka folo diana naa kali likwafau nai uri ka lau. Kera daka alua naa tii si mamalafooa ni lio lae uria lea ta waa ka 'idua, 'ana sabi 'ana likwafau nai. Ma kera daka alua waa ni folo lae ki daka folo lau guu kalia.

28

Kada Sa Disas nia tatae fasi maea

(Maak 16:1-10; Luk 24:1-12; Dion 20:1-10)

¹ 'I burina naa fa dani Sabat, 'i 'uubongi maaka-fukafua 'afa sato totoonao 'ana wiiki, ni Meri ai bae fasi Magdala, ma ta Meri ai bae lau guu, keerua daru ka lea naa uri maatoi lae likwafau bae. ² 'I seeri tii anuanu nai ka 'igi baita 'asia naa, suli tii 'ensel God nia koso mai fasi 'i salo. Ma nia ka lea kau ka 'idua naa reba fau bae fasi maana likwafau bae ma ka gooru 'ana 'i fafona. ³ 'Ensel

nai sua lana 'e mala kwesu lana kwakwange ma na maku nia ki sua lada ka kwakwaosarea. ⁴ Na waa baki ni folo lae, kera da suana daka mau 'asia naa 'ani nia daka lelebe daka mala naa waa mae ki.

⁵ Na 'ensel nai ka bae 'urii fua roo ai baki, “Nao muru si mau lau. Nau ku saitomana kamuru muru nanisia sa Disas waa bae kera da foto faafi nia 'ana 'airarafolo ne. ⁶ Nia nao si nii naa 'i seki. Nia 'e tatae naa fasi maea, doo bae nia saea 'ua gu fuamolu. Muru lea mai muru suana kula bae nia tio ai. ⁷ Aia, kamuru muru lea 'ali'ali naa, muru ka faarongoa toa kwairooi nia ki. Muru bae 'urii fuada, ‘Sa Disas nia tatae naa fasi maea ma ka lea ka maasi kamolu naa 'i Galilii. 'I seeri naa ne molu kai suana ai.’ Nau ku faarongo kamuru sui naa nai, muru ka manata toi si doo nai.”

⁸ 'Uri nai guu, roo ai nai ki daru ka oli 'ali'ali na mai fasi likwafau nai. Keerua daru ka mau 'asia naa ma sui boroi 'ana, keerua daru ka ele 'asia naa lau guu. Keerua daru ka lae 'ali'ali naa uri faarongo lana toa kwairooi nai ki sa Disas.

⁹ Keerua daru tona lau gwadarua, sa Disas 'e dao todaru ka bae na kau 'urii fuadaru, “Sato diana kau roo ai!” Ma keerua daru tola mai suli nia daru ka ngiria na 'aena ki ma daru ka faabaita nia naa. ¹⁰ 'I seeri sa Disas ka bae 'urii fuadaru, “Nao muru si mau lau. Muru lea muru ka faarongoa naa toolaku ki, uri kera daka lea na kau uri Galilii. 'I seeri naa ne kera dai suaku ai.”

Na suke laa waa gwaungai ki da suke ai

¹¹ Si kada nai roo ai nai ki daru oli mai ma daru ka nii na suli taale, tai waa 'ana toa ni folo nai ki kera daka lea naa uri lao maefera baita nai 'i Durusalem. Kera da dao 'i seeri daka faarongoa

naa waa baita ni foa ki ma waa gwaungai ki 'ana doo nai ki sui guu kera da suai kau. ¹² Si kada na waa baita ni foa ki fai toa gwaungai ki da bae ofu ma daka kwai ala faafi naa fua si doo nai, kera daka falea tii si malefo baita fuana toa fofolo nai ki. ¹³ Kada toa baite nai ki da falea malefo nai fua waa da folo ki, kera daka bae 'urii, “Lea kau molu ka faarongoa toae ki sui guu molu ka 'urii, ‘Na toa kwairooi baki sa Disas kera da lea mai daka ngali agwa 'ana nonina lao rodo kada meli maleu.’” ¹⁴ Toa gwaungai nai ki, kera daka bae lau guu 'urii fua toa folo bae, “Lea sa Baelat nia ka rongo boroi si doo nai, ni kameli naa ne meli kai 'olosia kau siana. Nao molu si 'oga lau ai, sulia kameli naa ne meli kai 'olosia kau, uri ka nao manata lana si ta'aa lau siamolou.” ¹⁵ Na toa ni folo nai da ngali malefo nai, kera daka ilia naa si doo nai waa baita nai ki saea fuada nai. Ma na ununua nai ka talo 'i matangana toaa Diu ki lelea mai ka dao gu 'i tari'ina.

Sa Disas dao faatai sia toa kwairooi nia ki

(Maak 16:14-18; Luk 24:36-49; Dion 20:19-23; Aks 1:6-8)

¹⁶ 'I seeri na akwala ma tii waa sarenga ni kwairooi baki sa Disas ki kera daka lea naa uri tii fa uo 'i Galilii, si kula nai sa Disas 'e saea sui na mai fuada uri daka lea uria. ¹⁷ Si kada kera suana sa Disas, kera daka faabaita nia naa. Sui boroi 'ana, tai waa ki 'ani kera daka manata ruarua gwada suli nia. ¹⁸ 'Uri nai sa Disas ka lea karangi mai siada ka bae 'urii, “God nia fale tiifau naa 'ana rigitaa 'i salo ki ma rigitaa lao fera ne 'i saegano ki fuaku. ¹⁹ Nia 'uri nai, kamolu molu lea siana 'aebara ki sui guu lao molaagali molu ka talai

kera mai uri daka kwairooi 'ada 'ani nau. Molu faasiuabu kera 'ana satana Maa, ma na Wela, ma na Anoedoo Abu. ²⁰ Ma molu ka toolangaidoo siada uri kera daka ade suli doo baki sui guu nau ku toolangainia siamololu. Ma ni nau kwai nii kwaimani fai kamolu 'ana si kada ki sui guu lelea ka dao 'ana sui lana fera ne 'i saegano.”

Na Alangaia Falu 'ana Baea 'i Baegu
The New Testament in the Baeggu language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Baegu

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baegu (Baeggu)

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

6c9f5b54-40e4-515c-9ffc-f424e1ec7c96